

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Бібліотека імені академіка М. О. Лавровського

НІЖИНСЬКА ВИЩА ШКОЛА ВИКЛАДАЧІ І ВИПУСКНИКИ

Календар
знаменних і пам'ятних дат
на 2025 рік

Ніжин

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Бібліотека ім. академіка М. О. Лавровського

НІЖИНСЬКА ВИЩА ШКОЛА

ВИКЛАДАЧІ І ВИПУСКНИКИ

**Календар
знаменних і пам'ятних дат**

на 2025 рік

Ніжин – 2024

УДК 378.4(477.51)(059)

Н 60

Упорядники:

Косовських Л. П., завідувач сектору наукової бібліографії;
Мухомодєєва Н. В., провідний бібліотекар

Відповідальний за випуск – Морозов О. С., директор бібліотеки

Н60 Ніжинська вища школа: викладачі і випускники : календар знаменних і пам'ятних дат на 2025 рік / Ніжинський держ. ун-т імені Миколи Гоголя ; Б-ка ім. акад. М. О. Лавровського ; упоряд.: Л. П. Косовських, Н. В. Мухомодєєва. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2024. – 109 с.

Календар знаменних і пам'ятних дат «Ніжинська вища школа: викладачі і випускники» на 2025 рік містить інформацію про видатних людей, чиє життя та діяльність пов'язані зі славетним навчальним закладом. Серед них – викладачі-ювіляри, які працюють і нині, також видання репрезентує педагогів минулого, що залишили помітний слід в історії університету. До щорічника увійшло 238 персоналій. Кожна персоналія доповнена короткими біографічними відомостями та вміщує інформацію про наукові і творчі здобутки ювіляра. Упорядники дотримувались визначення дат за Григоріанським календарем (новим стилем).

Щорічник адресований науковцям, викладачам-педагогам, студентам та всім, хто цікавиться історією Ніжинської вищої школи.

© НДУ ім. М. Гоголя, 2024

© Бібліотека імені академіка М. О. Лавровського

Січень

1 січня – 165 років від дня народження **Павла Дмитровича Первова** (1860–1929), педагога, історика, перекладача. Випускник НІФІ кн. Безбородька (1882).

У 1878 р. після закінчення Тверської гімназії вступив до Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька. У 1882 р. отримав призначення на посаду викладача російської та давніх мов у Елатомську прогімназію. У 1887 р. переведений у Єлецьку гімназію, маючи ранг VIII класу, що відповідало колезькому асесору. Викладав історію і давні мови. Серед його учнів були – письменники Іван Бунін, Михайло Пришвін, лікар Микола Семашко, які високо оцінювали його як вчителя. Був

бібліотекарем гімназії.

Автор численних перекладів пам'яток класичної літератури: 5 книг «Метафізики» Арістотеля (пояснення до тексту написав Василь Розанов), «Мысли» Блезе Паскаля (1988) Автор книг з історії, філософії, педагогіки, які виходили у видавництві Кіммеля в Ризі, написав спогади про Розанова «Філософ у провінції».

В 1895 р. у чині колезького радника переїхав до Москви, де викладав в Лазаревському інституті східних мов. Продовжував роботу над перекладами і після революції. Помер в 1929 р.

=====

1 січня – 75 років від дня народження **Анатолія Олександровича Осипова** (1950), філософа, доктора філософських наук (2010), професора (2014).

Народився у с. Грейговому на Миколаївщині. Закінчив Миколаївське державне музичне училище (1968) та філософський факультет Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова (1977). В 1984 р. закінчив аспірантуру вказаного закладу. Викладав у закладах вищої освіти Миколаєва, Одеси, Дніпра.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1985 до 1986 року на посаді асистента кафедри філософії та політекономії.

З 1997 р. – професор кафедри соціології Чорноморського національного університету ім. Петра Могили. Від 2018 р. – професор кафедри філософії і педагогіки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Сфера наукових інтересів: питання духовності з використанням методології філософської антропології, герменевтики, феноменології, екзистенціалізму; вивчення здобутків традиціоналізму, стародавніх цивілізацій в аналізі символічного бачення світу, ідей теософії та антропософії. Автор 2 монографій, 2 навчальних посібників, а також понад 90 наукових публікацій у вітчизняних та зарубіжних фахових виданнях з філософської культурологічної та педагогічної проблематики.

=====

1 січня – 75 років від дня народження Валерія Андрійовича

Смолія (1950), українського громадського та політичного діяча, історика. Доктор історичних наук (1985), академік НАН України (1995).

Народився у с. Авратині на Хмельниччині. Закінчив з відзнакою історичний факультет Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту (1970).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1971 до 1972 року на посаді асистента кафедри історії.

Аспірант (1972), науковий співробітник інституту історії АН України (1973–1986). З 1986 р. – завідувач відділу історії, з 1991 р. – заступник директора, з 1993 р. – директор. 1992 р. обраний членом-

кореспондентом, а в 1995 р. – академіком НАН України. З 1997 до 1999 року – Віце-прем'єр-міністр України. З 1997 р. – член Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки, а з 1998 р. – член Президії НАН України.

Голова Українського національного комітету істориків, член Президії Національної спілки краєзнавців України, головний редактор «Українського історичного журналу». Основний напрям наукових досліджень – національна історія доби середньовіччя та нового часу. Автор та співавтор близько 800 наукових праць, монографій, підручників.

Відзнаки та нагороди: лауреат премії для молодих учених АН УРСР (1978), Почесна відзнака Президента України (1996), заслужений діяч науки і техніки України (1998), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2001), орден Ярослава Мудрого V ст. (1999), IV ст. (2004), III ст. (2011), II ст. (2014); орден «За заслуги» I ст. (2009), II ст. (2006).

=====

1 січня – 65 років від дня народження Людмили Іванівни

Мизнікової (1955), асистента кафедри фізики. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1977).

Народилась в м. Сніжному Донецької обл. Закінчила з відзнакою фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1977). Протягом 1977–1980 рр. працювала вчителем фізики та математики в школах Донецької області.

У Ніжинській вищій школі працювала з 1980 до 1988 року на посаді асистента кафедри фізики. Основний напрям наукових досліджень – методика викладання фізики. Має наукові публікації.

=====

3 січня – 65 років від дня народження Тетяни Володимирівни

Абаєвої (1960), викладача кафедри теорії та історії музики. Заслужений працівник культури України (2017).

Народилася в м. Львові в сім'ї службовців. Закінчила Державний музично-педагогічний інститут імені Гнесіних (м. Москва) за спеціальністю фортепіано (1983).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1987 до 1988 року на посаді викладача кафедри теорії та історії музики. В 1988 р. переведена на посаду викладача Київського педагогічного інституту ім. О. М. Горького. Далі – спеціаліст вищої категорії, провідний викладач-методист відділу спеціалізованого фортепіано

Київського державного музичного ліцею імені М. В. Лисенка.

4 січня – 60 років від дня народження Тетяни Василівни Коваль

(1965), педагога, викладача кафедри прикладної лінгвістики. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1988).

Народилася в м. Пирятині Полтавської обл. У 1988 році закінчила факультет іноземних мов Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя та аспірантуру названого закладу у 2007 році.

Працювала у Ніжинській вищій школі з 2001 до 2022 року на посаді викладача кафедри іноземних мов (2001–2004; 2007–2014), викладача кафедри прикладної лінгвістики (2014–2022).

Основний напрям наукових досліджень – система вищої освіти Німеччини. Має наукові публікації.

5 січня – 70 років від дня народження Петра Юзефовича Ліпського

(1955), кандидата біологічних наук (1986), доцента кафедри анатомії, фізіології і шкільної гігієни (1998).

Народився в с. Великій Клітні Красилівського (нині Хмельницького р-ну) Хмельницької обл. Закінчив з відзнакою біологічний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка (1977) та аспірантуру при кафедрі зоології людини і тварин Черкаського педагогічного інституту (1981).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1981 до 1994 року на посадах асистента (1981–1986), старшого викладача кафедри зоології (1987), доцента кафедри анатомії, фізіології і шкільної гігієни (1998), завідувача науково-дослідною лабораторією психофізіології і генетики людини (1989–1994). Основний напрям наукових досліджень – гістологія, цитологія, генетика людини. Автор багатьох наукових праць.

Далі – професор, академік Еколого-медичної академії, віце-президент, проректор з наукової роботи Міжнародного університету розвитку людини «Україна».

5 січня (24 грудня 1859 р. за ст. ст.) – 165 років від дня народження Василя Григоровича Ляскоронського

(1860–1928), українського історика, археолога, етнографа, нумізмата і картографа. Професор (1909).

Народився в м. Золотоноші Полтавської губ. (нині Черкаської обл.) в незаможній дворянській родині вчителя. У 1885 р. закінчив історико-філологічний факультет Київського університету, (випускна робота була відзначена срібною медаллю). Учень В. Антоновича, перебував у тісних наукових контактах з академіком М. Грушевським. Досліджував творчість Г. де Боплана як картографа пізньосередньовічної України. Деякий час служив у 3-й Київській гімназії. Від 1903 р. – приват-доцент Московського університету. В 1904 р. здійснив археологічну екскурсію до Полтавської, губернії досліджував городища, кургани, майдани. Від 1907 р. – приват-доцент Київського університету.

В 1909–1922 рр. працював у Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька на посаді екстраординарного професора кафедри російської історії. Дійсний член Історико-філологічного товариства при НІФІ. Автор багатьох наукових праць, зокрема «История Переяславской земли с древнейших времен до половины

ХІІІ ст.», «Киевский Вышгород в удельно-вечевое время», «Спогади про професора В. Б. Антоновича».

Член Київського товариства старожитностей і мистецтв, Всеукраїнського археологічного комітету, член-співробітник археологічної секції мистецького відділу Інституту української наукової мови. Статський радник. Нагороджений чотирма орденами і однією пам'ятною срібною медаллю.

Помер у м. Києві. В Інституті рукопису НБУВ зберігається 568 одиниць його архіву.

6 січня (25 грудня 1869 р. за ст. ст.) – 155 років від дня народження

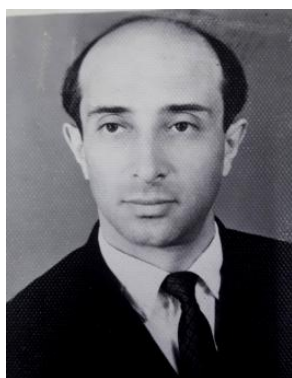
Івана Павловича Козловського (1870–1943), російського історика, археографа, архівіста.

Народився в м. Тамбові (Росія). Із золотою медаллю закінчив Університет Святого Володимира у Києві (1892). Магістр російської історії (1907).

Працював у Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька з 1907 до 1909 року на посаді викладача російської історії. З 1916 до 1918 року – директор Ніжинського історико-філологічного інституту (організував у місті історичний архів і музей). Захистив докторську дисертацію (1916). В 1922–1930 рр. – професор російської історії Північно-Кавказського університету, водночас від 1920 – завідувач Центрального історичного архіву м. Ростов-на-Дону. З 1925 р. – голова Північно-Кавказського крайового товариства археології, історії і етнографії. Член Історичного товариства Нестора-літописця.

В 1930 р. за релігійні переконання висланий у Казахстан. Незабаром звільнений, однак позбавлений права проживати у 12-ти населених пунктах СРСР. Від 1938 р. викладав у Педагогічному інституті Уральська. Під час роботи у Варшавському університеті був науковим керівником магістерської дисертації Б. Грекова, одним зі своїх учителів називав його В. Голобуцький. Реабілітований 1989 р.

7 січня – 95 років від дня народження **Пінхоса Хаїмовича**

Самородницького (1930–2013), філософа, історика, краєзнавця. Кандидат філософських наук (1972).

Народився в м. Корсунь-Шевченківську Черкаської обл. в родині робітника-кустаря. У 1933 р. сім'я переїхала жити до Києва. Закінчив філософський факультет Київського університету ім. Т. Г. Шевченка (1952) та аспірантуру при Інституті філософії АН СРСР (1971). З 1952 р. працював учителем (м. Запоріжжя), бібліотекарем (м. Львів), викладачем (Уфимський нафтовий інститут).

В Ніжинській вищій школі працював з 1966 до 1977 року на посаді старшого викладача. Викладав курси діалектичного та історичного матеріалізму. Має ряд наукових публікацій. У Ніжині написав книгу «Є такий народець» (про історію єврейського народу). Надрукована в українському журналі «Діалоги» (Єрусалим) та видана окремою книжкою. Був співавтором монографії «Принципи додатковості і матеріалістична діалектика» (1976). Його перу належить краєзнавча розвідка «Батурын» в «Історії міст і сіл Української РСР (Чернігівська обл.)».

У 1977 р. переїздить до Львова, а 1980 р. – до Ізраїлю. Отримує посаду наукового консультанта «Енциклопедії єврейського народу» при Єрусалимському університеті. В кожному томі енциклопедії є його наукові статті. Для їх написання бував у наукових відрядженнях в багатьох країнах Європи. Помер у Ізраїлі.

9 січня – 85 років від дня народження **Алли Василівни Курниш**

(1940), педагога, кандидата фізико-математичних наук (1988), доцента кафедри вищої математики.

Народилася в м. Красногорівці Покровського р-ну Донецької обл. Закінчила механіко-математичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1966). В 1988 р. отримала вчений ступінь кандидата фізико-математичних наук.

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1966 до 2015 року. Займала посади асистента, викладача (1966–1988), старшого викладача (1988–1989), доцента кафедри математики (1989–1999), доцента кафедри вищої математики (1999–2015). Керувала гуртком

з елементарної математики.

Основний напрям наукових досліджень – диференціальні рівняння з періодичним коефіцієнтами. Автор понад 30 наукових праць.

12 січня (1 січня за ст. ст.) – 215 років від дня народження **Василя Федоровича Домбровського**

(1810–1845), українського історика, архівознавця, археографа. Випускник Ніжинської гімназії вищих наук кн. Безбородька (1831).

Народився в м. Гомелі Могильовської губ. (Білорусь) в сім'ї городничого. Початкову освіту здобув у місцевому повітовому училищі та Могильовській гімназії.

Після смерті батька родина переїздить до Ніжина. Навчався в Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1825–1831), яку закінчив із званням кандидата та медаллю. Працював наглядачем у пансіоні при ліцеї, виконував обов'язки вчителя німецької мови. Під час ніжинського періоду життя Домбровський ґрунтовно опанував класичні мови, вільно розмовляв французькою та німецькою мовами.

Зробив викладацьку кар'єру: викладав у Київському повітовому училищі, Київській губернській та Першій Київській гімназіях (1833–1838). Від 1837 р. викладав історію в Університеті Св. Володимира та Київському інституті шляхетних дівчат; від 1840 р. обіймав посаду екстраординарного професора на кафедрі російської історії університету. Сфера інтересів Домбровського – історія правобережних українських земель. Основні праці: «Нарис міста Чернігова та його області в давній та новітній час» (1846), статті «Острозька старовина» (1840) та «Луцьк» (1841).

Редактор історичного відділу «Памятников, издаваемых Временною комиссией для разбора древних актов» (1843–1844). У 1844 р. обраний членом Копенгагенського королівського товариства північних антикварів. У 1845 р. нагороджений орденом Святого Станіслава III ст.

12 січня – 100 років від дня народження **Романа Львовича**

Гуревича (1925–2008), педагога, кандидата філологічних наук (1971), доцента (1990).

Народився в м. Вітебську (Білорусь) у родині робітника-зброяря. У 1930 р. сім'я переїздить до Ленінграда. В 1941 р. закінчив школу і працював в артілі «Лентогмех» виконуючи замовлення для фронту в умовах блокади. В 1943 р. зарахований курсантом Ленінськ-Кузнецького кулеметного училища, звідки в тому ж році пішов на фронт. Брав участь в обороні Полтави,

Кременчука, Кіровограда. Мав два тяжких поранення, контузію, які отримав у 1943 та 1944 рр. у лавах II Українського фронту.

В 1949 р. закінчив Ленінградський педагогічний інститут іноземних мов (спеціальність – англійська філологія).

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя з 1949 до 1995 року на посадах викладача (1949–1970), старшого викладача (1970–1989), в. о. завідувача кафедри іноземних мов (1976–1979), доцента (1989–1995). Викладав такі курси: теоретична фонетика англійської мови, практична фонетика і практика англійської мови. Основний напрям наукових досліджень – експериментальна фонетика. Підготував та опублікував низку наукових статей та навчально-методичних посібників для студентів, серед яких «Лабораторні роботи з англійської мови для 1 курсу (1984)», Лабораторні роботи з граматики для 2 курсу (1985). Керував гуртком виразного читання факультету англійської мови і студентським театром інституту. Відмінник народної освіти (1975).

Інвалід Другої світової війни. Нагороджений орденом «Вітчизняна війна» 1 ст. та багатьма ювілейними медалями. Емігрував до США (м. Лос-Анджелес).

13 січня – 65 років від дня народження **Віталія Олексійовича**

Матвеева (1960), філософа, доктора філософських наук (2012).

Народився в с. Ладані Прилуцького р-ну Чернігівської обл. Закінчив філософський факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1985), аспірантуру Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова (1990), докторантуру Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (1999).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1985 до 2005 року на посадах асистента кафедри філософії (1985–1992), старшого викладача кафедри загальної соціології (1992–1995), доцента кафедри філософії (1995–2005).

З 2003 до 2014 року працював у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна» та Університеті новітніх технологій; від 2014 р. – професор кафедри філософської антропології НПУ ім. М. П. Драгоманова, доцент кафедри практичної психології Київського університету імені Бориса Грінченка.

Основний напрям наукових досліджень – східні релігійно-філософські системи, езотеричне християнство, проблеми самореалізації особистості. Автор посібників з філософії, релігієзнавства та соціології, статей у словниках «Философская антропология» (2011) та «Людина і культура» (Київ, 2016).

Віце-президент Міжнародної Академії культури безпеки, екології та здоров'я з проблем розвитку духовності та самореалізації. Член «Асоціації філософського мистецтва». Нагороджений Всесвітнім орденом «KREDO-AD-ASTRA» «За внесок у розвиток суспільства» (2018).

15 січня (2 січня за ст. ст.) – 110 років від дня народження **Івана**

Венедиктовича Бровка (1915–2009), випробувача ракетно-космічної техніки, правозахисника. Кандидат педагогічних наук (1956).

Народився в с. Маячка Кобеляцького (нині Новосанжарського р-ну) Полтавської обл. у селянській родині. Закінчив філологічний факультет Донецького інституту народної освіти (1939), Вище артилерійське училище в Москві (1941).

Учасник 2-ї світової війни, командував гвардійськими мінометними частинами («катюшами»). У 1945 р. зарахований до спецгрупи ракетників «Постріл», яку очолював С. Корольов. У 60–70-х рр. – активний учасник руху шістдесятників, виступав проти русифікації й денаціоналізації молоді. Зазнав переслідувань від радянської влади. Був співголовою Українського комітету «Гельсинкі–90», у складі його делегації виступав на засіданні Гельсинської Громадської Асамблеї у Празі (жовтень 1990).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1963 до 1967 року на посаді доцента кафедри педагогіки і психології. З 1973 до 1975 року – проректор Київського інституту культури.

Автор праць з педагогіки, літературознавства, книжки про С. Корольова «Космос бідний без поетів», численних статей та інтерв'ю. Виступав як лектор і пропагандист знань про становлення космонавтики, з історії правозахисного руху. Нагороджений медалями ім. Ю. В. Кондратюка, ім. С. П. Корольова, знаком «Ветеран космонавтики Росії», почесний громадянин Новосанжарщини.

=====

17 січня – 85 років від дня народження Валентини Михайлівни

Канівець (1940), педагога, старшого викладача кафедри зоології. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1963).

Народилася в м. Алма-Ати (Казахстан) в сім'ї службовців. Закінчила природничий факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1963).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1964 до 2004 року на посадах лаборанта (1964–1970), асистента (1970–1982), заступника декана природничого факультету (1985), старшого викладача кафедри зоології (1985–2004). Основний напрям наукових досліджень – ентомологія, ґрунтова зоологія. Автор понад 30 наукових праць. Протягом багатьох років керувала роботою «Школи юних зоологів».

Відмінник освіти України (1995).

=====

18 січня – 70 років від дня народження Тетяни Петрівни Юрченко

(Генералова) (1955), кандидатки психологічних наук, асистентки кафедри педагогіки і психології.

Народилася в м. Шахти Ростовської обл. (РФ). Закінчила філософський факультет (відділення психології) Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1979) та аспірантуру при кафедрі загальної та інженерної психології КДУ ім. Т. Г. Шевченка (1985).

Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя з 1979 до 1984 року на посаді асистента кафедри педагогіки і психології, вела курс загальної, вікової та педагогічної психології.

Навчалася в Інституті Кататимно-імагінативної психотерапії (Геттінген, Німеччина) та отримала кваліфікацію психотерапевта за методом символдрами. Доцент Міжнародного товариства Кататимного переживання образів та імагінативних методів у психотерапії та психології (МТКПО), практикуючий психотерапевт. Член Української спілки психотерапевтів. Керівник Київського відділення символдрами.

Автор понад 20 статей у фахових журналах. Автор і співавторка книг з проблем консультативної психології та психотерапії.

=====

20 січня – 100 років від дня народження Анни Іванівни Аржанової

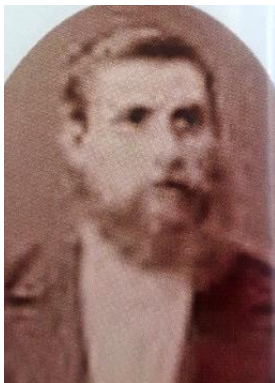
(1925–1992), психолога, педагога, кандидата педагогічних наук (1951), доцента (1959) кафедри педагогіки і психології.

Народилася в с. Пітерка Пітерського р-ну Саратовської обл. (Росія) в селянській родині. З відзнакою закінчила філологічний факультет Саратовського державного педагогічного інституту (1947) та аспірантуру названого інституту зі спеціальності «психологія» (1950). Кандидатську дисертацію захистила в 1951 р. у Московському педагогічному інституті ім. В. П. Потьомкіна. Працювала старшим викладачем Саратовського (1950–1954) та Андижанського (1954–1960) педагогічних інститутів, доцентом Ферганського державного педагогічного інституту (1960–1967).

У Ніжинській вищій школі працювала з 1967 до 1985 року на посадах завідувача кафедри психології (1968–1972), доцента кафедри педагогіки і психології (1968–1972), завідувача кафедри психології (1968–1985). Основний напрям наукових досліджень – проблеми психології вищої школи, зокрема, формування особистості майбутнього вчителя; питання психології навчання і виховання у працях В. О. Сухомлинського. Автор понад 30 наукових праць.

=====

22 січня (10 січня за ст. ст.) – 185 років від дня народження Григорія

Васильовича Малеванського (1840–1919), філософа, богослова, перекладача.

Народився в с. Андрушівці Житомирського повіту Волинської губ. (нині Бердичівського р-ну Житомирської обл.) в сім'ї священника. Закінчив Київську духовну семінарію (1861) та Київську духовну академію (1869), отримавши ступінь магістра богослов'я. З 1873 р. був законоучителем у Київському інституті шляхетних дівчат. У 1877 р. вийшов із духовного стану зі зняттям із нього священного сану. В 1878 р. на історико-філологічному факультеті Київського університету склав іспит на звання вчителя грецької мови в гімназії і 1879 р. був призначений викладачем грецької мови до Глухівської чоловічої прогімназії.

З 1883 р. працював в Історико-філологічному інституті кн. Безбородько у Ніжині на посаді екстраординарного професора філософії. У 1889–1891 та 1895–1897 рр. був членом Правління інституту. З 17 березня 1899 р. був призначений інспектором інституту, з залишенням його на посаді екстраординарного професора.

До наукового доробку Малеванського належать історико-філософські і богословські праці та коментовані російськомовні переклади деяких творів Платона, а також понад п'ятдесят критико-бібліографічних статей і рецензій на праці німецьких, англійських, французьких богословів – його сучасників.

Нагороджений Орденом Святої Анни 3-го ст. (1895), Орденом Святого Станіслава 3-го ст. (1890), срібною медаллю на Олександрівській стрічці в пам'ять царювання Імператора Олександра III (1896).

=====

23 січня – 75 років від дня народження **Олександра Васильовича**

Бобиря (1950), педагога, літературознавця, кандидата філологічних наук (1982), професора. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1971).

Народився в с. Холми Корюківського р-ну Чернігівської обл. в сім'ї службовця. Закінчив філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1971).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1973 до 1985 року на посадах асистента (1973–1982), старшого викладача (1982–1983), доцента кафедри російської і зарубіжної літератури (1984–1985).

З 1985 до 2019 року – в Чернігівському державному педагогічному інституті імені Т. Г. Шевченка на посадах завідувача кафедри мови та літератури (1985–1994), декана факультету педагогіки і методики початкового навчання (1994–2019). Протягом 1991–1992 рр. працював у Градець-Кралівському педінституті (Чехія).

Коло наукових інтересів: проблеми історії української та зарубіжної літератури; актуальні питання літератури для дітей; культурологічні питання. Автор 75 наукових праць, надрукованих в Україні, Росії, Чехії і США. Нагороджений знаком «Ушинський К. Д.» (2008).

25 січня – 75 років від дня народження **Ольги Іванівни Сидоренко**

(1950), педагога, заслуженого вчителя України (2007). Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1971).

Народилась в с. Куковичі Менського (нині Корюківського р-ну) Чернігівської обл. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1971).

Працювала в школах Новгород-Сіверського та Менського районів. Запроваджувала інтерактивні методи роботи. Автор посібника з розвитку зв'язного мовлення та книги «Моє село, єдине на землі». Керує літературною студією «Джерельце», члени якої зібрали матеріал для видання посібника «Пісні рідного краю». Веде гурток української вишивки.

Відмінник освіти України. Переможець республіканського конкурсу нарисів про сільського вчителя, оголошеного газетою «Освіта України» (2001). Лауреат V обласного конкурсу «Жінка року–2002» у номінації «Сіячі доброго, прекрасного, вічного». Дипломант III етапу Всеукраїнського конкурсу «Класний керівник: крок у XXI століття», IV етапу Всеукраїнського конкурсу «Класний керівник – 2004» у номінації «Класні керівники 5–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів».

30 січня – 260 років від дня народження **Василя Григоровича**

Кукольника (1765–1821), українського наукового і культурно-освітнього діяча, правознавця, ученого-енциклопедиста. Доктор вільних мистецтв, філософії і права. Перший директор Ніжинської гімназії вищих наук кн. Безбородька (1818–1821).

Народився у м. Мукачеві, походив із давнього українського шляхетського роду. Закінчив Львівський університет (1787). Навчався у Віденському університеті (1787–1789).

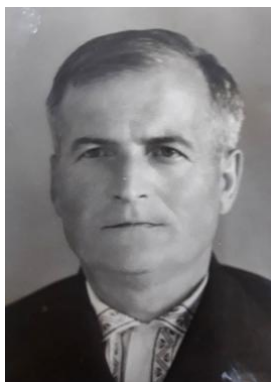
В 1789–1803 рр. викладав у ліцеї м. Замостя (Польща), очолював кафедру природничих наук. Отримав ступінь доктора вільних мистецтв, філософії та права. Був членом місцевого економічного товариства. Підготував до друку кілька праць з економіки сільського господарства. З 1803 до 1820 року викладав у Петербурзькому Головному педагогічному інституті. Був членом С.-Петербурзького Вільного економічного товариства.

В 1820 р. запрошено на посаду директора відкритої Ніжинської гімназії вищих наук кн. Безбородька. Ще до приїзду в Ніжин взяв активну участь в обговоренні Статуту гімназії, підібрав і запросив перших викладачів. У Ніжині зосередився на організаційно-господарських справах і налагодженні навчального процесу. Було створено пансіон для вихованців, запрошено на роботу вихователів і персонал для обслуговування потреб гімназії, закуплено меблі та обладнання, навчальні посібники. Викладав у гімназії майже всі предмети, передбачені навчальним планом. Автор перших у Російській імперії підручників з римського і цивільного російського права. Попри нетривалий термін перебування на посаді директора, зумів закласти підвалини одного з кращих тогочасних навчальних закладів імперії.

Нагороджений орденами св. Володимира 4 го ступеня (1811), св. Анни 2 го ступеня (1816), св. Станіслава 4 го ступеня (1817).

Батько письменника Н. В. Кукольника. Загинув 18.02.1821 р. (випав з вікна третього поверху гімназії). Похований на території Ветхо-Різдвяного монастиря в м. Ніжині. Місце поховання втрачено.

30 січня – 125 років від дня народження **Антон Матвійовича**

Соломахи (1900–1969), педагога, доцента (1931), декана фізико-математичного факультету (1933–1939).

Народився в с. Великій Кошелівці Ніжинського повіту Чернігівської губ. в сім'ї селянина-середняка. Закінчив фізико-математичний факультет Київського інституту професійної освіти (1926). Працював викладачем математики і завпедом у Ніжинській трудовій школі № 1 (1926–1928).

У Ніжинській вищій школі працював з 1928 до 1939 та з 1943 до 1967 року на посадах викладача математики (1928–1929), завідувача робітфаку (1930–1933), голови кафедри математики (1932), декана фізико-математичного факультету (1933–1939), завідувача кафедри математики (1943–1944), доцента кафедри математики та декана фізико-математичного факультету (від 1944). Автор посібників для вчителів «Задачі на побудову в курсі геометрії середньої школи» та «Задачі на тіла обертання в курсі геометрії середньої школи». В 1938 р. заарештований (стаття, що передбачала відповідальність за «контрреволюційну діяльність», «зраду батьківщини»), але був звільнений з-під варті, справу припинено через недостатність доказів провини. Реабілітований 29.07.1997 р.

Відмінник народної освіти (1945).

31 січня – 80 років від дня народження **Станіслава Геоцинтювича**

Солтана (1945–1998), кандидата філологічних наук (1973), доцента (1980) кафедри російської мови.

Народився в м. Новосибірську (Росія) в сім'ї службовців. Закінчив гуманітарний факультет Новосибірського університету (1967), аспірантуру Інституту історії, філології і філософії Сибірського відділення АН СРСР (1970). З 1970 до 1976 року працював науковим співробітником названого інституту.

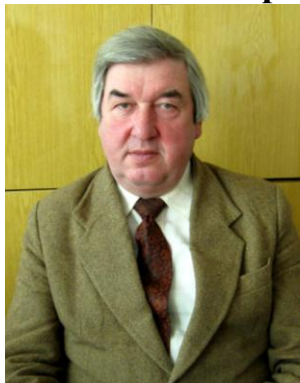
У Ніжинській вищій школі працював з 1975 до 1998 року на посадах в. о. доцента (1976), старшого викладача кафедри російської мови (1977–1980), декана філологічного факультету (1980–1984), доцента (1984–1998).

Основний напрям наукових досліджень – діалектологія російської мови. Автор 14 наукових праць.

Помер 28. 08. 1998 р. від ускладнень хвороби.

Лютий

1 лютого – 75 років від дня народження Володимира Григоровича

Опанасенка (1950), педагога, кандидата педагогічних наук (1992), доцента (1995) кафедри вищої математики. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1973).

Народився в с. Григоро-Іванівці Ніжинського р-ну Чернігівської обл. в сім'ї службовців. Закінчив з відзнакою фізико-математичний факультет Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1973) та аспірантуру Київського державного інституту ім. М. Горького (1987). З 1973 до 1978 року працював учителем математики в Макарівському районі Київській області.

В Ніжинській вищій школі працював з 1978 до 2015 року. Займав посади асистента (1978–1991), старшого викладача (1991–1994), заступника декана фізико-математичного факультету (1994–1999), доцента кафедри вищої математики (1994–2015). Основний напрям наукових досліджень – актуальні питання методики викладання математики. Автор понад 40 наукових праць.

1 лютого – 65 років від дня народження Юрія Івановича Чекана

(1960), українського музикознавця, члена НСКУ. Кандидат мистецтвознавства (1992), доцент (1994), доктор мистецтвознавства (2011).

Народився в м. Ужгороді на Закарпатті. Закінчив історико-теоретичний факультет Київської консерваторії ім. П. І. Чайковського (1984), та аспірантуру названого закладу (1992). В 2001 р. закінчив Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка, інститут міжнародних відносин. Магістр міжнародного права.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1986 до 2000 року на посадах викладача (1986–1988), старшого викладача (1988–1993), доцента та завідувача кафедри теорії, історії музики та гри на музичних інструментах (1993–2000).

З 2000 р. – доцент, в.о. професора в Національній музичній академії України. Викладав у Київському Слов'янському університеті, училищі ім. Глієра, Луганській академії культури і мистецтв. Головний редактор журналу Арт-лайн (1996–2000); юрисконсульт редакції журналу «Книжник-ревію» (2003–2004); директор ТОВ «Видавництво «Час» (2004–2012); директор Благодійного фонду А. Штогаренка (2002–2005); адміністратор Національного камерного ансамблю «Київські солісти» (2015–2016).

Співавтор посібника «Музична критика», книги про культуру українських циган «Романодром» (у співавторстві з О. Чекан), монографії «Інтонаційний образ світу» (2009), автор понад 50 наукових і більше 500 музично-критичних статей, більше 20 буклетів до компакт-дисків із записами української музики. У 2013 р. присуджено Премію ім. М. В. Лисенка за музикознавчі праці 2007–2012 рр. та досягнення в педагогічній діяльності.

=====

10 лютого – 80 років від дня народження Неллі Михайлівни

Стрелкової (1945), старшого викладача кафедри історії культури і народознавства. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1987).

Народилася в с. Пеніжкове Христинівського (нині Уманського р-ну) Черкаської обл. Закінчила Чистяківське медичне училище (1961) та філологічний факультет Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1987).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1975 до 2004 року на посадах лаборанта (1975–1977), інспектора навчального відділу (1979–1987), викладача кафедри російської мови (1987–1993), старшого викладача кафедри історії культури і народознавства, заступника декана філологічного факультету (1993–2004).

Основний напрям наукових досліджень – стилістика творів М. В. Гоголя, культура та стилістика рідної мови. Автор понад 20 наукових праць. Пише вірші. Має дві поетичні збірки: «Круговерть» (2004), «Философия жизни» (2008).

=====

11 лютого – 70 років від дня народження Олега Григоровича

Баранкова (1955), кандидата педагогічних наук (1993) доцента (2004) кафедри права та методики викладання історико-правознавчих дисциплін, Секретаря Ніжинської міської ради (2006–2011).

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчив з відзнакою історичний факультет Чернігівського педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка (1980). Працював у ЧДПІ ім. Т. Г. Шевченка з 1988 до 2000 року на посаді старшого викладача кафедри історії та голови профспілкового комітету викладачів та співробітників інституту. В 1993 р. захистив дисертацію на звання кандидата педагогічних наук.

У Ніжинській вищій школі працював з 2001 до 2014 року на посадах доцента кафедри всесвітньої історії (2001–2005), доцента кафедри права та методики викладання історико-юридичних дисциплін (2005–2014 за сумісн.). З 2006 до 2011 року – Секретар Ніжинської міської ради.

Основний напрям наукових досліджень – історіографія всесвітньої історії, методика викладання історії та розвиток полікультурної освіти в Україні і за кордоном. Автор понад 80 наукових праць, підручників та навчально-методичних посібників.

=====

13 лютого – 105 років від дня народження **Георгія Яковича**

Неділька (1920–1993), літературознавця, відомого шевченкознавця. Кандидат філологічних наук (1954).

Народився в с. Орілька Лозівського р-ну Харківської обл. в родині залізничника. Закінчив філологічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1951) та аспірантуру названого закладу (1954).

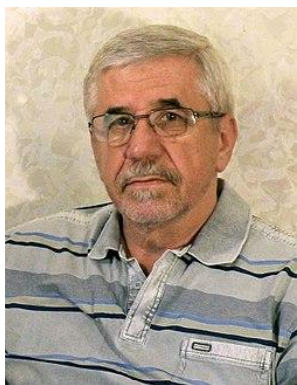
Працював у Київському видавництві АН УРСР (1950–1951) та ж. «Література в школі» (1951–1952); Мелітопільському, Сімферопільському, Чернігівському педагогічних інститутах.

У Ніжинській вищій школі працював з 1958 до 1987 року на посадах доцента кафедри української літератури (з 1960), декана філологічного факультету (1960–1965), завідувача кафедри української літератури (1967–1977). Член наукової ради АН УРСР із проблем закономірностей розвитку світової літератури на сучасному етапі, редагував «Наукові записки Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя» (1960–1962). Очолював оргкомітет зі створення краєзнавчого музею у Ніжині і був одним із його організаторів (1967). За його ескізами створено музей історії інституту, а також Шевченківську, Глібовську і Гребінківську аудиторії.

Автор монографій «Тарас Шевченко» (1958), «Діяльність Т. Г. Шевченка в галузі етнографії» (1961), «Тарас Шевченко: Життя і творчість: Книга для учителів» (1988), «Шевченко і Чернігівщина» (Ніжин, 1992), та ін. а також численних літературознавчих статей, відгуків із цієї тематики та розвідок про випускників Ніжинської вищої школи.

Учасник Другої світової війни. Нагороджений орденами Червоної Зірки та Вітчизняної війни 2 ст., медалями «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною». Помер 09. 04. 1993 р. в м. Ніжині.

13 лютого – 70 років від дня народження **Павла Петровича**

Горностая (1955), українського психолога, доктора психологічних наук (2010), професора (2015).

Народився в м. Бердичеві Житомирської обл. у сім'ї українського психолога, ректора Житомирського державного університету П. С. Горностая. Закінчив з відзнакою фізико-математичний факультет Черкаського державного педагогічного інституту (1976) та аспірантуру Науково-дослідного інституту психології УРСР (1987).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1987 до 1989 року на посаді старшого викладача кафедри психології. Основний напрям наукових досліджень – психологія особистості, соціальна психологія, зокрема – психологія малих груп, психологічні теорії ролей. Автор понад 240 наукових праць.

У 1991–1996 рр. – старший науковий співробітник Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. З 1997 р. працює в Інституті соціальної та політичної психології НАПН України на посаді провідного наукового співробітника. У 2000–2003 рр. навчався в докторантурі цього ж інституту. У 2006–2017 рр. завідував лабораторією психології малих груп та міжгрупових відносин, з 2018 р. – головний науковий співробітник цієї лабораторії. Засновник та головний редактор журналу «Психодрама та сучасна психотерапія».

Відмінник освіти України (1999). Крім наукової діяльності активно займається консультативною, психотерапевтичною та тренінговою практикою, навчає психологів-консультантів з різних міст України за авторською навчальною програмою.

14 лютого – 160 років від дня народження **Володимира Івановича**

В. И. Савва

Савви (1865–1920), історика, педагога, громадського діяча. Випускник НІФІ кн. Безбородька (1888).

Народився в м. Кишиневі (Молдова) у родині чиновника. Закінчив першу Кишинівську гімназію та історичне відділення Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька (1888). У 1902 р. захистив у Харкові магістерську дисертацію.

В 1905–1909 рр. – екстраординарний професор Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька, згодом ординарний професор російської історії (1907). Член Правління Інституту (1907–1909). Член Історико-філологічного товариства при інституті (1907).

Від 1909 р. – приват-доцент Харківського університету. Досліджував історію Росії 15–18 ст., Лівобережної та Слобідської України 17–19 ст., брав участь в історико-краєзнавчому русі та поширенні історичних знань. Значні зусилля докладав до розбудови Харківської громадської бібліотеки. З 1902 р. – кандидат у члени Правління книгозбірні, а з 1903 р. – член Правління. Працював у відділі рукописів і автографів, є одним із засновників відділу. Брав участь у збиранні, описі та збереженні колекцій. З 1903 р. завідував архівом бібліотеки разом з А. Кадлубовським і В. Данилевичем. Був у складі групи до обов'язків якої входило спілкування з авторами, видавцями, установами стосовно безкоштовного надсилання книжок. Займався складанням списків для комплектування книгозбірні.

Є автором близько 30 наукових праць : «К истории духоборцев Харьковской губернии» (Харьков, 1893); «Из Слободской-украинской старины конца XVIII в.» (Нежин, 1906); «К истории о вольнодумстве в гимназии высших наук кн. Безбородко» (Харьков, 1908) та ін. Член Харківського історико-філологічного товариства (1890), Історичного товариства Нестора Літописця (1907), учасник XII (1902), XIII (1905), XV (1911) археологічних з'їздів. Кавалер орденів Святої Анни II ступеня та Святого Станіслава II ступеня.

Помер близько 26.02.1920 р. (у деяких довідкових виданнях – розстріляний більшовиками).

14 лютого – 90 років від дня народження **Ірини Давидівни**

Перковської (1935), педагога, кандидата філологічних наук (1972), доцента (1979) кафедри іноземних мов.

Народилася в м. Києві в сім'ї службовців. Закінчила факультет німецької мови Київського державного педагогічного інституту іноземних мов (нині Київський національний лінгвістичний університет) (1958) та аспірантуру Московського державного педагогічного інституту іноземних мов імені Моріса Тореза (1971).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1987 до 1993 року на посаді доцента кафедри німецької мови. Основний напрям наукових досліджень – соціолінгвістика, стилістика німецької мови. Автор понад 20 наукових праць.

В подальшому – професор кафедри іноземної філології та перекладу Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

14 лютого – 65 років від дня народження Валентини

Володимирівни Сотник (1960), викладача кафедри загальної соціології.

Народилася в м. Іваничі Волинської обл. в сім'ї службовців. Закінчила відділення дошкільного виховання Луцького педагогічного училища (1979) та історичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1988).

Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя з 1988 до 1991 року на посаді викладача кафедри історії КПРС (1988–1990), викладача кафедри загальної соціології (1990–1991).

15 лютого – 60 років від дня народження Марини Володимирівни

Нагач (1965), кандидата педагогічних наук (2009), доцента (2012) кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1987).

Народилася в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчила факультет іноземних мов Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1987) та аспірантуру НДПІ ім. М. В. Гоголя (2002).

Працює у Ніжинській вищій школі з 1988 року на посадах викладача англійської філології (1988–2003), старшого викладача (2003–2012), доцента кафедри германської філології (2012–тепер. час). Викладає такі курси: практика усного та писемного мовлення, країнознавство, спецкурси за вибором «Канада» та «Австралія».

Захистила кандидатську дисертацію на тему «Підготовка майбутніх учителів у школах професійного розвитку в США» у 2008 р.

Основний напрям наукових досліджень – порівняльна педагогіка, питання підготовки та професійного розвитку педагогів. Має понад 40 наукових праць.

У 2018 р. стала членом громадської організації «Європейська освіта і наука в Україні».

16 лютого – 105 років від дня народження Надії Тихонівни Одарич

(1920–1999), асистента кафедри фізики. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1944).

Народилася в с. Варваровка В.-Бурлуцького р-ну Харківської обл. Вступила до Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1938). В евакуації (1941–1943) працювала вчителем в Західно-Казахстанській області. Закінчила фізико-математичний факультет у серпні 1944 р. Одночасно з 1943 до 1944 року була комсоргом ЦК ЛКСМУ в інституті. В ці роки комсомольською організацією були зібрані кошти на будівництво літака.

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1947 до 1957 року на посадах лаборанта (1947–1948), асистента (1948–1957) кафедри фізики. Керувала педагогічною практикою студентів. Організатор художньої самодіяльності в інституті та в школі.

17 лютого – 105 років від дня народження Івана Даниловича

Дикого (1920–2006), педагога. Випускник НПП ім. М. В. Гоголя (1940).

Закінчив вечірнє відділення робітфаку при НІНО та філологічний факультет Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1940).

Працював у школах Житомирщини. Під час Другої світової війни потрапив у німецький полон та концтабір. Вчителював у школах Ніжина та району, викладав українську мову та літературу, німецьку мову, малювання. Літературний гарт здобував у літературній студії інституту, якою на той час керував доцент кафедри української літератури, поет Микола Сайко. Писав вірші, які друкувались у місцевих газетах та колективних збірках. Автор спогадів про Ніжинську вищу школу та її викладачів, які увійшли до збірника «І дорогий, і незабутній» (упоряд . Т. Пінчук).

18 лютого – 100 років від дня народження Леоніда Прокоповича

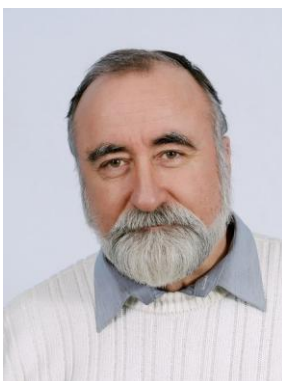
Солошенко (1925–?), старшого викладача кафедри іноземних мов, завідувача бібліотеки Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1958–1962). Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1958).

Народився в с. Пролетарське Батуринського (нині Н.-Сіверського р-ну) Чернігівської обл. в родині селянина-середняка. В 1939 р. вступив до Конотопського залізничного технікуму. На початку війни добровільно поїхав будувати укріплення на станції Доч. До 1943 р. був в окупації. З 1943 до 1956 року проходив службу в радянській армії, отримав звання лейтенанта.

В 1954 р. вступив до Московського військового інституту іноземних мов, а в 1956 р., в зв'язку з розформуванням інституту, перевівся до Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя на філологічний факультет (англійське відділення), який закінчив з відзнакою в 1958 р., отримавши кваліфікацію та звання вчителя англійської мови середньої школи.

В січні 1958 р., ще до закінчення інституту, був призначений на посаду завідувача бібліотеки НДПІ ім. М. В. Гоголя, де він пропрацював до вересня 1962 р. З 1962 до 1968 року працював викладачем, а з 1968 до 1986 року старшим викладачем кафедри іноземних мов. В цей же час працював завідувачем секції англійської мови кафедри іноземної мови. Володів англійською, німецькою, норвезькою, шведською мовами. Був нагороджений орденом «Червона Зірка», орденом Вітчизняної війни II ст., медалями «За відвагу», «За бойові заслуги» та ін.

19 лютого – 70 років від дня народження Олександра Сергійовича

Вобленка (1955–2021), педагога, старшого викладача кафедри біології. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1985).

Народився в с. Іванопіль Бердичівського р-ну Житомирської обл. Закінчив факультет мисливствознавства та звіроловства Московського хутового технікуму (1973), природничий факультет Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1985) та аспірантуру при Інституті зоології АН України (1992). З 1978 до

1983 року працював на Бердичівській міській станції юних натуралістів.

В Ніжинській вищій школі працював з 1983 до 2021 року. Займав посади лаборанта (1983–1986), асистента (1986–1993), старшого викладача кафедри зоології (1993–2007), старшого викладача кафедри біології (2007–2021). Основний напрям наукових досліджень – фауністика, систематика, біологія та етологія перетинчастокрилих комах, птахів та ссавців. Автор близько 100 наукових праць та навчально-методичних посібників.

В 2001–2003 рр. входив до складу 7-ї Української антарктичної експедиції, де працював на посаді біолога. Нагороджений пам'ятною медаллю з нагоди 10-ї річниці антарктичної станції «Академік Вернадський».

Лауреат конкурсу «Гордість району» в номінації «Наукова діяльність» (2018). Помер 28.03.2021 р. від ускладнень хвороби.

19 лютого – 65 років від дня народження Ірини Миколаївни

Пінчук (1960), кандидата педагогічних наук (1995), доцента, заслуженого працівника соціальної сфери. Випусниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1982).

Народилася в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1982), аспірантуру Київського державного педагогічного інституту ім. М. Горького (нині УДУ ім. Михайла Драгоманова) (1993).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1991 до 1999 року на посадах асистента (1991–1995), старшого викладача кафедри педагогіки (1995–1997), доцента кафедри педагогіки (за сумісництвом) (1998–1999). З 1997 р. – директор Ніжинського районного центру соціальних служб для молоді. В 2004 р. Постановою Кабінету Міністрів України призначено заступником директора Державної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді, де працювала до 2008 р. Далі – начальник управління соціальних служб департаменту сімейної політики Міністерства соціальної політики України.

20 лютого – 65 років від дня народження Сергія Євгеновича

Петрюка (1960–2020), кандидата медичних наук (1993), доцента кафедри біології.

Народився в м. Кіцмані Чернівецької обл. Закінчив Чернівецький державний медичний інститут (нині Буковинський державний медичний університет) за спеціальністю «Лікувальна справа» (1983) та аспірантуру при Київському інституті удосконалення лікарів (1989).

З 2013 до 2018 року – старший викладач кафедри біології Глухівського національного університету імені Олександра Довженка.

Працював у Ніжинській вищій школі з 2018 до 2020 року на посадах старшого викладача кафедри фізичного виховання та валеології (2018–2019), доцента кафедри біології (2019–2020). Основний напрям наукових досліджень – сучасні технології сприяння здоров'ю. Автор понад 15 наукових публікацій. Керував студентським науковим гуртком «Валеологічні основи фізичного виховання».

Помер 27. 09 2020 р. від ускладнень хвороби.

21 лютого – 100 років від дня народження **Олени Володимирівни**

Плаушевської (1925–2007), вченого-філолога, педагога, журналіста, краєзнавця. Кандидат філологічних наук (1959), доцент (1963). Член Національної спілки журналістів України.

Народилася в м. Одесі в сім'ї військовослужбовця. Закінчила Одеське педагогічне училище (1948), історично-філологічний факультет Одеського педагогічного інституту ім. К. Д. Ушинського (1953) та аспірантуру Львівського державного університету ім. І. Я. Франка (1957). Працювала на посаді старшого викладача кафедри зарубіжної літератури Львівського державного університету (1957–1961), старшого викладача (1961–1963), доцента (1963–1976), завідувача кафедри зарубіжної літератури (1971–1976) Чернівецького державного університету.

У Ніжинській вищій школі працювала з 1976 до 1999 року на посадах доцента кафедри російської та зарубіжної літератури, кафедри історії культури, літератури і народознавства. З 1980 до 1981 року виконувала обов'язки декана філологічного факультету. Основний напрям наукових досліджень – зарубіжна література 17–18 ст. Автор понад 150 наукових публікацій. Відмінник освіти України.

Учасник Другої світової війни. Нагороджена медалями «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною в Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «Двадцять років перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «Тридцять років перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.». Померла 29. 01. 2007 р.

22 лютого – 65 років від дня народження **Антоніни Іванівни**

Конончук (1960), педагога, кандидата педагогічних наук (1990), доцента (1993).

Народилася в м. Варві Чернігівської обл. Закінчила з відзнакою Київський державний педагогічний інститут ім. О. М. Горького (Український державний університет імені Михайла Драгоманова) за спеціальністю «Педагогіка і психологія» (1983), аспірантуру названого закладу (1990), докторантуру Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка за спеціальністю «Професійна освіта» (2018).

Працює в Ніжинській вищій школі з 1983 року на кафедрах педагогіки та педагогічної майстерності на посадах лаборанта (1983–1984), асистента (1984–1990), старшого викладача (1990–1991), доцента (1991–2002); доцента кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи (з 2002). У 1999–2002 рр. в. о. заступника декана та декана історико-правознавчого факультету; у 2002–2016 рр. – першого декана факультету психології та соціальної роботи.

Основний напрям наукових пошуків – теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників, соціальна робота з вразливими групами населення. Автор більше 225 публікацій, серед яких 10 монографії, 100 наукових статей у фахових, зарубіжних та наукометричних виданнях, 16 навчально-методичних посібників і методичних рекомендацій, в тому числі 8 – з грифом МОН України.

У 2002–2015 рр. входила до складу Вченої ради НДУ ім. М. Гоголя. Член редколегії (2002–2018) журналу «Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія: педагогіка і психологія». Науковий консультант Територіального центру соціального обслуговування Ніжинської міської ради з надання соціально-педагогічної послуги «Університет третього віку». Депутат Ніжинської міської ради XXIV скликання (2002–2005).

Відмінник освіти України (2002), Переможець міського конкурсу «Людина року-2004» у номінації «Соціальний педагог року», нагороджена знаком МОН України «Софія Русова» (2005), Почесною грамотою НАПН України (2014), Подяка МОН України за багаторічну сумлінну працю, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів та плідну науково-педагогічну діяльність (2021), Подяка Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво» (2017) за підготовку статей до Великої української енциклопедії.

23 лютого – 60 років від дня народження Антоніни Миколаївни

Аніщук (1965), педагога, кандидата педагогічних наук (2009), доцента (2011) кафедри дошкільної освіти. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1990).

Народилася у с. Пологи Прилуцького р-ну на Чернігівщині. Закінчила Прилуцьке педагогічне училище за спеціальністю «Дошкільне виховання» (1984), філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1990) та аспірантуру названого закладу (2006).

Працює у Ніжинській вищій школі з 1991 року на посадах старшого лаборанта (1991–2003), асистента (2003–2009), доцента кафедри дошкільної освіти (2003–теперіш. час). Наукові інтереси – мовленнєвий розвиток дошкільників, особистісний розвиток дошкільників, індивідуалізація освітнього процесу, професійна підготовка фахівців дошкільної освіти. Автор понад 100 наукових праць : монографії, навчально-методичних посібників та статей у фахових вітчизняних та зарубіжних виданнях. Є співавтором державної програми розвитку дитини від народження до 6 років «Я у Світі» (2019).

Гарант підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського), а з 2022 р. другого (магістерського) рівня з галузі знань спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Березень

1 березня – 90 років від дня народження Галини Данилівни Грози

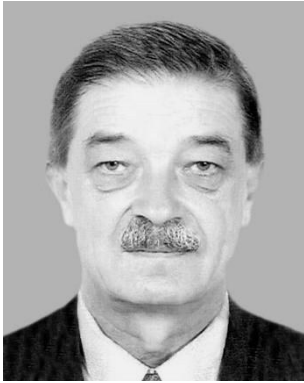

(1935–1999), педагога, старшого викладача кафедри іноземних мов.

Народилася в м. Носівці (нині Ніжинського р-ну) Чернігівської обл. в сім'ї службовців. Закінчила філологічний факультет (романо-германське відділення) Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1957). Працювала вчителем іноземних мов в школах Черкаської та Чернігівської областей.

У Ніжинській вищій школі працювала з 1962 до 1999 року на посадах старшого викладача кафедри іноземних мов (1962–1979), декана філологічного факультету (1979–1980), старшого викладача кафедри англійської мови (1980–1991), старшого викладача кафедри німецької мови (1991–1999). Основний напрямок наукових досліджень – методика викладання іноземних мов. Має наукові публікації.

2 березня – 80 років від дня народження **Анатолія**

Олександровича Буравченкова (1945), українського історика, доктора історичних наук (1989), професора (1990).

Народився в м. Києві. Закінчив історичний факультет Київського університету імені Тараса Шевченка (1973) та аспірантуру названого закладу (1976).

Працював у Київському національному університету імені Тараса Шевченка на посадах асистента кафедри історії радянського суспільства (1976–1981), старшого викладача (1981–1986), доцента (1986–1990), професора кафедри історії СРСР (1990–1991), професора кафедри новітньої історії України (1992–2005). Працював професором Інституту туризму Федерації профспілок України.

У 2008–2009 рр. працював на кафедрі всесвітньої історії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя за сумісництвом.

Сфера наукових інтересів: історія російської армії в Першій світовій війні, громадянській війні 1917–1920 рр., історія Української Держави гетьмана П. Скоропадського, Білого руху в Росії та Україні.

5 березня – 80 років від дня народження **Людмили**

Циндрик (1945–1995), оперної та концертно-камерної співачки (колоратурне сопрано), педагога. Заслужена артистка Киргизії. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя.

Народилася в м. Куликівці на Чернігівщині. Вокальну освіту здобула в Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя у заслуженої артистки України Марії Бровченко. Закінчила Московську консерваторію ім. П. Чайковського (1972).

Заслужена артистка Киргизії. Солістка Фрунзенського театру опери та балету (1972–1983). Доцент Алма-Атинської консерваторії (1983). Активістка товариства «Україна» в Алма-Аті.

8 березня – 170 років від дня народження **Олександра**

Олексійовича Мусіна-Пушкіна (1855–1918), графа, сенатора (1913), державного діяча в галузі освіти, попечителя НІФІ кн. Безбородька, гофмейстера.

Народився в Санкт-Петербурзі, в сім'ї повітового голови дворянства, гофмаршала графа О. І. Мусіна-Пушкіна. Закінчив Санкт-Петербурзький університет (1879). Працював у Міністерстві народної освіти (1880–1890), з 1890 р. – член Ради міністра народної освіти. Попечитель Одеського і Петербурзького навчальних округів. З березня 1880 р. – почесний попечитель Історико-філологічного інституту кн. Безбородька в Ніжині. Мав великі землеволодіння у Чернігівській, Полтавській і Херсонській губерніях.

Автор видань: «Збірник статей з питань шкільної освіти на Заході і в Росії» (С.-Петербург, 1913), «До питання про взаємовідносини сім'ї та школи» (С.-Петербург, 1914), «До питання про університетську освіту» (П., 1915), «Про Ніжинський історико-філологічний ліцей» (К., 1902) та інші.

Помер у 1918 р. в Києві, де і похований.

8 березня – 85 років від дня народження Євгенії Іванівни

Коваленко (1940–2024), педагога, кандидата педагогічних наук (1975), доцента (1981), професора (2003).

Народилася в с. Воля-Обшанська Белгорайської гміни Люблінського воєводства (Польща). Після звільнення Польщі родина в числі інших українських сімей була переселена в Україну (Запорізьку область). Закінчила з відзнакою Нікопольське педучилище (1958), Запорізький державний педагогічний інститут (1964) та аспірантуру Київського державного педагогічного інституту ім. М. Горького (1975). Працювала в Запорізькому державному університеті з 1964 до 1987 року (з перервою).

В Ніжинській вищій школі працювала з 1988 до 2024 року на посадах: доцента кафедри педагогіки (1988–2003), завідувачка кафедри педагогіки (від 1998), професора кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту з (2003–2024). Коло наукових інтересів: педагогічна спадщина Софії Русової, проблема формування творчої особистості, проблеми ефективності професійної підготовки вчителя. Має понад 300 публікацій наукового та навчально-методичного характеру. Головний редактор фахового видання «Наукові записки. Серія: психолого-педагогічна. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя» (1997–2018). Випущено 75 збірників. У 2014 р. очолювала журі Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року» у номінації «Директор школі».

Нагороджена Грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1980), Почесною Грамотою Верховної Ради України (2003), медаллю К. Д. Ушинського (2018); медаллю «Заслужений працівник Ніжинської вищої школи» (2018); медаллю Володимира Мономаха (2021); знаком МОН України П. Могили «За наукові досягнення» (2007), знаком Відмінник народної освіти України (1990). Лауреат премії Георгія Вороного (2014); стипендіат президента України (2015; 2021).

Померла 3 травня 2024 р.

9 березня – 120 років від дня народження Вадима Олександровича

Дорошенка (*справжнє прізвище – Дрочинський*) (1905–1944), українського мовознавця і перекладача. Кандидат філологічних наук (1935).

Народився в м. Кам'янець-Подільському Хмельницької обл. в сім'ї колезького секретаря. Через батька, що опинився в політичній еміграції, взяв прізвище Дорошенко, котрогось із предків по лінії матері. Закінчив Кам'янець-Подільський інститут народної освіти (1929). Від 1930 р. – у Харкові викладав філологічні дисципліни у геодезичному інституті; одночасно працював у мовній редакції Державної радіостанції перекладачем. Від 1934 р. – у

Криворізькому педагогічному інституті – завідувач кафедри мовознавства; від 1936 р. – завідувач кафедри загального мовознавства Ніжинського педагогічного інституту.

У червні 1938 р. арештований як «учасник української контрреволюційної націоналістичної повстанської організації», підозрюваний у зв'язках з «ворогом народу» В. Затонським, засудженим до розстрілу Чернігівським обласним судом. Рішенням Верховного Суду УРСР від 3. 05. 1939 р. виправданий, після тортур звільнений. У січні 1941 р. знову заарештований і засуджений до розстрілу, який замінено на 10 років таборів. Загинув 30 грудня 1944 р. Реабілітований 1956 р. Життя Дорошенка склало основу сюжету книги його дружини Ольги Мак «3 часів ежовщини. Спогади» (Мюнхен, 1954).

15 березня – 60 років від дня народження Тамари Миколаївни

Турчин (1965), педагога, доктора педагогічних наук (2014), професора (2015) педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Народилася в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчила Київське музичне училище ім Р. М. Глієра за спеціальністю «Фортепіано» (1989), з відзнакою Чернігівський державний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка за спеціальністю «Музичне виховання» (1999), аспірантуру Інституту проблем виховання (лабораторія естетичного виховання) АПН України (2004), докторантура НПУ імені М. П. Драгоманова (2012).

Захистила кандидатську дисертацію у 2006 р. та отримала науковий ступінь кандидата пед. наук. У 2008 р. присвоєно вчене звання доцента. В 2014 р. захистила докторську дисертацію, в 2015 р. отримала звання професора.

З 1985 до 2012 року – викладач музичної школи, концертмейстер дитячих музичних шкіл м. Чернігова та області. З 2004 до 2017 року – викладач, доцент, завідувач кафедри естетичного виховання, завідувач кафедри теорії та методики мистецького навчання ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка.

Працювала в Ніжинській вищій школі з 2017 до 2023 року на посаді професора кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту. Має сертифікат міжнародного рівня. Коло наукових інтересів – питання теорії, історії та методики підготовки майбутніх учителів мистецтва, професійної освіти й науки в умовах інтегральних і глобалізаційних процесів. Має понад 200 публікацій. З 2019 до 2020 рр. – головний редактор журналу «Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» НДУ імені Миколи Гоголя».

17 березня – 130 років від дня народження Олексія Івановича

Панфьорова (1895–?), кандидата філологічних наук (1945), доцента (1926).

Закінчив Саратовський державний університет, факультет суспільних наук (1925). Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя з 1950 до 1961 року на посаді доцента кафедри російської літератури. Автор 40 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – творчість російських радянських письменників.

Учасник Другої світової війни.

17 березня – 80 років від дня народження Ганни Стефанівни

Сазоненко (1945), педагога, громадського діяча, кандидата педагогічних наук. Заслужений учитель України (2004). Народний учитель України (2007). Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1970).

Народилася в м. Бахмачі Чернігівської обл. Закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1970) та Інститут відкритого суспільства (Open Society Institute, OSI) в Угорщині.

Педагогічну роботу розпочала в школах на Чернігівщині та м. Києві. Із 1992 р. – директор Українського гуманітарного ліцею

Київського національного університету імені Тараса Шевченка. На базі ліцею створила авторську систему акмеологічного навчального закладу, в осерді якої – питання компетентності, життєвої стратегії особистості, її самовизначення та успіху. Автор приблизно 200 праць у галузі педагогіки, ряду монографій: «Перспективні освітні технології» (2000), «Педагогіка успіху (Досвід становлення акмеологічної системи ліцею)» (2004), «Молодому вчителю» (2006), «Освіта майбутнього» (2008), «Акмеологія шкільної освіти» (2010). Відмінник столичної освіти (2007), переможець Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року» з українознавства, член Міжнародної координаційної ради з питань українознавства.

Кавалер орденів Великої кн. Ольги III ст., Рівноапостольного кн. Володимира Великого III ст., кн. Ярослава Мудрого V ст., медалі «В. Сухомлинського», «А. С. Макаренка», «В пам'ять 1500-ліття Києва».

=====

21 березня (9 березня за ст. ст.) – 185 років від дня народження

Франтішека Казимировича Богушевича (1840–1900), білоруського поета, одного з засновників нової білоруської літератури. Випускник Ніжинського Юридичного ліцею кн. Безбородька (1868).

Народився на фільварку Свіроніс на Віленщині (нині Вільнюського р-ну, Литва) в сім'ї збіднілого шляхтича. Навчався в Петербурзькому університеті, звідки був виключений за участь у студентських заворушеннях. Брав участь у повстанні 1863 р., після розгрому якого, переховуючись від переслідувань, виїхав до України. Закінчив Ніжинський Юридичний ліцей князя Безбородька (1868). Саме в ліцеї під впливом творчості Т. Г. Шевченка почав писати свої твори. Працював понад 15 років на різних правових посадах у містах Чернігівщини, зокрема і в Ніжині. Займав посади слідчого окружних судів у Чернігові, Борзні, Конотопі.

У 1883 р. Ф. Богушевич повернувся на батьківщину. Служив у Вільно до останніх років життя, писав статті в польськомовний журнал «Край». Видав дві поетичні збірки «Дудка беларуская» та «Смык беларускі» в 1891 р. в Кракові (тодішня Австро-Угорщина).

Помер 28 квітня 1900 р. у с. Кушляни. Похований у Жупранах (нині Гродненська обл.). Його ім'ям названа одна з вулиць Ніжина.

=====

21 березня – 85 років від дня народження **Тетяни Василівни**

Ковалюк (1940), кандидата педагогічних наук (1978), доцента (1986) кафедри методики музичного виховання, співів і хорового диригування.

Закінчила Київську державну консерваторію ім. П. І. Чайковського зі спеціальності хорового диригування (1966). Протягом 1968–1979 рр. – артистка оркестру Оперної студії при Київській консерваторії.

У Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя працювала на посадах старшого викладача, доцента кафедри методики музичного виховання, співів і хорового диригування (1979–1987).

З вересня 1987 р. переведена на роботу в Київський педагогічний інститут ім. О. М. Горького на відповідну кафедру.

22 березня – 100 років від дня народження **Прокопа Дмитровича**

Мисника (1915–1977), українського письменника, літературознавця, критика, журналіста. Член Спілки письменників (1956). Випускник НПІ (1938).

Народився в с. Біївці Лубенського повіту Полтавської губ. Закінчив філологічний факультет Ніжинського педагогічного інституту (1938). Після завершення навчання був залишений працювати викладачем кафедри української літератури (1938–1940).

З 1944 року на журналістській роботі. З 1944 до 1954 року – редактор газети «Радянська освіта», з 1954 до 1977 року – головний редактор журналів «Література в школі», «Українська мова і література в школі». Досліджував питання теорії літератури. Автор низки літературно-критичних статей про творчість Т. Шевченка, О. Довженка, Ю. Яновського, О. Гончара, М. Стельмаха, Ю. Мушкетика та ін. Співатор підручника «Українська радянська література» для 10-го кл. (1966). Написав повісті «Старовинний перстень з черепашкою» (1975), «Ціцеронові лаври» (1981), зб. оповідань «Соната сподівання» (1978).

Учасник Другої світової війни. Нагороджений орденом Червоної зірки та медалями.

24 березня – 65 років від дня народження **Світлани**

Володимирівни Тезікової (1960), педагога, кандидата педагогічних наук (1994), доцента (1999), професора кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1981).

Народилася в м. Свердловську (нині Єкатеринбург (РФ)). Закінчила з відзнакою факультет іноземних мов Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1981), аспірантуру Інституту педагогіки НАПН України (1993). Проїшла стажування в Університеті штату Айова (США, 2000), Варшавському університеті у програмі «Інноваційний університет та лідерство» (2014).

У Ніжинській вищій школі працює з 1981 р. на посадах завідувача кабінету естетики (1981–1984), асистента (1984–1993), старшого викладача (1994–1997), доцента, декана факультету іноземних мов (1997–2021), професора (доцента) кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов (з 2021 до теп. час).

Керувала, координувала та брала участь у проектах : «Професійний розвиток вчителів іноземних мов Чернігівської області» (Фонд Відродження, 1998 (керівник)), «Реформи та оновлення педагогічної освіти» (Департамент США, 2000–2003 (координатор від університету)), «Мова та культура» (Корпус Миру США, 1999–2004 (керівник)), «Поновлення партнерських зв'язків» (Університет штату Айова, 2008 (керівник)), «Інноваційний університет та лідерство» (Варшава, 2014 (учасник))), «Літні мовні табори – ініціатива GoGlobal» (Посольство США в Україні, 2016 (керівник)), «Децентралізація в освіті – нові підходи до професійного розвитку вчителів» (фінансова підтримка ЄС, 2017 (керівник)), «Центри сертифікації викладачів: інноваційні підходи до досконалості викладання» (ERASMUS +, 2020–2023 (координатор від університету)) та інші.

Очолювала факультет майбутнього педагога (1983–1997). З 2000 до 2020 року керувала Центром порівняльних педагогічних досліджень Ніжинського державного університету. З 2002 до 2014 року була керівником робочої групи Міністерства освіти та

науки України щодо розробки галузевого стандарту вищої освіти за напрямом підготовки «Педагогічна освіта», а пізніше «Філологія. Іноземна мова» за педагогічним спрямуванням. У 2023 р. очолила Центр професійного розвитку університету.

Автор понад 50 наукових публікацій, серед яких статті, методичні рекомендації, навчальні посібники, монографії. Основний напрям наукових досліджень – порівняльна педагогіка, методика навчання іноземних мов, проблеми підготовки педагогічних кадрів у різних освітніх системах.

Відмінника освіти України (1999). Нагороджена медаллю «Ушинський К. Д» (2015).

25 березня – 65 років від дня народження Олени Миколаївни

Моціяки (1960), педагога, кандидата філологічних наук (1988), доцента (1992) кафедри української літератури та журналістики. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1981).

Народилася в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчила з відзнакою філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1981) та аспірантуру Київського державного інституту ім. М. Горького (1986).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1981 до 2018 року на посадах лаборанта (1981–1983), асистента (1986–1988) кафедри української літератури, заступника декана філологічного факультету (1988–1990), старшого викладача (1990–1991), доцента кафедри української літератури та журналістики (1991–2018). З 2003 до 2005 рр. – вчений секретар Ради університету. Член ради філологічного факультету, член навчально-методичної комісії факультету.

Основний напрям наукових досліджень – український романтизм та історія української літератури першої половини XIX ст. в цілому, дослідження романтичних інтенцій у творчості Т. Г. Шевченка. Автор навчально-методичних посібників для студентів ЗВО, ряду наукових статей. Відмінник освіти (2003).

26 березня – 65 років від дня народження Миколи

Олександровича Шумського (1960), українського диригента, музиканта, педагога, громадського діяча. Заслужений артист України (1996), доцент (1997), народний артист України (2016), професор (2018). Член Національної Всеукраїнської музичної спілки (1993).

Народився у с. Гречана Старосинявського р-ну на Хмельниччині. Закінчив Хмельницьке музичне училище (1980), Київську державну консерваторію ім. П. І. Чайковського (1985), асистентуру-стажування при кафедрі народних інструментів Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського (1993).

Працює в Ніжинській вищій школі з 1985 року. Займав посади викладача (1985–1890), старшого викладача (1990–1994), доцента (1994–2018), професора кафедри інструментально-виконавської підготовки (з 2018). З 2003 до 2004 рр. – на посаді завідувача кафедри. Є засновником трьох спеціалізацій: «Музика та оркестрова робота», «Музика та режисура музично-виховних заходів», «Музика та естрадно-виконавська діяльність у закладах освіти». Автор понад 20 наукових статей, 5 авторських свідоцтв, 11 навчальних посібників та підручників, у тому числі з грифом МОН. Автор понад 400 перекладень для оркестру народних інструментів, серед яких музичні твори

Л. В. Бетховена, Й. Брамса, Дж. Верді, Е. Гріга, С. Гулака-Артемівського, М. Лисенка, Б. Лятошинського, П. Ніщинського, М. Огинського, Дж. Россіні, та ін.

З 1985 р. – художній керівник Оркестру народних інструментів НДУ імені Миколи Гоголя. Керівник Зведеного оркестру народних інструментів НДУ імені Миколи Гоголя та Ніжинського коледжу культури і мистецтв імені Марії Заньковецької. З 1996 до 2011 року займався концертною діяльністю у складі «Ніжинського дуету баяністів» спільно з В. Дорохіним, гастрював в Україні та за кордоном. Лауреат багатьох Всеукраїнських та міжнародних конкурсів, учасник міських, обласних фестивалів, звітів, тематичних програм, щорічних моноконцертів, майстер-класів.

Відмінник освіти України (1995). «Людина року – 2017» м. Ніжина в номінації «Досягнення року». Нагороджений почесною відзнакою НМАУ ім. П. І. Чайковського – «Орден за видатні досягнення у музичному мистецтві» (2008).

27 березня – 60 років від дня народження Геннадія

Миколайовича Лисенка (1965), педагога, кандидата біологічних наук (1993), доцента (2000). Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1989).

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчив з відзнакою Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя за спеціальністю «біологія і хімія» (1989) та аспірантуру при Інституті ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України (1992). У 1993 р. захистив кандидатську дисертацію.

Працює у Ніжинській вищій школі з 1995 року на посадах асистента (1995–2000), доцента кафедри біології (з 2000).

Є гарантом освітньо-професійної програми Біологія другого (магістерського) рівня. Основний напрям наукових інтересів – ботаніка, фітоценологія, екологія рослин та фітоценозів, соціологія, філоценогенез степових екосистем. Автор понад 220 наукових публікацій, серед яких навчальні посібники, в тому числі з грифом МОН України, методичні рекомендації та наукові статті у фахових виданнях.

Приймає участь у міжнародних наукових проєктах, займає посаду старшого наукового співробітника в Ічнянському національному природному парку (2012 –до тепер. часу). Керував науковою роботою учнів ліцею при НДУ (Мала академія наук). Входить до складу робочої групи по написанню «Місцевого плану дій в галузі довкілля та енергетики (LEAPs) міста Ніжина».

Кращий науковець року – 2009. Відмінник освіти (2020).

28 березня – 70 років від дня народження Людмили Анатоліївни

Дерев'янку (1955), кандидата педагогічних наук (1993), викладача кафедри вокально-хорової і педагогічної майстерності.

Народилася в м. Кіровограді (нині м. Кропивницький). Закінчила музично-педагогічний факультет Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. А. С. Пушкіна (нині Кіровоградський держ. пед. ун-т імені Володимира Винниченка) (1972) та аспірантуру при Харківському державному педагогічному інституті ім. Г. С. Сковороди (1993). З 1977 р. – артистка-вокалістка Кіровоградського музично-драматичного театру ім. М.

Кропивницького та викладач вокального класу музично-педагогічного факультету КДПІ ім. О. С. Пушкіна.

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1987 до 1994 року на посаді викладача кафедри вокально-хорової і педагогічної майстерності. Основний напрям наукових досліджень – педагогічна майстерність майбутнього вчителя музики.

Далі – педагог кафедри академічного та естрадного вокалу Київського університету імені Бориса Грінченка, керівник студентського наукового гуртка «Бельканто».

29 березня – 110 років від дня народження **Олександра Федоровича Удовиченка** (1915–?), старшого викладача кафедри математики. Випускник НІІ (1937).

Закінчив фізико-математичний факультет Ніжинського педагогічного інституту (1937). Вчителював у сільських школах Кам'янець-Подільської (нині Хмельницької) області.

Працював в Ніжинській вищій школі з 1954 до 1976 року на посадах асистента (1954–1957), старшого лаборанта (1958–1959), старшого викладача кафедри математики (1973–1976).

Учасник Другої світової війни. Має бойові нагороди.

30 березня (17 березня за ст. ст.) – 125 років від дня народження **Леся Гоміна** (Олександра Дмитровича Королевича) (1900–1958), письменника доби Розстріляного відродження, журналіста, фольклориста. Член Спілки письменників України (1934).

Народився в м. Черкаси у сім'ї візника. Закінчив філологічний факультет Київського інституту народної освіти (1924). Літературну діяльність почав з 1919 р. Кілька його віршів, нарисів та оповідань були надруковані в періодиці. Систематичну професійну роботу почав в окружній газеті «Радянська думка» (Черкаси). У 1935 р. був безпідставно репресований. Повністю реабілітований 1958 р.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1939 до 1941 та з 1944 до 1957 року на посадах викладача, старшого викладача кафедри української літератури. Був заступником директора із заочної освіти (1944–1953). Керував літературною студією інституту. Цікаві й нині його дослідження, присвячені історії інституту «До питання студентського страйку 1905 р. в Ніжині», «З минулого Ніжинського інституту», «Визвольна війна 1648–1654 р. в народнопоетичній творчості».

Під час 2-ї світової війни учителював в Узбекистані. За педагогічну діяльність під час війни нагороджений медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 г.» та значком «Отличник народного образования».

Після війни повернувся до Ніжинського педінституту, де почав працювати над новим романом «Люди», в основу якого лягли події, пов'язані з життям Ніжинської вищої школи в перший рік війни. У 1957 р. його було звинувачено у послабленні пильності, сприянні нездоровим настроям студентів (критика культу особи Сталіна) і звільнено з роботи. Письменник переїхав до Черкас.

Помер 16 січня 1958 р. Похований у Черкасах.

Квітень

1 квітня – 65 років від дня народження **Степана Михайловича**

Свистовича (1960), доктора історичних наук (2007), професора (2012), завідувача кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин.

Народився в с. Смолині Яворівського р-ну Львівської обл. Закінчив Костромське вище військово-командне училище хімічного захисту (1982), з відзнакою командний факультет Академії ім. С. К. Тимошенко в м. Москві (1984). З 1997 до 1999 року – слухач стратегічного факультету Академії Збройних Сил України та здобув кваліфікацію магістра державного воєнного управління того ж вишу. В 2011 р. закінчив юридичний факультет Житомирського інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом.

У 2003 р. здобув ступінь кандидата історичних наук, в 2007 р. присуджено науковий ступінь доктора історичних наук. В 2012 р. присвоєно вчене звання професора.

У 2013–2014 рр. очолював кафедру міжнародних відносин «Східноєвропейського Слов'янського університету» м. Ужгород.

Працював у Ніжинській вищій школі з 2016 до 2022 року на посаді завідувача кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин. Є автором понад 30 наукових та навчально-методичних друкованих праць. Брав участь в організації та проведенні щорічної Всеукраїнської студентської наукової конференції «Європейська інтеграція: історичний досвід та політичні перспективи»; щорічної вузівської конференції «Молодь в науці» та інших наукових зібрань. Член редколегії фахового наукового видання «Вісник аграрної історії».

У 2005 році нагороджений орденом «Данила Галицького».

4 квітня (23 березня за ст. ст.) – 195 років від дня народження **Кирила**

Олексійовича Царевського (1830–1894), правника, архівіста, бібліотекаря. Випускник Юридичного ліцею кн. Безбородька.

Народився в м. Великий Устюг Вологодської губ. Освіту здобув у Ніжинському Юридичному ліцеї кн. Безбородька, пізніше закінчив юридичний факультет Університету св. Володимира у Києві (1852) зі ступенем кандидата. Працював в Ліцеї кн. Безбородька з 1853 до 1865 року на посаді в. о. професора цивільних законів і законів державного благоустрою; з 1860 р. – бібліотекар ліцею. В 1865 р. обраний бібліотекарем та завідувачем Київського центрального Архіву давніх актів (КЦАДА) Ун-ту св. Володимира. Працював на цій посаді до кінця життя. Помер 1894 р. на 65 році життя в Києві.

За тривалу та самовіддану службу нагороджений кількома орденами: Св. Володимира III та IV ступенів, Св. Анни II ступеню, Св. Станіслава II ступеню та бронзовою медаллю на Андріївській стрічці в пам'ять про війну 1853–1856 рр.

Основні праці: «О практических занятиях при изучении права в высших учебных заведениях (1858)»; «О существе юридического формализма» (1860) та ін.

4 квітня (23 березня за ст. ст.) – 135 років від дня народження **Миколи**

Костьовича Волинського (1890–1990), українського мовознавця, педагога. Кандидат педагогічних наук (1949).

Народився в с. Олика, нині Луцького р-ну Волинської обл. Закінчив Острозьку класичну гімназію (1910). Навчався у С.-Петербурзькому університеті (1910–1911), звідки був відрахований за участь у студентському українофільському русі. В 1911 р. вступив до Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька, звідки був відрахований в 1914 р. як один з організаторів нелегального відзначення 100-річчя Т. Шевченка. Закінчив Харківський університет (1917). Учителював (1917–1920).

Працював викладачем Ніжинського педагогічного інституту з 1920 по 1929 рік на посаді лектора української мови і літератури. З 1929 до 1935 року – в Бердянському педагогічному технікумі. У Слов'янському учительському (пізніше педагогічному) інституті в 1939–1941 і 1944–1954 рр. завідував кафедрою мовознавства, а в 1944–1946 рр. був деканом мовно-літературного факультету. Наприкінці 1950-х років філологічний факультет у Слов'янську був закритий. М. К. Волинський виїхав у Прибалтику, де 6 серпня 1990 р. помер у латвійському місті Лієпая.

=====

11 квітня (30 березня за ст. ст.) – 210 років від дня народження **Андрія**

Йосиповича Галенковського (1815– ?), українського віолончеліста, композитора, юриста. Випускник Ніжинського фізико-математичного ліцею кн. Безбородька (1835).

Народився у с. Рудівка Прилуцького повіту на Полтавщині (нині Чернігівська обл.) у дворянській родині. Вступив у Ніжинську гімназію вищих наук князя Безбородька, але з її реформуванням закінчив у 1835 р. Фізико-математичний ліцей разом з О. Афанасьєвим (Чужбинським), А. Гороновичем, М. Миклухою-Маклаєм, В. Каталеем.

Після закінчення ліцею у 1835 р. повернувся у свою родову садибу, Працював у сусідньому повіті Пирятині межевим суддею. З 1863 р. – член київського відділення російського музичного товариства. Вийшов у відставку у чині титульного радника.

Любив музику та складав її як композитор. У 1839 р. у С.-Петербурзі видав збірку мазурок для віолончелі під назвою «Воспоминання о Малороссии». А в 1840 р. з'явилася його симфонія «Кадриль», одна з перших симфонічних творів українських авторів.

Т. Шевченко був особисто знайомий з О. Галенковським, який часто виступав із концертами у маєтку П. Галагана, де бував поет. На жаль, залишилося дуже мало свідчень про творчу діяльність композитора, його оригінально виконані твори на віолончелі та їх подальшу долю.

=====

11 квітня – 210 років від дня народження **Костянтина Сергійовича**

Фрейнда (1815–1855), полковника, командира Празького резервного піхотного полку. Випускник Ніжинського фізико-математичного ліцею кн. Безбородька (1834).

Народився у Могильовській губернії в сім'ї полковника російської імператорської армії. Закінчив Ніжинський фізико-

математичний ліцей кн. Безбородька (1834). Випускник Дворянського полку (1837).

Участь у військових діях почав на Кавказі, де отримав військове звання штабс-капітана. Брав участь у Кримській війні 1853–1856 рр. В 1855 р. отримав чин полковника, затверджений командиром Празького піхотного полку. Загинув під час штурму Малахового кургану. Нагороджений орденом Св. Анни 2-го ст., орденом Св. Володимира 4-го ст. з бантом «в нагороду за відмінну мужність і хоробрість, надані їм в боях проти турків при облозі в 1854 р. фортеці Сілістри». Похоронений на Братському (Петропавлівському) кладовищі м. Севастополя. Могила збереглася до наших днів.

(Фрагмент картини «Штурм Малахового кургану 27 серпня (8 вересня) 1855 р.» - командир Празького полку, полковник Фрейнд веде солдатів в атаку).

13 квітня – 90 років від дня народження Анатолія Костянтиновича

Стельмаха (1935–2004), педагога, кандидата філологічних наук (1979), доцента (1982).

Народився в м. Сміла Черкаської обл. Закінчив філологічний факультет Черкаського педагогічного інституту (1962), вищі педагогічні курси при Київському державному інституті іноземних мов (1966).

Працював у Ніжинській вищій школі (1966–2001). Займав посади старшого викладача кафедри англійської мови (1968–1971), старшого викладача кафедри іноземних мов (1971–1974), заступника декана філологічного факультету (1974–1978), старшого викладача (1978–1979), завідувача кафедри іноземних мов (1978–2001). В

1978 р. захистив дисертацію в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка при АН УРСР, здобув вчений ступінь кандидата філологічних наук. Основний напрям наукових досліджень – міжпредметні зв'язки при викладанні іноземних мов на нефахових факультетах. Автор близько 20 наукових праць.

14 квітня – 90 років від дня народження Світлани Степанівни

Яковлевої (1935), педагога, старшого викладача кафедри фізики.

Народилася в м. Новокузнецьк Кемеровської обл. (Росія) в сім'ї службовців. Закінчила фізико-математичний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького (нині Український державний університет імені Михайла Драгоманова) (1956), та аспірантуру при цьому вузі (1963). Працювала викладачем кафедри фізики КДПІ ім. О. М. Горького (1963–1972; 1976–1977) та викладачем кафедри фізики Абаканського державного педагогічного інституту Красноярського

краю (1972–1975).

У Ніжинській вищій школі працювала з 1984 до 1994 року на посаді старшого викладача кафедри фізики. Основний напрям наукових досліджень – проблеми професійної підготовки студентів з фізики. Автор понад 20 наукових праць.

15 квітня (3 квітня за ст. ст.) – 140 років від дня народження **Миколи**

Федоровича Даденкова (1885–1955), педагога, доктора педагогічних наук, професора (1927). Випускник НІФІ кн. Безбородька (1910).

Народився в м. Вятка (нині Кіров, РФ) в родині земського землеміра. Після закінчення місцевої гімназії у складі сім'ї переїздить в Україну, до Чернігівської губернії. Закінчив відділення слов'яно-російської філології Ніжинського Історико-філологічного інституту кн. Безбородька (1910). У студентські роки розпочав наукову роботу. У 1910–1919 рр. учителював, 1919–1927 рр. викладав педагогіку у Фребелівському жіночому педагогічному

інституті (Київ).

Працював у Ніжинському інституті народної освіти, згодом педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1928–1941) на посаді завідувача кафедри педагогіки. В 1941–1944 рр. – у Київському та Кутаїському (Грузія) педагогічних інститутах. З 1944 р. очолював відділ історії педагогіки Інституту педагогіки УРСР.

Досліджував педагогічні процеси в Німеччині, проблеми естетичного виховання, історію української педагогіки. Автор праці «Життя, діяльність і педагогічні ідеї А. С. Макаренка» (1949); підручника «Історія педагогіки» (1947), в якому подано матеріал історичного розвитку освіти і школи в Україні 16–19 ст.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, медалями. Помер 19 січня 1955 р., похований у м. Києві.

15 квітня – 115 років від дня народження **Юрія Андріановича**

Савченка (1910–1985), філолога, педагога, художника, старшого викладача кафедри зарубіжної літератури. Випускник НІІ (1939).

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. в сім'ї робітника-маляра. Закінчив Київський художній технікум (1930) та з відзнакою літературний факультет Ніжинського педагогічного інституту (1939).

Працював в Ніжинській вищій школі з 1939 до 1941 та з 1945 до 1974 року на посаді викладача (1939–1941), старшого викладача кафедри російської і зарубіжної літератури (1945–1974), в. о. заступника декана історико-філологічного факультету (1963–1965). Викладав такі курси: усна народна творчість, стародавня російська література, історія мистецтв. Автор понад 20 наукових праць. Як художник брав участь у реорганізації музею Гоголя і музею історії університету, організації картинної галереї.

Відмінник народної освіти. Нагороджений медаллю «За трудову відзнаку».

Учасник Другої світової війни. Нагороджений орденом Червоної Зірки, медалями «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною».

16 квітня – 65 років від дня народження **Олексія Петровича**

Бучина (1960), педагога, кандидата філософських наук (1993), доцента кафедри філософії (2001).

Народився в м. Тейково Івановської обл. (РФ). Закінчив філософський факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1986), аспірантуру при Московському державному університеті ім. М. В. Ломоносова (1992).

Працював в Ніжинській вищій школі з 1986 до 2020 року. Займав посади асистента (1986–1994), старшого викладача (1994–1996), доцента (1994–2020), завідувача кафедри філософії (1994–2004). Основний напрям наукових досліджень – методологічні проблеми соціальної філософії, логіки і філософії науки. Автор понад 20 наукових праць.

17 квітня – 115 років від дня народження Олени Гітелівни Козакової (1910–?).

Закінчила Київський фізико-хіміко-математичний інститут, фізико-математичний факультет (1938).

Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1939–1941; 1944–1970) на посадах асистента, старшого викладача та виконувача обов'язків завідувача кафедри фізики (1969–1970).

17 квітня – 55 років від дня народження Олександра Григоровича

Самойленка (1970), українського історика, педагога, кандидата історичних наук (2001), доцента (2004). Ректор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Заслужений працівник освіти України (2020).

Народився в с. Скурати Малинського р-ну Житомирської обл. в сім'ї освітян. У 1993 р. закінчив історичний факультет Чернігівського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка (нині Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка). У 2000 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук на Спеціалізованій вченій раді при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

Працює в Ніжинській вищій школі з 1993 року. Займав посади викладача-стажиста, асистента кафедри історії та доцента кафедри всесвітньої історії, заступника декана з навчально-методичної роботи історико-правознавчого ф-ту (1999–2003), завідувача кафедри всесвітньої історії (2004–2007), проректора з науково-педагогічної та методичної роботи (2008–2016). З березня 2016 р. до тепер. часу – ректор НДУ імені Миколи Гоголя.

Основний напрям наукових досліджень – історіографія та методологія історії, історичне краєзнавство, історія освіти, науки та культури України. Автор понад 200 наукових і науково-методичних праць, у тому числі 12 монографій, 10 підручників і навчальних посібників, статей у вітчизняних і зарубіжних фахових журналах. Набув досвіду співпраці із закордонними колегами з США, Великої Британії, країн ЄС та Магрибу у ході реалізації низки міжнародних проектів. Підвищував професійний рівень під час стажувань у С.-Петербурзькому (2008–2011) та Варшавському університеті (2008, 2012, 2014).

Член Національної спілки краєзнавців України. Упродовж тривалого часу був членом журі Міжнародного студентського турніру з історії та членом і головою журі Всеукраїнського турніру юних істориків, членом-експертом Експертної комісії МОН України підручників зі всесвітньої історії для 7 кл. ЗЗСО. Член редакційної колегії низки наукових і науково-популярних видань.

Нагороджений Орденом Архистратига Михаїла, II ст. Православної Церкви України (2020), нагрудними знаками МОН України «Відмінник освіти України» (2005).

«За наукові досягнення» (2010), Почесними грамотами МОН України (2007), ВР України (2010), Кабінету Міністрів України (2016), Чернігівської облдержадміністрації (2020).

18 квітня – 125 років від дня народження **Григорія Івановича**

Копила (1900–?).

Закінчив Ніжинський інститут народної освіти, факультет соціального виховання (1926), Московський педагогічний інститут, педагогічний факультет (1941). З 1921 до 1945 року працював вчителем математики в школах Полтавської та Харківської областей.

У Ніжинській вищій школі працював на посаді старшого викладача кафедри педагогіки (1945–1958). Вів курси «Історії педагогіки» та «Шкільної гігієни».

18 квітня – 80 років від дня народження **Лаури Сократівни**

Мхітарян (1945), педагога, доктора медичних наук (1988), професора (1993) кафедри біології, завідувача навчально-наукової лабораторії з біохімічних та медико-валеологічних досліджень.

Народилася в м. Ленінакан (нині Гюмри, Вірменія). Закінчила Єреванський державний медичний інститут за спеціальністю «Лікувальна справа» (1967); аспірантуру Київського інституту удосконалення лікарів за спеціальністю «Внутрішні хвороби клінічна лабораторна діагностика» (1974). У 1988 р. захистила докторську дисертацію за спеціальностями «Кардіологія» та «Біохімія». У 1993 р. отримала вчене звання професора. У 2020 р. пройшла стажування у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова.

З 1975 до 2017 року працювала в Національному науковому центрі «Інститут кардіології, клінічної та регенеративної медицини імені академіка М. Д. Стражеска НАМН України», з 1994 р. на посаді професора.

Працює у Ніжинському університеті імені Миколи Гоголя з 2018 року на посаді професора кафедри біології, завідувача навчально-наукової лабораторії з біохімічних та медико-валеологічних досліджень.

Основний напрям наукових пошуків – молекулярні механізми розвитку і прогресування патологічних станів та їх ускладнень, розробка шляхів і способів відновлення метаболізму і функцій органів і систем. У науковому доробку має більше 300 публікацій, серед яких монографії, патенти, статті, тези, методичні рекомендації.

Член Українського біохімічного товариства, Федерації Європейських Біохімічних товариств (FEBS). Створила наукову школу, під її керівництвом підготовлено 15 кандидатів та 2 доктори наук.

Нагороджена Почесною Грамотою Верховної Ради України (2007), «Медаллю академіка М. Д. Стражеска» за вагомий внесок у кардіологію (2004).

24 квітня – 115 років від дня народження Марка Івановича

Повода (1910–1985), педагога, кандидата філософських наук (1947), доцента (1948), ректора НДПІ ім. М. В. Гоголя (1954–1963).

Народився в с. Олексіївка Щорсівського (нині Нікопольського р-ну) на Дніпропетровщині в селянській сім'ї. Закінчив Дніпропетровський музичний технікум по класу скрипки (1931) та історико-економічний відділ соціально-економічного факультету Дніпропетровського інституту народної освіти (1933).

Працював у Ніжинській вищій школі (1935–1941; 1946–1963). Займав посади декана факультету мови і літератури (1936–1949), старшого викладача кафедри філософії (1935–1941), завідувача кафедри філософії (1949), завідувача кафедри марксизму-ленінізму (1950). За його ініціативи у Ніжині був відкритий перший на Україні музично-педагогічний факультет (1958), створена кафедра музики та співів. У 1941–1942 рр. – старший викладач кафедри марксизму-ленінізму Уральського педінституту. Автор 17 наукових праць. Відмінник народної освіти (1951).

Учасник бойових дій у Другій світовій війні (1942–1945). Нагороджений орденами та медалями.

25 квітня – 105 років від дня народження Івана Васильовича

Сенчука (1920–?), кандидата філологічних наук (1962), доцента (1971) кафедри української мови.

Народився в с. Мацошині Жовківського (нині Львівського р-ну) Львівської обл. Закінчив Глухівський учительський інститут (1948), мовно-літературний факультет Сумського педагогічного інституту (1951), річні курси мовників при Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка (1952).

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя з 1952 до 1972 року на посадах асистента (1952), викладача (1953–1954), старшого викладача (1955–1965), в. о. декана філологічного факультету (1965–1967), доцента кафедри української мови (1971–1972).

Основний напрям наукових досліджень – мова творів українських письменників. Автор понад 20 наукових праць. Велику увагу приділяв збору усної народної творчості. Їм зібрано більше 400 народних пісень, приказок, забавлянок, які були направлені в Інститут мистецтвознавства, етнографії і фольклору АН УРСР. В 1972 р. обраний за конкурсом в Чернігівський педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка.

Учасник Другої світової війни. Нагороджений медалями «За трудову доблесть», «За перемогу над Німеччиною».

27 квітня – 65 років від дня народження Олени Анатоліївни

Кавунник (1960), музикознавця, педагога, кандидата мистецтвознавства (2011), доцента (2015) кафедри музичної педагогіки та хореографії. Член Національної всеукраїнської музичної спілки.

Народилася в м. Красногвардійське (АР Крим). Закінчила теоретичний відділ Сумського музичного училища (1979), Київську державну консерваторію імені П. І. Чайковського (1985) та аспірантуру Інституту мистецтвознавства, фольклористики та

етнології імені М. Т. Рильського НАН України (1997) (наук. керівник – д-р мистецтвознавства, проф. М. Загайкевич).

Працює в Ніжинській вищій школі з 1985 року на посадах асистента (1985–1990), старшого викладача (1990–2011), доцента кафедри теорії та історії музики (2011–2015), доцента кафедри музичної педагогіки та хореографії (2015–до тепер. часу). У 2011 році захистила кандидатську дисертацію. У 2015 році присвоєно вчене звання доцента.

Коло наукових інтересів: історичне музикознавство, регіонологія. Автор більше 140 публікацій, серед яких 6 монографій: «Світ підкоряється лише тому, хто має Батьківщину», «Тимофій Докшицер – трубач-легенда», «Валерій Посвалюк: творчий портрет», «Музичне середовище Ніжина» «Творити прекрасне – місія Ведди Розен і Наталії Данышиної», «Культура і мистецтво Чернігово-Сіверщини: міста, події, постаті»; також довідника «Музиканти Ніжина»; навчально-методичних посібників, зокрема «Історія української музики»; численних публікацій у республіканській, обласній, міській періодиці. Автор статей в Сучасній українській та Українській музичній енциклопедіях.

Засновник, модератор Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні виміри української регіоналістики» (2019–2024). Співорганізатор Угоди про співпрацю з Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України (2024). Лауреат обласної Премії імені Григорія Верьовки.

28 квітня – 75 років від дня народження Євгенії Матвіївни

Страшко (1950), кандидата історичних наук (1977), доцента кафедри історії України (1983).

Народилася в м. Барі Вінницької обл. Закінчила з відзнакою історичний факультет Пензенського державного педагогічного інституту (1971), аспірантуру при Московському державному педагогічному інституті (1977).

Працює у Ніжинській вищій школі з 1982 року до теперішнього часу на посадах старшого викладача (1982–1983), завідувача кафедри історії України (1990–2007), доцента (з 2007) кафедри історії України.

Основний напрям наукових досліджень: середньовічна та модерна історія України, історичне краєзнавство, повсякденна історія, жіноча історія та гендерні студії. Автор близько 90 праць, у т. ч. посібників «Нариси історії України XIX – поч. XX ст.» (Ніжин, 2001), «Історія України: Тести. 6-11 класи» (Київ, 2008; рек. МОН України), «Державна атестація з історії: історія України та історія слов'янських народів (Ніжин, 2009) та ін.

Відзнаки: нагрудний знак «Відмінник освіти України» (1995 р.); Почесна грамота (2005) і подяка Міністерства освіти і науки України (2015); нагрудний знак «За наукові та освітні досягнення» (2021). Призначено стипендію Кабінету Міністрів України за видатні заслуги у сфері вищої освіти.

29 квітня – 75 років від дня народження Миколи Григоровича

Криловця (1950), педагога, доктора педагогічних наук (2009), професора (2011).

Народився в с. Головеньки Борзнянського р-ну Чернігівської обл. Закінчив природничо-географічний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького (1976) (нині Український державний університет імені Михайла Драгоманова).

Працює у Ніжинській вищій школі з 1983 р. на посадах асистента (1983–1990), старшого викладача (1990), заступника декана природничо-географічного факультету (1990–2003), доцента

(1991–2009), професора (2009–2013), завідувача кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи (2013–2020), професора кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи та кафедри географії (з 2020). Захистив кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (1990) та докторську дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук (2009). Член спеціалізованої вченої ради в Інституті педагогіки НАПН України. Науковий консультант педагогічних та соціально-педагогічних наукових проектів в Інституті педагогіки НАПН України

Основний напрям наукових інтересів – методичні засади підготовки майбутніх педагогів. Автор понад 250 публікацій, серед яких наукові статті, навчально-методичні посібники, навчальні програми та методичні рекомендації.

Відмінник освіти України (1995). Нагороджений медаллю НАПН України «Григорій Сковорода» (2015), медаллю «Заслужений працівник Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя» (2019), «Іван Франко» (2020), Заслужений працівник освіти України (2020), Грамота МОН України (2008 р.), стипендіат Кабінету Міністрів України (з 2021).

29 квітня (17 квітня за ст. ст.) – 210 років від дня народження **Єгора**

Павловича Стебліна-Камінського (1815–1882), Віленського губернатора, таємного радника, педагога. Директор Юридичного ліцею кн. Безбородька.

Народився в с. Мильці Полтавської губ. Належав до українського дворянського роду. Закінчив Полтавську гімназію та Імператорський Харківський університет (1836). Учитель російської та німецької мов Кам'янець-Подільської та Вінницької гімназії, інспектор училищ Київської губернії.

Директор Юридичного ліцею кн. Безбородька та Ніжинської класичної чоловічої гімназії (1855–1866). Мав глибоке знання філософії, французької, німецької, латинської та англійської мов.

Ліцей при ньому був центром суспільного і розумового розвитку. Надавав великого значення роботі бібліотеки. Обсяг її фондів досяг 12450 томів. Звертав увагу на поповнення новим обладнанням кабінетів фізики, хімії. Відкрив кабінет природничої історії з 4600-ми експонатами мінералів і опудал тварин і птахів, а також мінц-кабінет, де зберігалися старовинні монети (441 одиниця). Нумізматичний відділ складався з монет різних епох і народів, від Сасанидів, Перікла, Августа, Андріана до часів королеви Єлизавети, епохи англійської революції 1649 р. і до новітнього періоду.

У 1865 р. перейшов у відомство міністерства внутрішніх справ. З 1869 р. до смерті займав посаду Віленського (нині м. Вільнюс) губернатора, з 1872 р. – почесний мировий суддя Віленського окружного суду, з 1873 р. – таємний радник. Нагороджений орденами Св. Станіслава 2-го ст. (1856), Св. Анни 2-го ст. (1859), Св. Володимира 3-го ст. (1867), Св. Станіслава 1-го ст. (1868), Св. Анни 1-го ст. (1871).

30 квітня – 65 років від дня народження **Георгія Дмитровича**

Бялковського (1960), кандидата хімічних наук (1987).

Закінчив Київський університет ім. Т. Г. Шевченка, хімічний факультет (1982) та аспірантуру (1985).

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя з 1985 до 1996 року. Займав посаду асистента кафедри хімії. Має наукові публікації.

Травень

1 травня – 110 років від дня народження **Федора Степановича**

Харлана (1910–?), старшого викладача кафедри математики.

Народився в с. Булавки Речицького пов. Мінської губ. (нині Калінковицького р-ну Гомельської обл., Білорусь). Закінчив фізико-математичний факультет Білоруського державного університету (1938) та аспірантуру при математичному факультеті Московського державного університету (1941). Викладав математику в Полоцькому будівельному технікумі (1938–1939), Білоруському сільськогосподарському інституті (1940–1941), Вітебському педагогічному та Оршанському учительському інститутах (1945–1950).

Працював у Ніжинській вищій школі (1950–1967) на посадах старшого викладача (1950–1954; 1962–1967), в. о. завідувача кафедри математики (1954–1959), декана фізико-математичного факультету (1959–1962). Основний напрям наукових досліджень – основи вищої математики, математичний аналіз та програмоване навчання. Має біля 20 наукових публікацій. З 1969 до 1974 року перебував на посаді декана математичного факультету Вітебського державного університету (Білорусь).

Учасник Другої світової війни. Нагороджений державними орденами і медалями.

1 травня – 90 років від дня народження **Григорія Васильовича**

Самойленка (1935), українського філолога, літературознавця, доктора філологічних наук (1988), професора (1989).

Народився в с. Нові Петрівці Вишгородського р-ну Київської обл. Закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка (1963), аспірантуру (1970), докторантуру (1982).

Працює в Ніжинській вищій школі з 1979 року на посадах декана філологічного факультету (1972–1974, 1988–2004), зав. кафедри російської та зарубіжної літератури (1974–1988), історії культури, літератури та народознавства (1991–2003), російської і зарубіжної літератури та історії культури (2003–2016), слов'янської філології, компаративістики та перекладу (2016–2024).

Автор понад 600 наукових праць, у т. ч. 82 монографій, підручників та навчальних посібників. З 1979 р. фундатор вивчення і популяризації творчості М. Гоголя у Ніжинській вищій школі, видав понад 30 гоголезнавчих збірників та біля 20 власних гоголезнавчих наукових монографій. Основоположник Центру регіонального вивчення культури Полісся, на базі якого видані в співпраці та самостійно 15 томів про культуру Ніжина та Північного Лівобережжя XII – поч. XX ст., а також монографії про Т. Шевченка, П. Морачевського, Л. Глібова, П. Куліша, Г. Барвінок, М. Заньковецьку тощо. Засновник і відповідальний редактор наукового збірника «Література та культура Полісся» (з 1990 р. вийшло 110 вип.) та редактор «Наукових записок НДУ імені Миколи Гоголя. Філологічні науки» (1997–2019).

Заслужений діяч науки і техніки України (2006), почесний громадянин м. Ніжина (1999), лауреат Державної літературно-мистецької премії ім. М. Гоголя (2013), Міжнародної літературної премії ім. М. Гоголя «Тріумф» (2019), премії Національної Спілки краєзнавців України ім. Петра Тронька (2019), літературних премій імені Михайла Коцюбинського (1999), Леоніда Глібова (2016), премії в галузі науки і вищої освіти ім. Г. Вороного (2011), Заслужений працівник Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (2010), відмінник народної освіти України (1982) та Казахстану (1980), Член Національної спілки краєзнавців України (2010).

Нагороджений орденами «За заслуги» III ст. (2012) та II ст. (2016), Святих Кирила і Мефодія (2015), медалями «Ветеран праці» (1985), «За трудову доблесть» (1986), медаль А.С. Макаренка (1990), М. Гоголя (2009), «За наукові досягнення» (2009). Призначена довічна державна стипендія як «видатному діячу освіти» (із 2020).

=====

1 травня – 80 років від дня народження **Анатолія Єгоровича**

Бородіна (1940–2006), кандидата хімічних наук (1983), доцента (1990) кафедри хімії.

Народився в с. Миколаївка Сімферопольського р-ну (АР Крим). Закінчив природничий факультет Кримського державного педагогічного інституту (1963) та аспірантуру Інституту хімії високомолекулярних сполук АН УРСР (1977). Працював учителем хімії і біології в школах АР Крим (1962–1966).

В Ніжинській вищій школі працював з 1966 до 2006 року на посадах інженера кафедри хімії (1966–1974), асистента (1977–1984), старшого викладача (1984–1990), доцента кафедри хімії (1990–2006).

Основний напрям наукових досліджень – синтез фторвмісних полімерів і вивчення їх властивостей з метою впровадження в народне господарство України. Автор понад 40 наукових праць.

Вів активну суспільну роботу в університеті, був обраний головою профспілкового бюро факультету та членом профбюро університету.

Помер в 2006 р. від ускладнень хвороби.

=====

2 травня – 100 років від дня народження **Людмили Степанівни**

Назарової (1925), педагога, старшого викладача кафедри зоології. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1948).

Народилася в м. Ніжині Чернігівської обл. в сім'ї службовців. Закінчила з відзнакою природничий факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1948).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1949 до 1981 року на посадах лаборанта кафедри ботаніки (1949–1951), асистента кафедри зоології (1951–1960), старшого викладача (1960–1981), в. о. завідувача кафедри зоології (1960–1963), заступниці декана природничого факультету. Коло наукових інтересів : зоологія безхребетних, гістологія з основами ембріології, паразитологія. Автор понад 10 наукових праць.

Відмінник народної освіти (1975). Нагороджена медалями «За доблесну працю» (1970) та «150 років Ніжинського педінституту» (1975).

=====

2 травня – 60 років від дня народження Валентини Петрівни

Сливки (1965), старшого викладача кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1987).

Народилася в с. Журавці Варвинського р-ну Чернігівської обл. Закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя за спеціальністю «Іноземні мови» (1987) та аспірантуру НДПІ ім. М. В. Гоголя (2009). З 1989 до 1995 року – вчитель англійської мови Ічнянської середньої школи.

Працює в Ніжинській вищій школі з 1998 року на посадах лаборанта кабінету англійської мови (1998–2000), викладача кафедри англійської мови (2000–2006; 2009–2014), завідувач НМК (2014–2018), викладача (2018–2023), старшого викладача кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов (2023–до тепер. часу). Викладає практику усного та писемного англійського мовлення, практичну фонетику англійської мови, веде курси англійської мови в Мовному центрі університету. Коло наукових інтересів: порівняльна педагогіка (оцінювання) та освіта дорослих. Разом з колективом авторів є співавтором методичних рекомендацій та навчально-методичних посібників.

3 травня – 95 років від дня народження Степана Петровича

Пінчука (1930–2012), українського критика, літературознавця, педагога, перекладача. Доктор філологічних наук (1972). Член Національної Спілки письменників України (1965).

Народився в с. Степань Костопільського пов. Волинської губ. (Польща) (нині Рівненська обл.) у сім'ї селянина-батрака. Навчався в школі, де викладання велося польською мовою. Середню освіту здобув уже при радянській владі. Закінчив філологічний факультет Львівського університету (1951) та аспірантуру при Інституті суспільних наук АН УРСР (1954).

Викладав в Дрогобицькому, Житомирському педагогічних інститутах, в Київському інституті театрального мистецтва ім. Карпенко-Карого.

Працював у Ніжинському педінституті ім. М. В. Гоголя (1975–1981) на посаді доцента кафедри української літератури. Брав участь у створенні (як засновник) Товариства української мови імені Тараса Шевченка та Народного руху України. Був співробітником редколегії журналу «Жовтень» (нині «Дзвін»). Опублікував понад 30 книг та близько 500 статей. Упорядкував, написав передмови і видав твори Уласа Самчука, Тодося Осмачки.

Від 1977 р. до останніх днів мешкав у Києві. Батько скульптора Олега Пінчука.

4 травня – 60 років від дня народження Надії Анатоліївни Шеляг

(Тертичної) (1965), кандидата психологічних наук (1997), старшого викладача кафедри психології.

Народилася в м. Костополі Рівненської обл. Закінчила Дубівське педагогічне училище (1984), Київський державний педагогічний інститут ім. О. М. Горького (Український державний університет імені Михайла Драгоманова) (1989), аспірантуру Інституту психології України ім. Г. С. Костюка (1994).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1989 до 1998 року на посадах асистента (1989–1994), старшого викладача кафедри психології (1994–1998).

Далі – доцент кафедри загальної і медичної психології Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця. У 2007 р. присвоєно вчене звання доцента. Автор 128 наукових та навчально-методичних праць та 56 науково-популярних публікацій у різних професійних журналах.

=====
6 (9?) травня (24 (27?) квітня за ст. ст.) – **220 років від дня народження**

Василя (Валеріана) Гнатовича Любич-Романовича (1805–1888), поета, перекладача. Випускник Ніжинської гімназії вищих наук кн. Безбородька (1826).

Народився в м. Санкт-Петербурзі. Походив зі стародавнього дворянського литовського роду. Закінчив курс Полоцького єзуїтського колегіуму. Навчався в Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1821–1826). Товариш по гімназії М. В. Гоголя, М. В. Кукольника, К. М. Базилі. Входив до групи активних членів ніжинської літературної школи. Брав участь у випуску рукописних журналів. Разом з М. Гоголем грав у аматорських спектаклях.

По закінченні навчання повернувся до С.-Петербурга, служив спочатку в департаменті юстиції, потім – у департаменті зовнішньої торгівлі, згодом – у міністерстві закордонних справ і в департаменті внутрішніх зносин. Добре володів іноземними мовами.

У 1832 р. вийшов збірник «Стихотворения Василя Романовича», який поет присвятив Гімназії. Значну частину літературної спадщини В. Любич-Романовича становлять переклади творів А. Міцкевича, Дж. Байрона, В. Гюго, А. Шеньє, Ш. Мільвуа. На матеріалах української історії та фольклору видав у часописі «Маяк» цикл віршів та балад про героїчне минуле України: «Песня», «Смерть бандуриста», «Казацкая смерть», «Запорожец», «Кошевой», «Запорожье» (1841), «Алексей Попович», «Иван Коновченко», «Мечты» (1842), «Барабаш у Хмельницького на пиру» (1845). В останні роки життя писав спогади, зокрема про М. Гоголя: «Рассказы о Гоголе и Кукольнике» та ін.

У 1869 р. вийшов у відставку в чині дійсного статського радника. Помер у м. С.-Петербург.

=====
7 травня – **80 років від дня народження** **Олександри Миколаївни**

Букаревої (1945), педагога, старшого викладача кафедри російської мови. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1967).

Народилася в с. Великій Кошелівці Ніжинського р-ну Чернігівської обл. в сім'ї військовослужбовця. Закінчила з відзнакою філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1967).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1972 до 2000 року на посаді асистента (1972–1991), старшого викладача кафедри російської мови (1991–2000). Основний напрям наукових досліджень – мова та стиль творів М. В. Гоголя. Автор 11 наукових праць.

З 2000 по 2004 рік працювала помічником вихователя Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради.

12 травня – 90 років від дня народження **Олександра Володимировича Лазарева** (1935), кандидата біологічних наук (1973), доцента кафедри ботаніки (1993).

Народився в с. Буда Брянської обл. (РФ). Закінчив факультет біології і хімії Північно-Осетинського державного педагогічного університету ім. К. Л. Хентагурова (1962) та аспірантуру при кафедрі ботаніки названого закладу (1969).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1988 до 1997 року на посадах викладача (1988–1989), старшого викладача (1989–1993), доцента кафедри ботаніки (1993–1997). Основний напрям наукових досліджень – анатомія рослин родини шовковицевих або тутових (Moraceae). Автор більше 20 наукових публікацій.

17 травня (5 травня за ст. ст.) – 205 років від дня народження **Пія Никодимовича Даневського** (1820–1892), юриста, діяча судової реформи 1864 року, сенатора.

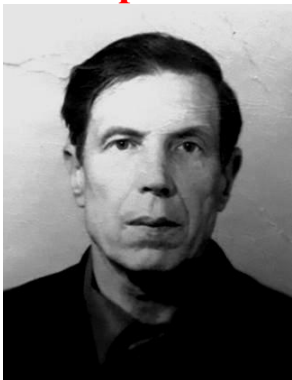
Народився в с. Мойсійки Радомисльського повіту Київської губ. у небагатій родині польського дворянського роду. Рано залишившись круглим сиротою. Закінчив юридичний факультет Університету

Св. Володимира в Києві (1843).

Протягом 1843–1853 рр. працював у Ніжинському лицей кн. Безбородька: викладач, а потім професор кафедри цивільних законів та законів державного благоустрою. В 1845 р. захистив дисертацію та отримав звання магістра цивільного права. У серпні 1853 р. запрошений до Петербурга на посаду експедитора Державної канцелярії. Пізніше служив у 2-му (кодифікаційному) відділенні Власної його імператорської величності канцелярії царя Олександра II і був членом комісії для складання проектів законів, що стосувалися перебудови судової системи.

У 1868 р. призначений головою департаменту Одеської судової палати, у 1870 – сенатором. Редактор 1-го і 2-го томів Зводу законів Російської імперії (з 1862). Опублікував цілий ряд статей юридичного змісту в російських і німецьких виданнях, які були по достоїнству оцінені фахівцями того часу.

20 травня – 105 років від дня народження **Анатолія Олександровича Грищинського** (1920–2017), педагога, кандидата економічних наук (1968), доцента (1970). Рекордсмен, внесений до «Книги рекордів України», як найстарший водій України.

Народився в м. Києві. Закінчив Московську вищу школу профсоюзного руху ВЦСПС (1954). Працював на цілині в Алтайському краї (1954–1956). Перебував на профсоюзній роботі (1952–1957).

В 1968 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук у Київському державному університеті імені Т. Г. Шевченка. Викладав в Уманському державному педагогічному інституті, Новокаховському філіалі Одеського інженерно-будівельного інституту, Миколаївському кораблебудівному інституті, Херсонському загально-технічному

факультеті Миколаївського кораблебудівного інституту, Одеському технологічному інституті холодильної промисловості, Курському педагогічного інституті.

Працював у Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя з 1987 до 1992 року на посаді доцента кафедри філософії.

Учасник Другої світової війни. Нагороджений бойовими орденами та медалями. Помер 25 грудня 2017 р. на 98-му році життя.

20 травня – 90 років від дня народження Івана Петровича

Бондаря (1935–2019), педагога, заслуженого працівника освіти України (1995). Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1956).

Народився в с. Розкішному Ставищенського р-ну Київської обл. в сім'ї колгоспників. Закінчив Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя, отримавши спеціальність вчителя української мови та літератури (1956). Пройшов усі ланки педагогічної роботи: учитель, викладач, заступник директора школи з виховної роботи, директор школи. З 1982 до 1997 року – завідувач Новозаводського районного відділу освіти м. Чернігова, з 1997 до 2000 року – заступник начальника управління освіти Чернігівської міської ради.

Надавав практичну допомогу керівникам навчально-виховних закладів міста. Обстоюючи створення відкритої системи освіти, часто зустрічався з батьками, учнями, представниками громадських організацій, забезпечував утвердження демократичної системи управління освітою. Модель міської мережі навчальних закладів, розроблена І. П. Бондарем, забезпечує створення оптимальних умов для рівного доступу дітей шкільного віку до здобуття якісної освіти.

Відмінник народної освіти України. Нагороджений медаллю «Ветеран праці».

22 травня (10 травня за ст. ст.) – 175 років від дня народження Чаха

Ельмурзайовича Ахрієва (1850–1914), першого інгуського вченого-етнографа, історика, фольклориста, краєзнавця, просвітителя-демократа, основоположника інгуського просвітництва. Випускник Ніжинського юридичного ліцею кн. Безбородька (1874).

Народився в аулі Фуртоуг Терської обл. в інгуській родині старости Джейрахського товариства Е. Ахрієва. Навчався в Ставропольській гімназії (1862–1868). Після закінчення гімназії в 1868–1870 рр. займався збором фольклорного і етнографічного матеріалів, які поклали початок його літературної діяльності. Деякі з робіт публікував у «Збірнику відомостей про кавказьких горців» (Тифліс) і газеті «Терські відомості» (Владикавказ).

У 1870–1874 рр. навчався у Ніжинському юридичному ліцеї, перший з інгушів отримав закінчену вищу освіту. У Ніжині написав свою першу наукову працю «Додаток» до статті Н. Грабовського «Економічний і домашній побут мешканців Гірської ділянки інгуського округу».

Активно виступав за відповідність царських реформ інтересам кавказьких народів, намагався вплинути на реформи російської держави. Через свою громадянську позицію був надовго відрядженим в Закавказзя де працював мировим суддею. В 1912 р. за станом здоров'я залишив державну службу і повністю переключився на літературну і наукову діяльність. Автор відомих краєзнавчих праць : «Несколько слов о героях

ингушских сказаний», «Ингушские праздники», «Из чеченских сказаний», «Присяга у ингушей», «О характере ингушей», «Ингуши, их предания, верования и поверия» та ін.

Помер 29 квітня 1914 р. від цукрового діабету.

23 травня (11 травня за ст. ст.) – 225 років від дня народження

Христіана Адольфовича Екеблада (1800–1877), ученого-медика, педагога, психолога. Директор Ніжинського ліцею кн. Безбородька.

Народився у Фінляндії в Гельсінгфорсі, мав шведське коріння, належав до євангелічно-лютеранського віросповідання, рано залишився сиротою. Закінчив з відзнакою Петербурзьку Медико-хірургічну академію. Професор ветеринарних наук. Посідав кафедру фізіології, судової медицини в Харківському університеті.

Директор Ніжинського Фізико-математичного ліцею кн. Безбородька (1835–1840), згодом Юридичного ліцею (1840–1855). Викладав у Ліцеї зоологію, займався науковою роботою у галузі медицини, природознавства. Має роботи з філософії. Чимало зробив для облаштування книгозбірні ліцею. Його заслуга насамперед, полягала в упорядкуванні лицейської бібліотеки, яка після пожежі 1837 р. та смерті бібліотекаря К.-Г. Купфера, залишалася частково нерозібраною. Водночас займався складанням каталогу, якому присвячував весь свій вільний час. Саме за часів керівництва Х. А. Екеблада бере початок студентська та гімназійна бібліотека.

У 1855 р. вийшов у відставку та виїхав до Петербургу, де продовжував наукову діяльність. Автор книги «Опыт обозрения и биолого-психологического исследования способностей человеческого духа» (1872). Мав урядові нагороди (ордени св. Святослава I св. Анни II-го ступеню).

24 травня – 90 років від дня народження **Григорія Сергійовича**

Корди (1935), педагога, науковця, кандидата педагогічних наук (1980).

Закінчив Черкаський педагогічний інститут (1965). Працював вчителем біології в школі (1967–1977), викладачем кафедри педагогіки та методики початкового навчання Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького (1979–1982).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1982 до 1986 року на посаді старшого викладача кафедри педагогіки. Після 1986 р. працював доцентом Білоцерківської філії МАУП, в агротехнічному коледжі Уманського національного університету

садівництва.

25 травня – 70 років від дня народження **Любові Петрівни**

Пономаренко (1955), української письменниці, прозаїка, журналіста. Член Національної спілки письменників України (1989). Випускниця НДП ім. М. В. Гоголя (1978).

Народилася в с. Іванківці Срібнянського (нині Прилуцького р-ну) Чернігівської обл. в сім'ї вчителів. Закінчила Ніжинський

державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1978). Працювала вчителькою російської мови та літератури на Чернігівщині (1978–1984). Потім – на посаді завідувача відділу районних газет Чернігівщини, Київщини, Полтавщини. З 1987 р. мешкає на Полтавщині. Нині – на творчій роботі. Керівник літературної студії «Євгена світлиця» у м. Гребінка, що на Полтавщині.

Перші оповідання друкувались на початку 1980 р. у журналах «Дніпро», «Вітчизна», «Україна». Згодом у часописі «Київ» з'явилася повість «Перехрестя». Автор книг «Тільки світу» (1984), «Дерево обличчя» (1999), «Ніч у кав'ярні самотніх душ» (2004), «Портрет жінки у профіль з рушницею» (2005), «Помри зі мною» (2006), «Синє яблуко для Ілонки» (2012). Твори друкувались німецькою, японською та сербськими мовами.

Лауреат літературних премій «Благовіст» (1999), імені Олеса Гончара (2000), Полтавської обласної премії імені Панаса Мирного (2005), Полтавської обласної премії імені Леоніда Бразова (2012).

25 травня (13 травня за ст. ст.) – 165 років від дня народження **Євгена**

Миколайовича Щепкіна (1860–1920), історика, педагога, громадсько-політичного діяча.

Народився в Москві. Закінчив історико-філологічний факультет Імператорського Московського університету зі ступенем кандидата (1883). Магістр (1892), приват-доцент кафедри загальної історії Московського університету. У 1893–1897 рр. стажувався за кордоном, вивчав іноземні мови.

Працював у Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька з 1897 до 1898 року на посаді екстраординарного професора кафедри загальної історії. Від 1898 р. – екстраординарний професор, а в 1902–1906 та 1917–1920 рр. – професор Новоросійського (Одеського) університету. Депутат Державної Думи від Одеси (1905–1906), учасник революційних подій в Одесі.

У методології історії – прихильник психологічної концепції німецького філософа В. Вундта. Автор праць з історії дипломатії та військової історії 17–18 ст., методології історії. Онук видатного російського актора Михайла Щепкіна за батьківською лінією.

Помер 12 листопада 1920 р. в Одесі.

30 травня – 65 років від дня народження **Євгенія Аскольдовича**

Бассака (1960), асистента кафедри біології, завідувача навчально-дослідної агробіостанції. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1981).

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. в сім'ї службовців. Закінчив природничий факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1981). З 1982 по 1986 рік – учитель біології і хімії в школах Ніжинського району.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1988 до 2018 року. З 1988 до 1999 року займав посаду асистента кафедри біології. Викладав такі курси: історична геологія, біогеографія, охорона природи, методика викладання географії. З 1999 до 2018 року – завідувач агробіостанції університету.

Червень

4 червня – 80 років від дня народження Валентини Євгенівни

Малюги (1945), викладача кафедри математики.

Народилася в м. Києві. Закінчила факультет кібернетики Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1970). Працювала інженером Науково-дослідного інституту автоматизованих систем планування і керування у будівництві (1970–1975, м. Київ).

В Ніжинській вищій школі працювала з 1978 до 1985 року на посаді асистента (1978–1982), викладача кафедри математики (1982–1985).

4 червня – 75 років від дня народження Олександра Євгеновича

Гадзінського (1950), педагога, поета, перекладача. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1982).

Народився в с. Золотині Костопільського р-ну Рівненської обл. Закінчив філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1982). Працював учителем української мови і літератури в школах Чернігівської та Запорізької областей (1982–1989).

В Ніжинській вищій школі працював з 1989 до 2017 року на посадах асистента (1989–1995), старшого викладача кафедри методики викладання української мови і літератури (1995–2014), керівника гуртка соціально-гуманітарного відділу (2015–2017).

Керівник літературної студії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (1996–2016). З 2000 р. (за сумісн.) працював викладачем української літератури в ліцеї при НДУ імені Миколи Гоголя, керував науковими роботами ліцеїстів (МАН).

Основний напрям наукових досліджень – історія української літератури 20-30-х рр. 20 ст., зокрема творчість неокласиків. Має понад 30 публікації. Автор поетичних збірок «Зустріч випускників» (2019), «Бонавентура» (2022). Друкувався в антологіях «На пагорбах століть», «У храмі духу», «Литаври», у журналі «Літературний Чернігів» тощо. Експерт Всеукраїнського конкурсу «Коронація слова» (2013–2023).

5 червня – 60 років від дня народження Тетяни Миколаївни

Шовкун (1965), педагога, кандидата географічних наук (2013), доцента кафедри географії, туризму та спорту.

Народилася в с. Попудня Монастирищенського р-ну Черкаської обл. Закінчила географічний факультет Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка (1987) та аспірантуру названого навчального закладу (2013). З 1987 до 1990 року працювала на посаді учителя географії Шельпахівської школи Христинівського р-ну Черкаської обл.

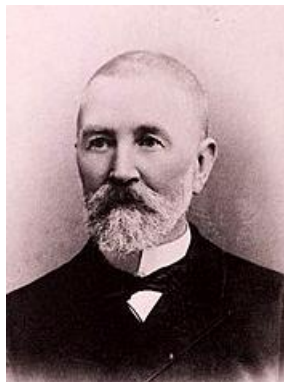
Працює в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя з 1990 року на посадах старшого лаборанта (1990–

1994), асистент кафедри географії (1994–2013), доцента кафедри географії, туризму та спорту (2013–до тепер. час). У 2013 р. отримала диплом кандидата географічних наук.

Основний напрям наукових досліджень – медична географія, географія ґрунтів, ландшафтознавство. Має понад 70 публікацій.

Гарант освітньої програми «Науки про Землю» перший (бакалаврський) рівень. Член Ніжинського відділу Українського географічного товариства.

13 червня (1 червня за ст. ст.) – 175 років від дня народження **Івана**

Михайловича Белорусова (1850–1920), філолога, педагога-славіста, дійсного статського радника, громадського діяча.

Народився в Тотемському повіті Вологодської губ., у сім'ї сільського дякона. Закінчив Петербурзький Історико-філологічний інститут (1875).

Працював у класичній чоловічій гімназії при Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька наставником-керівником, а також читав курси порівняльної граматики слов'янських мов, історіографії слов'ян, історії російської мови і словесності в НІФІ кн. Безбородька (1878–1884).

Директор Орловської гімназії (Російська імперія) (1884–1897). Дійсний член Орловської губернської вченої архівної комісії, Орловського Церковного історико-археологічного товариства.

Публікувався в «Журналі Міністерства народної освіти», «Російському віснику», у варшавському «Російському філологічному віснику», «Філологічних записках» (Вороніж), ряді наукових видань Петербурга, Москви, Києва. Його «Словарь Ломоносовского языка» ще в рукописі був удостоєний Ахматовської премії російської академії наук (1914). Автор популярного «Учебника теории словесности», який до 1918 р. витримав 32 видання. І. М. Білорусов показав сучасникам значення великого філолога О. О. Потебні, змалював його образ і роз'яснив заслуги.

Помер у Алушті від голоду в 1920 р. Його доля відображена в епопеї І. С. Шмельова «Сонце мертвих» (1924).

16 червня – 90 років від дня народження **Анатолія Степановича**

Зеленька (1935), українського мовознавця, доктора філологічних наук (1992), професора (2004). Академік Академії наук вищої школи України, член-кореспондент Міжнародної академії педагогічної освіти (2004). Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1957).

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчив Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1957). Учителював в середніх школах Полтавської, Чернігівської областей (1957–1963).

Викладач кафедри української мови Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1963–1964). Викладач (1967–1968), старший викладач (1968–1970), заступник декана (1970–1971), декан філологічного факультету (1971–1972), доцент кафедри української мови Івано-Франківського державного педагогічного інституту (1971–1972). З 1972 р. – у Луганському педагогічному інституті старший викладач, з 1993–2007 рр. – завідувач кафедри української філології та загального мовознавства. Від 2007 р. – професор цієї кафедри. З 2014 по 2020 рр.

працював у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя, де очолював кафедру російської мови та перекладу.

Досліджує діалектну лексику, її зв'язки з традиційною культурою, ментальністю. Провідний теоретик структурної семасіології в україністиці. Автор кількох монографій, понад 120 опублікованих статей з історії мовознавства, лексикографії, лінгвостилістики. Написав ряд посібників для університетів з теорії, методології мовознавства, лексикології, діалектології. Співавтор «Короткого словника підприємця» (1998), уклад «Українську енциклопедію юного філолога (мовознавця)» (2000).

Засновник громадсько-політичного об'єднання «Державність», «Злагода», член редакційної колегії вісника й журналу «Бахмутський шлях», активний член «Просвіти». Один з організаторів українсько-канадського центру «Відродження». Почесний професор ЛНПУ ім. Т. Шевченка.

Відмінник освіти України (1999). Заслужений працівник освіти України (2004).

=====

18 червня – 100 років від дня народження Дмитра Панасовича

Калібаби (1925–2005), українського краєзнавця, журналіста, громадського діяча. Член Спілки журналістів України (1991). Випускник НДП ім. М. В. Гоголя (1952).

Народився в с. Ушня Менського р-ну, Чернігівської обл. у сім'ї сільського фельдшера. Закінчив Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1952).

Від 1959 р. – вчитель мови, літератури, та історії в Менській середній школі. У 1963–1980 рр. – інспектор шкіл Менського райвно; 1969 рр. – завідувач районного методичного кабінету; 1980–1986 рр. – завуч та директор Менської заочної школи.

Автор близько 200 публікацій з історії Чернігівщини, краєзнавчих та літературознавчих розвідок. Брав участь в укладанні видань «Відомі діячі культури, науки, політики Придесення» (1995), «Відомі діячі культури, науки, політики Чернігівщини» (1998), «Наша рідна Менщина» (2003) та брошур «Мена» (1996), «Герої, лауреати, заслужені працівники народного господарства й культури Менського району Чернігівської області» (2000). Співавтор нарисів про м. Мена у кн. «Історія міст і сіл Української РСР» (1972; 1983).

Засновник Менської районної художньої галереї (1993), кількох сільських музеїв.

Учасник 2-ї світової війни. Має бойові нагороди.

=====

20 червня – 75 років від дня народження Валентини Василівни

Титової (1950), викладача кафедри цивільної оборони.

Народилася в с. Хмелевець Щокінського р-ну Тульської обл. (Росія). Закінчила фельдшерське відділення Тульського обласного медичного училища (1970) та біологічний факультет Тульського державного педагогічного інституту ім. Л. М. Толстого (1980). П

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1984 до 1994 року на посаді викладача кафедри цивільної оборони та медпідготовки (1984–1990), кафедри анатомії, зоології та валеології (1991–1994).

Основний напрям наукових досліджень – організація і тактика медичної служби цивільної оборони.

=====

23 червня – 65 років від дня народження **Зої Володимирівни**

Хоменко (1960), старшого викладача кафедри вокально-хорової майстерності. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1981).

Народилася в м. Челябінську (РФ). Закінчила з відзнакою музично-педагогічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту імені М. В. Гоголя (1981), диригентський факультет Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка (нині – Львівська Національна музична академія імені М. В. Лисенка) (1986) та аспірантуру НДУ імені Миколи Гоголя (2000).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1981 до 2019 року на посадах концертмейстера (1981–1982), викладача (1982–1991), старшого викладача вокально-хорової майстерності (1991–2019). Основний напрям наукових досліджень – диригентсько-хорова педагогіка вищої школи. Автор більше 50 наукових праць.

Працювала хормейстером факультетського хору, керівником курсових хорів стаціонару та заочного відділення. З 2003 р. – художній керівник та диригент жіночого хору «Канцона» факультету культури і мистецтв (нині навчально-науковий інститут мистецтв імені Олександра Ростовського). Постійний член журі Всеукраїнського конкурсу юніорів у номінації «Хорове диригування».

24 червня – 95 років від дня народження **Івана Семеновича**

Матюшка (1930–2005), кандидата педагогічних наук (1969), доцента (1976), професора (1991) кафедри педагогіки, психології і методики початкового навчання. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1953).

Народився в с. Патюти Козелецького р-ну Чернігівської обл. Закінчив з відзнакою фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1953), аспірантуру Науково-дослідного інституту педагогіки УРСР (1970).

Працював в Ніжинській вищій школі з 1953 до 1971 року на посадах асистента (1953–1961), викладача (1961–1963), старшого викладача кафедри математики (1963–1971). З 1971 р. – у Чернігівському педагогічному інституті ім. Т. Г. Шевченка на посадах старшого викладача кафедри елементарної математики і методики викладання математики; з 1976 р. – доцента кафедри геометрії і методики викладання математики. З 1984 р. – доцент кафедри педагогіки і методики початкового навчання; з 1989 до 2003 року – професор кафедри педагогіки, психології і методики початкового навчання.

Автор понад 80 науково-методичних праць. Найпомітніші з них: «Автоматизований клас програмованого навчання «Ніжин-1» (1967, в співавт.), «Стандартизований контроль знань учнів з математики в початкових класах» (2000, в співавт.), «Математичні ігри в початкових класах» (2001, в співавт.) та ін.

24 червня – 65 років від дня народження **Олени Іванівни**

Нещерет (1960), кандидата філологічних наук (1991), доцента кафедри психології (2001). Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1981).

Народилася в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1981). З 1981 до 1986 року працювала учителем російської мови та літератури в школах Ніжинського р-ну.

В Ніжинській вищій школі працювала з 1986 до 2020 рік. Займала посади асистента (1986–1990), старшого викладача (1990–1992), доцента кафедри стилістики і культури мови (1992–1994), доцента кафедри російської мови (1994–2001), доцента кафедри психології (2001–2020). З 1989 до 1990 року проходила стажування при Київському педагогічному інституті ім. О. М. Горького. Захистила дисертацію та отримала науковий ступінь кандидата філологічних наук (1991). В 1994 р. присвоєно вчене звання доцента кафедри стилістики та культури мови. З 2001 р. – доцент кафедри психології.

Сфера наукових інтересів: психолінгвістика, педагогічна психологія. Автор понад 90 публікацій, з них 16 навчально-методичних посібників. Дійсний член Української асоціації психолінгвістів.

25 червня – 85 років від дня народження **Миколи Олександровича**

Буравського (1940–2021), диригента, педагога, музикознавця, фольклориста. Народний артист України, Генерал-Хорунжий війська Запорізького.

Народився в с. Бровки Перші Ружинського (нині Бердичівського р-ну) Житомирської обл. Закінчив Житомирський культосвітній технікум (1961), музично-педагогічний факультет Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського за фахом диригент-хоровик (1971).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1967 до 1972 року на посаді викладача та завідувача кафедри музики і співів. Був диригентом факультетського хору, брав активну участь в концертній діяльності.

Диригент-хормейстер Державної заслуженої хорової капели бандуристів України (1972–1983), художній керівник фольклорно-етнографічного ансамблю Укрконцерту (1983–1988), з 1988 р. – засновник і художній керівник театру українського фольклору

був лауреатом міжнародних конкурсів у Йоганнесбурзі (1995) та на основі записаних народних пісень створював фольклорні вистави. Був зокрема «Чом, чом, земле моя», «Гей, я козак з України» тощо.

Отримав народної премії (КНДР, 1996). Нагороджений медаллю «Будівничий України» товариства «Просвіта», медаллю «За добродійність» Національного фонду «Українська хата». Лауреат Міжнародної премії імені Івана Огієнка (2017). Депутат районних рад м. Києва

26 червня (14 червня за ст. ст.) – 215 років від дня народження **Василя**

Васильовича Тарновського (старший) (1810–1866), українського етнографа, історика права, громадського діяча, мецената. Випускник Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1826).

Народився в с. Антонівці Пирятинського повіту Полтавської губ. Початкову освіту отримав від свого батька. Закінчив Гімназію вищих наук кн. Безбородька (1826) та юридичний факультет Московського університету (1932). Викладав історію у Волинській гімназії в Житомирі. Після смерті батька відмовився від наукової кар'єри – взяв на себе управління

родовим маєтком.

Друг М. Гоголя, М. Костомарова й П. Куліша, був близький до Кирило-Мефодіївського братства. Товаришував із Т. Шевченком, переховував його вірші під час слідства над поетом. Придбав 17 малюнків Шевченка, аби підтримати його після звільнення з заслання. Це стало початком збірки старожитностей, яка значно розширилася за сина – Василя Тарновського (молодшого) – і в якій «шевченкіана» становитиме понад тисячу експонатів.

Переконаний противник кріпацтва, брав активну участь у підготовці селянської реформи (1861). В 1860 р. – член-експерт редакційних комісій у Петербурзі, які готували проєкт реформи. Був Членом Полтавської і Чернігівської Земської управи. В 1858–1859 рр. – депутат від уряду в Чернігівському Губернському Комітеті «для устроювання и улучшения быта помещичьих крестьян».

Автор праць з історії розвитку українського права. За особливі заслуги у підготовці селянської реформи нагороджений Золотою медаллю на Олександрівській стрічці (1861), орденами Св. Анни 2-го ст. (1861) та Св. Володимира 3-го ст. (1864) та бронзовою медаллю на «Пам'ять звільнення селян».

=====

26 червня – 60 років від дня народження **Лариси Олександрівни**

Дубровської (1965), педагога, кандидата педагогічних наук (2002), доцента (2004) кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Народилася в с. Новолікарське Доманівського (нині Вознесенського р-ну) Миколаївської обл. Закінчила Київський державний педагогічний інститут ім. М. Горького (нині Український державний університет імені Михайла Драгоманова) за спеціальністю «Методист із виховної роботи» (1986). З 1986 по 1989 рік працювала викладачем психолого-педагогічних дисциплін Корсунь-Шевченківського педагогічного училища.

В Ніжинській вищій школі працює з 1989 року на посадах асистента (1989–1994), старшого викладача кафедри педагогіки (1994–2002), доцента кафедри педагогіки та педагогічної майстерності (2002–2011), доцента кафедри педагогіки (2011–2018), доцента кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту (2018– до тепер. часу). У 2002 р. отримала науковий ступінь кандидата педагогічних наук, у 2004 р. присвоєно вчене звання доцента. З 2002 до 2014 року працювала завідувачем Прилуцького навчально-методичного центру. Завідувачка секції «Початкова освіта» педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Коло наукових інтересів: педагогіка, інновації в освіті, інтерактивні технології в початковій школі тощо. Має близько 140 публікацій.

Липень

1 липня (18 червня за ст. ст.) – 140 років від дня народження **Івана**

Яковича Павловського (1885–1972), педагога, вченого-філолога. Заслужений учитель Таджицької РСР. Випускник НІНО (1923).

Народився у с. Дорогинці Ніжинського повіту Чернігівської губ. у дворянській родині. Закінчив Ніжинське чотирикласне міське училище (1901). Витримав при Ніжинській чоловічій гімназії екзамен на звання народного вчителя, з 1903 до 1905 року учителював у м. Погрібище на Київщині. Служив у Нарвському гусарському полку (1906–1909); в роки Першої світової війни в 9-у драгунському полку. Демобілізований у 1917 р.

У 1920 р. вступив до Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька, який згодом було перейменовано в Науково-дослідний (1920–1921), а потім Інститут народної освіти (1921–1930).

У 1923 р. працював учителем мови та літератури Іваницької школи Прилуцького повіту. В 1927 р. склав іспит кваліфікаційній комісії Ніжинського інституту народної освіти й отримав кваліфікацію викладача української та російської мови та літератури в школах підвищеного типу професійної освіти.

У 1931 р. призначений завідувачем кафедри мовознавства, отримав звання доцента. В грудні 1933 р. його звільнили з роботи, а в 1934 р. він був репресований і висланий на поселення до Узбекистану. Після звільнення в повоєнний час він працював доцентом Ферганського педагогічного інституту

У 60-х роках вийшов на пенсію і переїхав до Ніжина. Підготував матеріали з історії свого села, які збирав протягом 70 років. Видати працю йому за життя не вдалося.

В 2015 р. в м. Ніжині вийшла книга «Дорогинка. Історико-географічна монографія». Помер 19.03.1972 року в м. Ніжині.

=====

5 липня (23 червня за ст. ст.) – 175 років від дня народження **Івана**

Панасовича Сребницького (1850–1903), українського історика, педагога.

Народився в м. Полтаві в дворянській родині. Закінчив Полтавську гімназію з золотою медаллю і російське відділення історико-філологічного факультету Київського Університету Св. Володимира зі ступенем кандидата слов'яно-російської філології (1872). У 1873 р. дістав запрошення викладати історію в Ніжинському юридичному ліцеї, але в 1875 р. ліцей закрили і на його базі створили Історико-філологічний інститут кн. Безбородька. Учений залишив Ніжин і певний час працював вчителем російської мови і логіки у Чернігівській чоловічій гімназії. У 1876 р. був переведений до Ніжинської жіночої гімназії, у якій викладав історію та географію, а в 1877 р. – до Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька. Член правління інституту.

Брав участь у роботі Археологічного з'їзду, на якому виступив із доповіддю «Сліди церковних братств у Східній Малоросії» (1877). З 1883 р. у зв'язку з відкриттям в

інституті історичного відділення працював наставником-керівником студентів з історії та географії. Виявляв глибокий інтерес до історії та освіти України.

Автор понад 30 наукових праць з вітчизняної історіографії. Написав 20 біографічних нарисів про педагогів і випускників Ніжинської вищої школи для книжки «Гимназия высших наук и лицей князя Безбородко» (1881), яку підготував М. Гербель. Особливий інтерес учений виявив до спадщини М. Гоголя, брав а участь у підготовці до відкриття в 1881 р. першого пам'ятника письменникові в Ніжині, опублікував кілька праць про його життя і творчість, ввів у науковий обіг нові документи про письменника.

Брав участь у роботі історико-філологічного товариства при Ніжинському інституті (1894). Його дослідження «К биографии Георгия Конисского» стало помітним внеском у літературознавство. Значний інтерес викликала розвідка вченого «Пушкин и русская история». І. Сребницький продовжував дослідження з історії освіти в Україні, написав «Очерки из истории лицея кн. Безбородко» (1895).

Помер 22 жовтня 1903 р. Похований у Ніжині на території Грецького кладовища (сучасне Центральне міське Троїцьке кладовище).

7 липня – 60 років від дня народження **Людмили Валентинівни**

Клепак (1965), педагога, учителя-словесника. Заслужений вчитель України (2007). Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1986).

Народилася в с. Чистопілля Бобровицького р-ну Чернігівської обл. Закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1986).

У Ніжинській вищій школі з 1988 до 1993 року обіймала посаду асистента кафедри методики викладання мови і літератури. Працювала понад 20 років вчителем в загальноосвітній школі № 10 м. Ніжина. Була керівником Ніжинської міської школи передового педагогічного досвіду. З 2005 р. керує міським методичним об'єднанням учителів української мови та літератури.

Постійний член журі міських і обласних олімпіад, конкурсів. Серед її учнів-переможці Всеукраїнських обласних та міських олімпіад. Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика.

Розробила програми: з української мови для класів з поглибленим вивченням рідної мови (7 клас), із спецкурсу з української мови «Культура усного мовлення» (6 клас), з індивідуальної роботи з обдарованими дітьми з української мови (6–11 класи).

8 липня – 65 років від дня народження **Володимира Олексійовича**

Канівця (1960), кандидата фізико-математичних наук (1991), викладача кафедри вищої математики.

Народився в с. Білка Тростянецького (нині Охтинського р-ну) Сумської обл. Закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, факультет кібернетики (1985), аспірантуру інституту фізики АН УРСР (1991).

Працював у Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя з 1985 до 1993 року на посаді інженера-програміста лабораторії технічних засобів навчання, асистента та викладача кафедри вищої математики.

Далі – в Консультативному інституті міжнародного співробітництва і досліджень при МЗС УРСР.

10 липня – 95 років від дня народження **Бориса Андрійовича**

Одnodвoрця (1930), викладача кафедри ботаніки.

Народився в с. Бригінці Новобасанського (нині Ніжинського р-ну) Чернігівської обл. Закінчив агрономічний факультет Київського сільсько-господарського інституту (1954).

Працював у Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя з 1957 до 1971 року на посаді асистента кафедри ботаніки.

Директор Чернігівської обласної школи управління при Ніжинському технікумі механізації сільського господарства (нині Ніжинський агротехнічний інститут Національного університету біоресурсів і природокористування України) з 1975 до 1995 року.

10 липня – 65 років від дня народження **Людмили Леонідівни**

Корнеєвої (1960), кандидата філософських наук (1998), доцента (2001) кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу. Випускниця НДУ ім. М. В. Гоголя (1988).

Народилася в м. Шосці Сумської обл. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1988) та аспірантуру Київського державний університету імені Т. Шевченка (1998). У 2006–2009 рр. перебувала у докторантурі Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова.

Працює у Ніжинській вищій школі з 1991 року на посадах асистента кафедри історії України (1991–1992), асистента кафедри історії культури, літератури та народознавства (1992–1995); старшого викладача (1995–1999) кафедри історії культури та народознавства; доцента кафедри світової літератури та історії культури (2000–2005), доцента кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу (з 2005–до тепер).

У 2017 р. нагороджена Дипломом «за фаховість у підготовці авторських енциклопедичних статей до Великої української енциклопедії». У 2017 р. – спікер Міжнародного наукового проекту «Універсальність явищ запорізького модернізму і школи Баухаус. Проблеми збереження модерністської спадщини», здійснений під егідою Консульства ФРН та Інституту історії і теорії архітектури «Баухаус» (ФРН).

Коло наукових інтересів: проблематика сучасної культури та динаміка культурного процесу. Окремі питання художньо-естетичної культури. Має понад 90 публікацій у наукових виданнях. Автор підручників та навчально-методичних посібників для студентів (деякі з них опубліковані під прізвищем «Матвеева»). Займається науковою публіцистикою.

11 липня – 65 років від дня народження **Лариси Борисівни**

Давиденко (1960), кандидата філологічних наук (1993), доцента (1995).

Народилася в с. Тростянці Канівського р-ну Черкаської обл. Закінчила Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка (1982), аспірантуру при кафедрі української мови Київського державного педагогічного інституту імені М. П. Драгоманова (1992).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1982 до 2019 року на посадах асистента (1982–1993), старшого викладача (1993–1994), доцента (1994–2019) кафедри української мови. Основний напрям наукових досліджень – українська філологія. Автор понад 50 наукових робіт.

Нагороджена нагрудним знаком «Відмінник освіти України» (2009).

12 липня – 65 років від дня народження Тетяни Сергіївни

Воропаєвої (1960), кандидата психологічних наук (1990), доцента (1993).

Народилася в м. Чигирині Черкаської обл. Закінчила музично-педагогічний факультет Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О. С. Пушкіна (1981) та аспірантуру Київського університету ім. Шевченка (1985).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1986 до 1993 року на посадах асистента (1986–1988), старшого викладача (1988–1991) та доцента (1991–1993) кафедри психології.

З 1992 р. працює у Київському Національному університеті імені Тараса Шевченка: старший науковий співробітник Центру українознавства філософського факультету, керівник наукової групи. З 1999 р. – доцент кафедри загальної та організаційної психології факультету соціології та психології.

Коло наукових досліджень: українознавство, українська етнологія, соціокультурна антропологія, медіафілософія, філософська психологія, методологічні й термінологічні аспекти українознавства, культуротворення, українська ідентичність, етнічна, політична й економічна психологія, арт-терапія, філософія і психологія мистецтва, психологія особистості. Автор понад 200 публікацій.

14 липня – 90 років від дня народження Віктора Івановича

Семеніхіна (1935), кандидата біологічних наук (1972), доцента (1981) кафедри хімії.

Народився в с. Леб'яже Красноградського р-ну Харківської обл. Закінчив біологічний факультет Дніпропетровського державного університету (1964), аспірантуру Інституту біохімії АН УРСР (1976).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1964 до 2000 року на посадах асистента (1964–1968), викладача (1971–1973), старшого викладача (1973–1975), в. о. доцента кафедри хімії (1975–1979), доцента (1981–2000). Проректор з заочної освіти (1979), проректор з наукової роботи (1979–1995).

Основний напрям наукових досліджень – нуклеїнові кислоти.

14 липня – 80 років від дня народження Ніни Олександрівни

Колеснікової (1945), старшого викладача кафедри німецької мови.

Народилася с. Клевакіно Режевського р-ну Свердловської обл. (РФ). Закінчила факультет іноземних мов Ленінградського державного педагогічного інституту ім. О. І. Герцена (1971), аспірантуру Київського педагогічного інституту іноземних мов (1981).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1963 до 1966 року, та з 1974 до 2017 року. Обіймала посади лаборанта (1963–1966), старшого викладача (1974–1984) кафедри англійської мови викладача, декана факультету іноземних мов (1982–1986), старший викладач кафедри німецької мови (1987–2009), старший викладач кафедри германської філології (2010), старший викладач кафедри німецької мови (2010–2017).

Основний напрям наукових досліджень – германська філологія. Автор понад 15 наукових праць.

20 липня – 65 років від дня народження Валентини Миколаївни

Пугач (1960), кандидата філологічних наук (1997), доцента (2002). Випусниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1981).

Народилася в с. Талалаївці Талалаївського р-ну Чернігівської обл. Закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (з відзнакою) (1981), аспірантуру УДПУ ім. Михайла Драгоманова (1996). У 1999–2001 рр. вивчала польську мову на факультеті суміжних професій НДУ імені Миколи Гоголя.

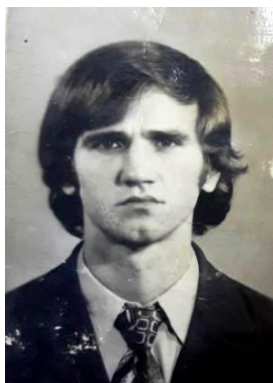
Працює в Ніжинській вищій школі з 1989 року. Обіймала посади асистента (1989–1998), старшого викладача (1998), доцента (1998–2019) кафедри української мови, з 2019 р. і до тепер – доцент кафедри української мови та методики її навчання та перекладу.

В 2004 р. здобула двомісячний науковий грант Фондації підтримки науки Каси імені Ю. М'яновського (Kasa im. Józefa Mianowskiego) Республіки Польща та наукове стажування з вивчення актуальних проблем етнолінгвістики на кафедрі української філології Варшавського університету; 2007 р. здобула посвідчення про закінчення навчально-методичного курсу «Актуальні методи вивчення польської мови та історії» (Варшавський університет, 2007).

Коло наукових інтересів: актуальні проблеми етнолінгвістики, лінгвокультурології, дискурсології, історії української мови, лінгвістичного краєзнавства, зіставно-типологічні студії української та польської мов. Автор понад 60 наукових праць. Редактор збірника матеріалів «Поляки в Ніжині» (2002–2024).

Відзнаки: Почесна відзнака Міністра культури й національної спадщини Республіки Польща «Заслужений діяч культури Польщі» (2017), Подяка Консульського відділу Посольства Республіки Польща в Україні (2011), Подяка Спільки поляків України (2013), Подяка Посольства Республіки Польща в Києві (2014, 2015, 2018). Почесні грамоти культурно-просвітницької спільки громадян польського походження «Астер» міста Ніжина (2007, 2008, 2009, 2010, 2012, 2016, 2017).

22 липня – 75 років від дня народження Анатолія Івановича

Завальнюка (1950), старшого викладача кафедри іноземних мов.

Народився в с. Смолдирів Баранівського р-ну Житомирської обл. Закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, факультет романо-германських мов (1980).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1980 до 2011 року на посадах лаборанта кафедри іноземних мов (1980–1986), викладача кафедри англійської мови (1986–1988), старшого викладача (1989–2010), викладача (2011) кафедри іноземних мов.

Основний напрям наукових досліджень – методика викладання англійської мови на нефахових факультетах.

23 липня – 115 років від дня народження Миколи Васильовича

Красильника (1910–1986), кандидата філологічних наук (1954), доцента (1960) кафедри російської і зарубіжної літератури.

Народився в с. Вільшани Дергачівського р-ну, Харківської обл. Закінчив філологічний факультет Харківського педагогічного інституту професійної освіти у (1933), аспірантуру Харківського державного університету (1936). Працював у Миколаївському педагогічному інституті на посаді старшого викладача, завідувача кафедри російської і зарубіжної літератури (1936–1941, 1946–1956).

У Ніжинській вищій школі з 1956 до 1976 року обіймав посади старшого викладача (1956–1958), доцента кафедри російської і зарубіжної літератури (1960–1976).

Учасник Другої світової війни. Нагороджений державними нагородами.

=====

25 липня – 75 років від дня народження Ніни Андріївни Барило

(1950), кандидата педагогічних наук (1986), доцента (1990) кафедри вищої математики.

Народилася в с. Вікторівці Ніжинського р-ну Чернігівської обл. Закінчила Чернігівський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка (1971). Працювала вчителем математики у Ніжинському р-ні та м. Бровари (1971–1980). Навчалася в аспірантурі при Науково-дослідному інституті педагогіки УРСР (1980–1983).

Ніжинській вищій школі з 1983 до 2022 року обіймала посади асистента кафедри математики (1983–1987), старший викладач кафедри математики (1987–1990), доцента кафедри математики (1990–1999), доцент кафедри вищої математики (1999–2017), доцент кафедри вищої математики та економіки (2017–2019), доцент кафедри вищої математики, фізики та економіки (2020–2022).

Коло наукових інтересів: актуальні питання шкільного курсу математики та методики її навчання. Автор понад 40 наукових та науково-методичних публікацій.

=====

30 липня – 70 років від дня народження Ірини Василівни Папучі

(1955), старшого викладача кафедри біології.

Народилася в м. Магнітогірську Челябінська обл. (РФ). Закінчила біологічний факультет Харківського державного університету імені О. М. Горького (нині Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна) (1978), аспірантуру при інституті ботаніки імені М. Г. Холодного (1991).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1984 до 2013 року Обіймала посади лаборанта (1984–1986), асистента (1986–1993), старшого викладача (1993–2007) кафедри ботаніки, старшого викладача кафедри біології (2007–2013).

Основний напрям наукових досліджень – синантропна рослинність Полісся. Автор близько 20 наукових праць.

=====

Серпень

1 серпня – 90 років від дня народження **Владислава Миколайовича Гладиліна** (1935–2015),

українського археолога, доктора історичних наук (1990).

Народився м. Слов'янську Донецької обл. Закінчив Київський університет імені Тараса Шевченка (1959). Працював у Інституті археології НАНУ (Київ): завідувач Археологічного музею (1973–1996), провідний науковий співробітник (1996–2000).

У Ніжинській вищій школі працював з 2007 до 2015 року на посадах завідувача кафедри всесвітньої історії (2007–2014) та завідувача кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин, професора (2014–2015).

Досліджував проблеми розвитку технологій первісного виробництва, взаємодії людини та середовища за кам'яної доби. Запропонував власні принципи і критерії локального підрозділу стоянок раннього й середнього палеоліту, виділив доолдувайську епоху в археологічній періодизації палеоліту. Автор понад 100 наукових праць, в тому числі дві монографії, з археології України. Вважається засновником сучасної палеолітичної школи в Україні.

5 серпня – 70 років від дня народження **Миколи Івановича Петренка** (1955), старшого викладача кафедри економічної теорії та політології (1993).

Народився в с. Скорінець Чернігівського р-ну Чернігівської обл. Закінчив економічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1983), аспірантуру названого закладу в (1989).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1983 до 2015 року на посадах завідувача кабінету (1983–1984), асистента (1989–1993) кафедри філософії і політекономії, старшого викладача кафедри соціології (1993–1998), кафедри економічної теорії та соціально-економічних наук (1988–2011), кафедри філософії та соціально-економічних наук (2014–2015). Вчитель економіки та предмету «Захист Вітчизни» міського та обласного ліцеїв. Лауреат обласного конкурсу вчителів предмету «Захист Вітчизни» (2015).

Основний напрям наукових досліджень – історія економічної думки, питання методики викладання економічних дисциплін, теорії і практики аграрних відносин. Автор понад 20 наукових праць.

10 серпня – 70 років від дня народження **Наталії Павлівни**

Варущик (1955), педагога, старшого викладача кафедри вищої математики.

Народилася в с. Вільшани Ічнянського р-ну Чернігівської обл. Закінчила фізико-математичний факультет Чернігівського педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка (нині Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка) (1976). Працювала у Прилуцькому педагогічному училищі ім. І. Я. Франка викладачем методики математики (1983–1993), завідувачем шкільним відділом (1990–1993).

У Ніжинській вищій школі працювала з 1993 до 2018 року на посадах старшого викладача кафедри математики (1993–1999), старшого викладача кафедри вищої математики (1999–2011), викладача кафедри математики та економіки (2011–2018). Викладам математики Ніжинського обласного педагогічного ліцею.

Коло наукових інтересів: теорія та методика навчання математики, формування евристичної діяльності старшокласників у евристичному навчанні математики. Автор понад 50 наукових та науково-методичних публікацій.

Нагороджена грамотою обласного управління освіти (2003), присвоєно звання «Учитель-методист» (2004).

=====
11 серпня – 65 років від дня народження **Олександра**

Миколайовича Мельника (1960), викладача кафедри вокально-хорової та педагогічної майстерності. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1981).

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчив Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1981) та Одеську державну консерваторію ім. А. В. Нежданової (1989). Викладав в Лебединському педагогічному училищі ім. А. С. Макаренка (1981).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1983 до 1996 року на посадах викладача кафедри теорії, історії музики та гри на музичних інструментах, кафедри методики музичного виховання, співів і хорового диригування, кафедри вокально-хорової та педагогічної майстерності, концертмейстера цієї кафедри. З 2006 р. – звукооператор Ніжинської музичної школи.

=====
12 серпня (28 липня за ст. ст.) – 215 років від дня народження

Аполлона Миколайовича Мокрицького (1810–1870), українського живописця і педагога.

Випускник Ніжинської гімназії вищих наук князя Безбородька (1830).

Народився в м. Пирятині Полтавської губернії в сімействі скромного поштмейстера. Закінчив Гімназію вищих наук кн. Безбородька (1830). Академік Імператорської Санкт-Петербурзької Академії мистецтв (1849). Учень Карла Брюллова та Олексія Венеціанова. Професор живопису (1851). Працював у жанрі портрету, пейзажу тощо. Написав портрети М. Гоголя, Є. Гребінки, О. Кольцова. Брав активну участь у викупі Т. Шевченка з кріпацтва. Його учнями були видатні живописці В. Г. Перов (1834–1882) та І. І. Шишкін (1832–1898).

8 березня 1870 року у віці 59 років художник помер у Москві.

12 серпня – 80 років від дня народження **Миколи Володимировича**

Кусова (1945–2010), старшого викладача кафедри прикладної лінгвістики.

Народився в с.мт. Васищеві Харківського р-ну Харківської обл. Закінчив факультет романо-германської філології Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1973).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1976 до 2010 року на посадах асистента кафедри англійської мови (1976), асистента кафедри іноземних мов (1976–1983), викладача кафедри іноземних мов (1983–1985), викладача (1985–1989) старшого викладача (1989–2005) кафедри англійської мови, старшого викладача кафедри англійської мови та літератури (2005–2006), старшого викладача прикладної лінгвістики (2006–2010). Має наукові публікації.

13 серпня (1 серпня за ст. ст.) – 145 років від дня народження **Антон**

Фадєєвич **Лещенко** (1880 – після літа 1954), археолог, історик. Приват-доцент археології (1920), доцент давньої історії (1937). Випускник НІФІ (1904).

Народився в м. Жлобині Могильовської губ. (нині Гомельської обл., Білорусь). Закінчив Ніжинський історико-філологічний інститут (1904). Відтоді вчителював у чоловічій гімназії в м. Самарканд (Узбекистан). В 1913 р. переїхав у м. Катеринодар (нині Краснодар, РФ). До 1920 р. викладав історію, латину та географію в 1-й чол. гімназії; 1920–1922 працював на робітничому факультеті; 1922–1932 – у Кубанському педагогічному інституті; водночас був зав. відділом народної освіти Кубано-Чорноморського архів. управління; 1924–1927 – директор Наукового музею (на короткий час об'єднав усі основні музеї Краснодарського краю). Активний член Товариства любителів вивчення Кубанської обл. (від 1923), співголова однієї із секцій Літературно-історичного і етнологічного товариства (1924), співробітник секції археології, антропології, етнографії та історії мистецтв Пн.-Кавказ. бюро краєзнавства. В 1930 р. звільнений з роботи, у 1932 р. висланий за межі краю.

Викладав історію у педагогічних ВНЗ м. Чебоксари (1932–1934) та Вологда (1934–1939); Московському інституті іноземних мов (1939–1941). У листопаді 1941 р. евакуювався до Пензи, де працював у місцевому педагогічному інституті; 1942–1954 – доцент, водночас 1946–1947 – в.о. завідувача кафедри Челябінського педагогічного інституту.

14 серпня – 100 років від дня народження **Степана Івановича**

Стрельчука (1925–1999), кандидата біологічних наук (1967), доцента (1973).

Народився в с. Меньки Красилівського р-ну Хмельницької обл. Закінчив Київський сільськогосподарський інститут (1954). Аспірант, молодший науковий співробітник Інституту цитології та генетики СБ АН СРСР (1960–1967). У 1967–1968 рр. – молодший науковий співробітник сектора молекулярної біології і генетики при Інституті мікробіології і вірусології АН УРСР.

Далі – старший викладач кафедри генетики і селекції Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1968–

1973), доцент кафедри загальної і молекулярної генетики КДУ ім. Т. Г. Шевченка (1973–1988). З 1988 р. – старший науковий співробітник лабораторії індивідуального розвитку кафедри загальної і молекулярної генетики КДУ ім. Т. Г. Шевченка.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1989 до 1991 року на посаді доцента кафедри анатомії і зоології. Автор понад 65 наукових праць. Відзначений нагородами.

15 серпня – 85 років від дня народження Володимира

Васильовича Будякова (1940), кандидата історичних наук (1989), дослідника історії національно-визвольних рухів, інших проблем всесвітньої історії, а також історії електрозварювання.

Народився в с. Смолці Новоград-Волинського р-ну Житомирської обл. Закінчив історико-філософський факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1964).

У Ніжинській вищій школі з 1964 до 1965 року обіймав посаду асистента кафедри марксизму-ленінізму.

З 1965 до 1973 року працював у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка: старший лаборант підготовчого відділення факультету для іноземних громадян (1965–1971), старший лаборант кафедри нової і новітньої історії історичного факультету (1971–1973). З 1973 до 1977 року – молодший науковий співробітник відділу історії країн зарубіжного Сходу Інституту історії АН УРСР. Досліджував питання історії Африки, зокрема історію визвольного руху в колоніальних і залежних країнах, боротьбу народів Африки за ліквідацію наслідків колоніалізму.

16 серпня – 175 років від дня народження Сергія Миколайовича

Жданова (1850–1903), педагога-філолога, професора грецької словесності НІФІ кн. Безбородька.

Закінчив Санкт-Петербурзький історико-філологічний інститут (1871). Працював у відомстві Міністерства народної освіти з 1871 до 1875 рік.

З 1 липня 1875 року був призначений в чин надвірного радника, екстраординарним професором грецької словесності в Ніжинський історико-філологічний інститут кн. Безбородька. Захистив магістерську дисертацію у 1878 р. У 1881 р. отримав чин статського радника і затверджений ординарним професором грецької словесності. У 1889 р. отримав ступінь доктора за працю: «Граматичні спостереження і критично-екзегетичні замітки» (Київ, 1889).

Був нагороджений орденами Св. Станіслава 2-й ст., Св. Анни 2-го і 3-го ступеня. З 1 січня 1898 р. – дійсний статський радник.

18 серпня (6 серпня за ст. ст.) – 150 років від дня народження

Олександра Федоровича Музиченка (1875–1937), професора педагогіки, викладача, методиста, відомого діяча народної освіти, вченого-філолога. Випускник НІФІ кн. Безбородька (1900).

Народився в с. Станіславі Херсонської губ. (тепер Запорізька обл.) в родині народних вчителів. З 1887 до 1895 року навчався в гімназії м. Бердянська. Закінчив навчання з Золотою медаллю. Продовжив освіту в лицейі Санкт-Петербурзького

історико-філологічного інституту. Через стан здоров'я перевівся на словесне відділення Ніжинського історико-філологічного інституту, який закінчив у 1900 р.

Працював викладачем російської словесності, історії і логіки в 4-й чоловічій гімназії м. Одеси. У 1904–1907 рр. – професорський стипендіат в Одесі й за кордоном. В 1905 р. був удостоєний ордена Св. Станіслава III ступеня за сумлінне ставлення до посадових обов'язків, високу педагогічну майстерність. В 1906–1908 рр. продовжує освіту в Лейпцигу, в Йенському університеті на кафедрі педагогіки. Вивчав школи та педагогіку в Німеччині, Швейцарії, Австрії, Бельгії. Друкувався в наукових журналах «Известия Нежинского филологического института», «Журнал Министерства народного образования» і т. д.

Після повернення одержав запрошення на посаду викладача філософії та педагогіки в НІФІ кн. Безбородька. Працював у Ніжині з 1908 до 1910 року. За цей час обирався вченим секретарем інституту, головою наглядової ради Ніжинської жіночої гімназії Г. Ф. Крестинської. Викладав педагогіку та психологію студентам та педпрактикантам. В 1909 р. вийшли в світ праці «Этика, как основа педагогики», «Монизм и школа», «Реформа среднего образования в Европе». Отримує звання доцента психології.

В 1910 р. – перший директор Київського педагогічного музею. З 1912 до 1913 року – перший директор Педагогічного Музею ім. О. М. Цесаревича, який виводить на рівень науково-методичного педагогічного центру всієї України.

1914–1917 рр. – директор приватної гімназії «Товариства сприяння середній освіті у м. Києві». 1917–1919 рр. – співробітник часопису «Вільна українська школа», консультант Наркомосвіти, член культурно-просвітної комісії при Центральному Бюро Всеукраїнської Учительської Спільки, голова літературно-педагогічної колегії при Всеукраїнському учительському Видавничому Товаристві «ВСЕУВИТО».

1918–1919 рр. – займав виборну посаду лектора УПАН, керував секцією вищої школи Науково-педагогічної комісії, був генеральним шкільним інструктором України, членом комітету по питанням сільськогосподарської освіти при Народному Комісаріаті освіти України. У 20-х роках працював у Київському інституті народної освіти, завідував трудовою школою у Києві.

Автор понад 40 книжок, брошур і наукових розвідок з питань мови й педагогіки.
Помер 12 жовтня 1937 р. Похований в Києві.

19 серпня – 155 років від дня народження Олександра

Володимировича Лобачевського (1870–1933), кандидата богослів'я, законовчителя НІФІ кн. Безбородька та настоятеля Св. Олександрівської інститутської церкви.

Народився в с. Вільшанці Єлисаветградського повіту. Закінчив Одеську духовну семінарію (1891), Київську духовну академію (1895), де слухав також курс

філологічного відділу.

Законовчитель чоловічої класичної гімназії при НІФІ кн. Безбородька (1895–1908), а з 1898 до 1908 року – законовчитель Ніжинського історико-філологічний інститут кн. Безбородька. З 1905 р. – член Ради сиротинця для дівчаток при Ніжинському Введенському монастирі.

У 1909–1912 рр. – законовчитель Київського учительського інституту. Автор наукових праць, зокрема «Пушкин, как христианин» (1899); «Религиозные обязанности учащихся и школа»: доклад Киевскому педагогическому съезду 1916 г. законовчителя Александровской Киевской гимназии свящ. А. Лобачевского» (Київ, 1916).

Був заарештований у справі церковників у 1931 р. Звинувачувався в участі в контрреволюційній організації, що ставила за мету повалення радянської влади. Був засуджений до заслання в Казахстан на 5 років, в подальшому вирок був замінений на заслання в Північний край (Архангельська обл.) на 3 роки. Був убитий бандитами під час пограбування будинку, в якому він жив, відбуваючи заслання.

19 серпня (7 серпня за ст. ст.) – 160 років від дня народження

Олександра Никифоровича Малинки (1865–1941), українського етнографа, фольклориста кінця XIX ст. та доби Розстріляного відродження. Випускник НІФІ кн. Безбородька (1890).

Народився в родині священика у Мрині Чернігівської обл. Закінчив Ніжинську класичну гімназію (1885), Ніжинський історико-філологічний інститут кн. Безбородька (1890). Учителював у Глухові, Кременчуці, Полтаві та ін. містах. Член Етнографічно-фольклорної комісії при ВУАН. Голова Ради Всеукраїнського етнографічного товариства. Співредактор журналу «Побут».

Досліджував фольклор, етнографію, які побутували на Гетьманщині та Волині.

Найвагоміша праця – «Сборник материалов по малорусскому фольклору (Черниговской, Волынской, Полтавской и некоторых др. губерний)», виданий як додаток до «Земского сборника Черниговской губернии» у 1902 році. Окремою книжкою виданий у 1903 р. У збірнику широко представив фольклор Чернігівської, Волинської, Полтавської губерній. За книгу отримав премію ім. М. Гоголя Санк-Петербурзької Академії Наук.

Лауреат стипендії Платона Осиповича Рудановського в гімназії при НІФІ кн. Безбородька. Нагороджений орденом Святого Станіслава III ступеня.

22 травня 1941 р. помер у Києві.

24 серпня – 160 років від дня народження **Еміля Юлійовича**

Рихмана (1865–1899), викладача німецької мови НІФІ кн. Безбородька.

Закінчив Дерптський (Юрійвський) університет, історико-філологічний факультет зі званням кандидата історії та учителя німецької мови. Вчителював у Білоцерківських гімназіях.

Викладач німецької мови в Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька, та Ніжинській класичній чоловічій гімназії при НІФІ (1894–1899).

24 серпня – 100 років від дня народження **Михайла Трифоновича**

Благініна (1925–2014), педагога.

Народився ст. Шумиха Челябінська обл. (РФ). Закінчив історичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту (1957). Працював учителем історії, директором середньої школи (Ічнянський р-н, Чернігівської області). Науковий кореспондент Науково-дослідного інституту педагогіки УРСР (1959–1961), (1972–1974).

У Ніжинській вищій школі з 1961 до 1973 року обіймав посади асистента, викладача, старшого викладача кафедри педагогіки. Далі – працював у Чернігівському педагогічному

інституті ім. Т. Г. Шевченка та Чернігівському обласному інституті підвищення кваліфікації (нині Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського).

Основний напрям наукових досліджень – методика викладання історії та краєзнавства у середній школі. Автор понад 30 наукових праць.

Учасник Другої світової війни. Нагороджений державними нагородами.

=====

29 серпня – 60 років від дня народження Тетяни Домініківни

Кричківської (1965), старшого викладача кафедри загальної та практичної психології.

Народилася в с. Довбиші Дзержинського р-ну Житомирської обл. Закінчила Переяслав-Хмельницьке педагогічне училище (1974), Київський державний педагогічний інститут ім. О. М. Горького (1989).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1989 до 2018 року на посадах асистента (1989–1999), старшого викладача (1999–2002) кафедри психології, старшого викладача (2002–2018) кафедри практичної психології (з 2006 р. кафедри загальної та практичної психології). Із 2002 р. заступник декана з виховної роботи факультету психології та соціальної роботи.

З 2017 р. викладач Колеж культури і мистецтв імені Марії Заньковецької.

=====

29 серпня – 120 років від дня народження Івана Дмитровича

Сватенкова (1905–?), кандидата географічних наук (1941), доцента (1945).

Народився в с. Іскрівка Чутківського р-ну (нині Полтавського р-ну) Полтавської обл. Закінчив геолого-географічний факультет Харківського університету (1934) та аспірантуру названого закладу (1939).

Працював викладачем географії в навчальних закладах м. Харкова (1934–1940), Осипенківському державному учительському інституті (нині Бердянський державний педагогічний університет) у 1940–1941 рр., 1944–1955 рр. В 1942–1944 рр. – командир взводу, викладач географії та військової метеорології Одеської військово-повітряної спецшколи № 14 (Ленінабадська обл., Таджикиської РСР). В Мелітопольському державному педагогічному інституті – на посаді доцента кафедри природознавства (1955–1956).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1956 до 1962 року на посаді доцента кафедри ботаніки, в. о. декана природничого факультету 1956–1958 рр.

Потім повернувся в Бердянський державний педагогічний інститут. Працював на посаді доцента кафедри педагогіки і методики початкової освіти (1962–1973).

Основний напрям наукових досліджень – геоморфологія Приазов'я.

=====

Вересень

2 вересня – 75 років від дня народження **Анатолія Григоровича**

Шкуліпи (1950), українського поета, прозаїка, журналіста, члена Спілки письменників України. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1976).

Народився в с. Калюжинці Срібнянського р-ну Чернігівської обл. Закінчив Козелецький зооветеринарний технікум, Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1976).

Працював редактором у міськрайонній газеті «Ніжинський вісник» (2009–2012), відновив і очолив літературне об'єднання при ній; в «Союздруці» та в Ніжинському училищі культури і мистецтв імені Марії Заньковецької (2012-2019).

Друкувався в збірниках «Вітрила», «Поезія», журналах «Прапор», «Ранок» та газетах. Його запрошували на числені наради і фестивалі творчої молоді. 1983 року побачила світ перша поетична збірка «Звернення до радості». Друга – 1990 р. – «Право на взаємність». Упорядник збірок поезій місцевих поетів «На пагорбах століть» (1993), «У храмі духу» (2006).

Лауреат обласної літературної премії ім. Михайла Коцюбинського (2005) та Міжнародної літературної премії імені Івана Кошелівця.

=====

4 вересня – 225 років від дня народження **Олександра**

Григоровича Кушелева-Безбородька (1800–1855), графа, мецената, державного діяча, сенатора, першого почесного попечителя Ніжинської гімназії вищих наук кн. Безбородька.

Народився в Санкт-Петербурзі (Російська імперія). Почесний представник династії Безбородьків, котрий закінчував будівництво і опікувався відкриттям у Ніжині Гімназії вищих наук, Фізико-математичного та Юридичного ліцеїв (1820–1855). Незважаючи на звання почесного попечителя цього вищого навчального закладу, до часу своєї смерті О. Г. Кушелєв-Безбородько був справжнім його керівником-розпорядником і меценатом.

Закінчив Царськосільський ліцей (1816). У Московському університеті одержав ступінь доктора етико-політичних наук. Почесний член Петербурзької Академії наук. Директор департаменту державного казначейства (1837–1844), Державний контролер Росії (1854–1855), член Державної Ради (з 1855).

5 вересня – 70 років від дня народження Лілії Михайлівни

Руденко (1955), історик, завідувач відділу «Поштова станція» Ніжинського краєзнавчого музею, авторка туристичного маршруту «Ніжин містичний». Випускниця НДП ім. М. В. Гоголя (1981).

Народилася в м. Воркуті Республіка Комі (Росія). Закінчила Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1981).

Учасник Україно-Швейцарського проекту Модель-21 «Демократія через культуру» (презентація міста на міжнародному рівні) (2006). Розробила 8 тематичних екскурсійних маршрутів.

Основний напрям наукових досліджень – історичне краєзнавство.

7 вересня – 60 років від дня народження Раїси Анатоліївни Дудки

(1965), кандидата історичних наук (1997), доцента кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин

Народилася в с. Сидорівці Борзнянського р-ну Чернігівської обл. Закінчила історичний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка (1988). З вересня 1988 р. до серпня 1990 р. працювала вчителем історії та суспільствознавства Носівської ЗОШ №1 Чернігівської обл.

Працює у Ніжинській вищій школі з 1990 року на посадах асистента (1990–1996), з 1997 р. – доцент кафедри історії, з 1999 р. – доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин.

У 1996 р. захистила кандидатську дисертацію з історії України при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. У 2001 р. проходила стажування при Московському університеті імені Михайла Ломоносова на кафедрі стародавньої історії.

Сфера наукових інтересів – історія стародавнього світу, історія релігії, міжнародні відносини та сучасна світова політика. Науковий доробок становить близько 70 наукових та науково-методичних праць, у тому числі 7 навчальних посібників, з них 4 з грифом МОН України.

16 вересня (4 вересня за ст. ст.) – 125 років від дня народження Івана

Дмитровича Миронця (1900–1937), літературознавця, мовознавця, педагога. Випускник НІО (1925).

Народився в м. Дубно Волинської губ. (нині Рівненська обл.). Здобув вищу освіту в Ніжинському інституті народної освіти на літературному відділенні (1925). У 1925–1926 рр. – аспірант НІО при кафедрі літератури, досліджував творчість

М. Коцюбинського.

У 1928–1929 рр. – серед науковців Київського відділення інституту Тараса Шевченка. Часто виступав на сторінках фахових часописів з науковими статтями та рецензіями. Працював на посаді доцента Кам'янець-Подільського інституту соціального виховання. З 1932 до 1935 рр. – доцент Дніпропетровського Педагогічного інституту. Наприкінці 1935 р. – в. о. професора літератури, завідувача кафедри літератури Миколаївського педагогічного інституту.

За прогресивні погляди в 1936 р. був знятий з посади завідувача кафедри літератури, а в жовтні 1937 р. відбувся його арешт у сфабрикованій справі «як активного учасника контрреволюційної терористичної організації», до якої він ніби був залучений ще 1931 року.

28 грудня 1937 р. І. Д. Миронця було розстріляно. У 1958 р. реабілітовано.

18 вересня (6 вересня за ст. ст.) – 165 років від дня народження

Йосифа-Ернеста Андрійовича Леціуса (1860–1931) – педагога, доктора класичної філології.

Народився м. Тестамі Ліфляндська губ. (нині Tõstamaa в Естонії). Після закінчення навчання у Дерптській гімназії (1870–1877) вступив на філологічне відділення Дерптського університету і в тому ж 1877 р. поїхав до Німеччини, де займався в Російській історико-філологічній семінарії при Лейпцизькому університеті (1877–1880). Після повернення з Німеччини продовжив навчання при Дерптському університеті, де в 1884 р. захистив магістерську дисертацію. У 1884–1886 рр. жив у Петербурзі, займаючись приватним викладанням і завершуючи докторську дисертацію, яку захистив в Дерпті в 1887 р.

З 1886 до 1911 року працював в Університеті Св. Володимира у Києві: доцент кафедри римської словесності з 1886 р., екстраординарний професор з 1888 р., ординарний професор з 1890 р. Викладав також у Комерційному інституті, на київських Вищих жіночих курсах та у гімназії Валькера. 1890–1899 рр. – голова Київського товариства класичної філології та педагогіки. 1911–1913 рр. – директор Естляндської дворянської гімназії (м. Ревель, нині Таллінн).

З 1913 до 1914 року очолював Історико-філологічний інститут князя Безбородька, сприяв його облаштуванню, а саме порушував питання про необхідність збільшення фінансування, будівництва окремих приміщень для бібліотеки та гімназії, відновлення юридичного ліцею, упорядкування інститутського парку. 1914 р. зазнав переслідувань через німецьке походження та у зв'язку з початком Першої світової війни вимушено залишив цю посаду.

В. 1914 р. переїхав до Самари (Росія), де працював у Педагогічному інституті. Того ж року виїхав до Німеччини, працював у гімназіях Берліна та Галле, а також викладав російську мову і літературу в Університеті Галле. 30 вересня 1931 р. помер в м. Галле.

18 вересня – 65 років від дня народження **Анатолія Івановича**

Вдовиченка (1960), викладача кафедри німецької мови.

Народився в с. Поправці Білоцерківського р-ну Київської обл. Закінчив Сільський університет ім. Фрідріха Шіллера (Німеччина), відділення германістики, секція літератури і мистецтвознавства (1984). Отримав спеціальність – дипломований германіст.

У Ніжинській вищій школі працював з 1984 до 1987 року на посадах викладача кафедри англійської (1984) та німецької мов (1986–1987).

22 вересня – 95 років від дня народження **Зінаїди Іванівни Мухіної** (1930–2021), кандидата історичних наук (1962), доцента (1969).

Народилася в с. Іванівське Рильського р-ну Курської обл. Закінчила історичний факультет Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка (1953), аспірантуру по кафедрі історії стародавнього світу та середніх віків названого закладу (1956). Захистила кандидатську дисертацію «Становище польських селян у XVI ст. (за матеріалами Малої і Великої Польщі)». Працювала у Київському державному університету імені Т. Г. Шевченка з 1956 до 1992 року. Кандидат історичних наук (1962).

У Ніжинській вищій школі з 1992 до 1997 року обіймала посаду доцента кафедри історії.

Історик-славіст, досліджувала історію польського селянства XVI–XVIII ст. Читала лекційні курси з історії первісного суспільства, історії стародавньої Греції та Риму, історії середніх віків.

22 вересня – 60 років від дня народження **Алли Іванівни Бондаренко** (1965), доктора філологічних наук (2018), професора (2022). Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1986).

Народилася в м. Кролевіці Сумської обл. в родині вчителів. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (з відзнакою) (1986), аспірантуру Інституту української мови НАН України (1996) та докторантуру Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (2017). Захистила докторську дисертацію у 2018 р.

У Ніжинській вищій школі працює з 1990 року на посадах: асистента кафедри української мови, доцента кафедр методики викладання української мови та літератури; мовно-літературної освіти та культури мови; української мови та методики її навчання; української мови, методики її навчання та перекладу (1999–2018), професора кафедр методики викладання української мови та літератури, мовно-літературної освіти та культури мови (2018), української мови та методики її навчання; української мови, методики її навчання та перекладу (з 2018 р. й до тепер. часу).

Завідувач лабораторії лінгвокультурології, керівник комплексної теми «Актуальні проблеми лінгвокультурології». Керівник студентської науково-дослідницької проблемної групи.

Коло наукових інтересів – лінгвокультурологія, лінгвістика тексту, медійна лінгвістика, лінгвосинергетика. Автор більш як 120 наукових праць. Має монографії та статті з філології в часописах, уключених до переліку наукових фахових видань України та міжнародної наукометричної бази WOS.

Представник НДУ імені Миколи Гоголя в робочій групі Департаменту культури й туризму, національностей і релігій Чернігівської ОДА. Експерт «Проекту обласної цільової програми охорони та збереження нематеріальної культурної спадщини в Чернігівській області на 2021–2025 рр.».

Відзнаки: Обласна премія імені Георгія Вороного (2021), Подяка Міністерства освіти і науки України (2018), Диплом Чернігівської обласної держадміністрації (1999), Грамота Міністерства освіти і науки України (2023).

23 вересня – 65 років від дня народження Ірини Степанівни

Коновальчук (1960), кандидата психологічних наук (1992), старшого викладача кафедри психології.

Народилася в с. Ганновці Галицького р-ну Івано-Франківської обл. Закінчила Київський державний педагогічний інститут ім. О. М. Горького, педагогічний факультет, відділення педагогіки і психології (1984), аспірантуру НДІ психології України (1991). Після закінчення інституту працювала викладачем педагогіки і психології в Прилуцькому педагогічному училищі (1984–1985).

У Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя працювала з 1985 до 1993 року на посадах асистента (1985–1991), старшого викладача (1991–1993) кафедри психології.

26 вересня – 75 років від дня народження Анатолія Івановича

Мельника (1950), старшого викладача кафедри теорії, історії музики.

Народився в м. Києві. Закінчив Донецький музично-педагогічний інститут, факультет народних інструментів (1976).

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя з 1976 до 1985 року на посадах викладача кафедри музики і співів (1976–1983), старшого викладача кафедри теорії історії музики (1983–1985).

Працював за сумісництвом в Київському музичному училищі ім. Р. М. Глієра (1977–1978), Ніжинському технічному училищі №2 (1979), Ніжинському культурно-освітньому училищі (1981).

26 вересня – 85 років від дня народження Гаріка Михайловича

Чирви (1940), кандидата філологічних наук (1978), доцента (1983) кафедри української мови.

Народився в м. Синельникове Дніпропетровської обл. в сім'ї робітника-залізничника. Закінчив Дніпропетровський коксохімічний (згодом хіміко-механічний) технікум (1959), історико-філологічний факультет Дніпропетровського державного університету (1969). У 1971 р. вступив до аспірантури Запорізького педагогічного інституту. Дисертацію підготував дотерміново, але у зв'язку з реорганізацією ВАКу захистив її в Спеціалізованій ученій раді Київського державного педагогічного інституту

імені О. М. Горького лише в 1977 р. Кандидат філологічних наук (1978). Працював лаборантом, викладачем на кафедрі української мови Запорізького педагогічного інституту, літературним працівником у газеті.

У Ніжинській вищій школі з 1984 до 2007 року обіймав посади завідувача кафедри української мови (1984–1987), декана філологічного факультету (1987–1988), доцент кафедри української мови (1988–2007).

Автор понад 20 наукових праць.

26 вересня – 85 років від дня народження **Олега Миколайовича Шмаровоза (Одарича)** (1940), кандидата фізико-математичних наук. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1962).

Закінчив Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1962). Асистент кафедри математики інституту (1963–1964), аспірант інституту математики (1965–1968), старший науковий співробітник Інституту кібернетики НАН України (1968–2009), начальник відділу, заступник директора Українського державного центру наукової і науково-технічної та інноваційної експертизи МОН України (1997–2009).

Основний напрям наукових досліджень – якісна теорія диференціальних рівнянь, стабілізація і керуваність систем управління, моделювання фізико-технологічних процесів в мікроелектроніці. Автор понад 50 наукових праць.

=====

29 вересня – 85 років від дня народження **Людмили Григорівни Кобзар (Бережна)** (1940), кандидата філологічних наук (1974), доцента (2003).

Народилася в м. Краснодон Ворошиловоградської обл. Закінчила Горлівський педагогічний інститут іноземних мов у (1963), аспірантуру Київського педагогічного інституту іноземних мов (1971).

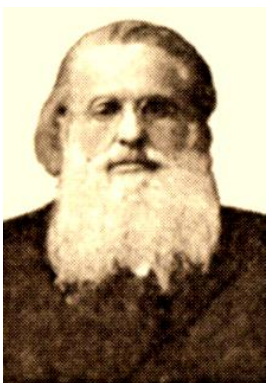
Працювала у Ніжинській вищій школі з 1979 до 2008 року на посадах старшого викладача (1979–1980), в.о. доцента кафедри англійської мови (1980–1985), доцента (1989–1991), старшого викладача (1991–2001), завідувача кафедри іноземних мов (2001–2008).

Основний напрям наукових досліджень – міжпредметні зв'язки при викладанні іноземних мов на нефахових факультетах. Автор наукових праць та навчально-методичних посібників.

=====

Жовтень

1 жовтня – 160 років від дня народження **Івана Івановича Семенова** (1865–1924), філолога-латиніста, педагога.

Закінчив історико-філологічний відділ Московського університету (1899). У 1895–1905 рр. – приват-доцент кафедри римської словесності Московського університету.

Екстраординарний професор Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька (1905–1920), ординарний професор римської словесності (з 1907). Обіймав посаду інспектора інституту (з 1907), виконував обов'язки директора. В 1920–1924 рр. – займав посади професора, викладача німецької мови, проректора, завідувача кафедри мовознавства.

1 жовтня – 60 років від дня народження Олега Петровича

Никоненка (1965), кандидата біологічних наук (1996), доцента кафедри загальної та практичної психології. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1990).

Народився у м. Чернівці. Закінчив природничий факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1990), аспірантуру Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України (1996), докторантуру Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, кафедра загальної, соціальної психології та психотерапії (2020).

Працює у Ніжинській вищій школі з 1990 року на посадах старшого лаборанта (1990–1992), асистента кафедри зоології-анатомії (1996), завідувача редакційно-видавничим відділом НДПІ ім. М. В. Гоголя, потім НДПУ імені Миколи Гоголя (1996–1999), старшого викладача кафедри анатомії-валеології (1998–1999), доцента кафедри психології (1999–2001), доцента кафедри практичної психології (2002–2006), з 2006 року і по нині доцента кафедри загальної та практичної психології

Наукові інтереси: психологія духовності в межах духовної парадигми.

=====

2 жовтня – 70 років від дня народження Лідії Володимирівни

Лепехи (1955), асистента кафедри філософії та політекономії.

Народилася в с. Макарівка Бобровицького (нині Ніжинського р-ну) Чернігівської обл. Закінчила філософський факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1980) та аспірантуру названого закладу (1984).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1980 до 1984 року на посаді асистента кафедри філософії та політекономії.

=====

2 жовтня – 80 років від дня народження Миколи Івановича

Шевченка (1945), кандидата педагогічних наук (1981). Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1971).

Народився у м. Бахмачі Чернігівської обл. Закінчив Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя, спеціальність музика і співи у 1971 році, аспірантуру НДІ педагогіки УРСР у 1979 році.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1971 до 1985 року на посадах викладача кафедри музики і співів (1971–1972), асистента кафедри педагогіки (1972–1974), викладача кафедри педагогіки і психології (1979–1982), старшого викладача кафедри педагогіки і психології (1982–1985), декана музично-педагогічного факультету (1982–1985).

2 жовтня – 85 років від дня народження **Віктора Миколайовича**

Серякова (1940–2016), завідувача кафедри фізичного виховання.

Народився в м. Великий Устюг Вологодської обл. (РФ). Закінчив Харківський педагогічний інститут ім. Г. Сковороди (1964).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1965 до 2011 року на посадах викладача (1965–1969), старшого викладача (1969–1985), в. о. завідувача кафедри фізичного виховання (1985), завідувача кафедри фізичного виховання (1986–1998), старшого викладача (1998–2007) кафедри фізичного виховання, старшого викладача кафедри фізичного виховання і валеології (2007–2011).

Основний напрям наукових досліджень – оздоровча фізична культура студентської молоді.

3 жовтня – 65 років від дня народження **Михайла Миколайовича**

Кириєнка (1960), старшого викладача кафедри фізичного виховання та валеології.

Народився в с. Камені Новгород-Сіверського р-ну Чернігівського обл. Закінчив Чернігівський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка (1985).

У Ніжинській вищій школі працює з 1985 року на посадах викладача (1985–1990), старшого викладача (1990–2009) кафедри фізичної культури, старшого викладача кафедри фізичної культури та валеології (2009–2019), з 2020 року і до тепер. часу кафедри географії, туризму та спорту факультету природничо-географічних і

точних наук.

Проводив навчально-тренувальні заняття із збірною командою інституту з легкої атлетики.

5 жовтня – 215 років від дня народження **Івана Андрійовича**

Максимовича (1810–1889), магістра права і археолога.

Закінчив університет Св. Володимира. Професор кримінального та цивільного права у Ніжинському фізико-математичному, згодом Юридичному ліцеях (1842–1969). Член-кореспондент Королівського Копенгагенського товариства північних антикварів.

Автор праць – «Мова про розвиток ідеї злочину за змістом пам'яток російського законодавства» та «Мова про кримінальні покарання в Росії» та ін.

5 жовтня – 110 років від дня народження **Олексія Дмитровича**

Кучерука (1915–?), старшого викладача.

Закінчив Київський університет ім. Т. Г. Шевченка, геолого-географічний факультет (1938). Працював викладачем у Житомирському педагогічному інституті (1938–1939), старшим викладачем Львівського та Кременчуцького педінститутів (1947–1959), інженером-геологом Львівського відділення державного проектного інституту Теплоелектропроект.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1963 до 1971 року на посаді старшого викладача кафедри ботаніки, викладав геологію та географію. Засновник геологічного музею факультету.

Основний напрям наукових досліджень – геологічні умови розвитку карсту у різних регіонах України. Автор понад 30 наукових праць.

5 жовтня – 60 років від дня народження Валентини

Володимирівни Остапчук (1965), кандидата географічних наук (2003), доцента кафедри географії, туризму та спорту.

Народилася в м. Кролеві Сумської області. Закінчила географічний факультет Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка за спеціальністю «географ-метеоролог» у (1988), аспірантуру Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (1991). Захистила кандидатську дисертацію у 2003 р.

У Ніжинській вищій школі працює з 1992 року на посадах асистента кафедри географії (1992–2003), доцента кафедри географії, туризму та спорту (2003–до тепер. часу), з лютого 2019 р. виконує обов'язки завідувачки кафедри географії, туризму та спорту факультету природничо-географічних і точних наук.

Коло наукових інтересів: метеорологія, кліматологія, спортивний туризм. Науковий доробок становить більш ніж 73 публікації.

Член Ніжинського відділу Українського географічного товариства.

10 жовтня – 70 років від дня народження Володимира

Михайловича Рички (1955), українського історика, доктора історичних наук, професора, провідного наукового працівника Інституту історії України НАНУ, члена Національної спілки журналістів України, дійсного члена Українського історичного товариства (1995) та Товариства дослідників Центрально-Східної Європи (1999).

Народився с. Чернобай Черкаської області. В 1972–1977 рр. навчався на історичному факультеті Київського університету. В 1977–1978 рр. працював науковим співробітником Київського державного історичного музею. В 1978–1981 рр. – молодший науковий співробітник, в 1981–1988 рр. – наукового співробітника, в 1988–1998 рр. – старшого наукового співробітника, з 1998 р. – провідного наукового співробітника відділу історії середніх віків і раннього нового часу Інституту історії України НАНУ. В 1985 р. захистив кандидатську дисертацію «Формування території Київської землі. IX – перша третина XII ст.». В 1998 р. захистив докторську дисертацію «Церква в соціально-політичній структурі Київської Русі».

Працював у Ніжинській вищій школі на посаді професора кафедри історії України з 2003 року по 2011 рік. Основний напрям наукових досліджень – історія, політична культура та ідеології українського середньовіччя. Автор багатьох наукових статей та монографій. Член Національної спілки журналістів України та багатьох наукових товариств. Удостоєний Грамоти УПЦ «За заслуги перед Українською православною церквою» (2000) та Грамоти ВР України «За заслуги перед Українським народом» (2006).

11 жовтня – 95 років від дня народження Лікії Пахомівни

Вакуленко (1930–?), старшого викладача кафедри філософії та політекономії.

Народилася в м. Морозовську Ростовської обл. (РФ). Закінчила Ростовський фінансово-економічний інститут спеціальність економіка (1960), аспірантуру Київського педагогічного інституту ім. О. М. Горького (1975).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1963 до 1984 року на посадах асистента (1963–1969), старшого викладача (1969–1984) кафедри філософії і політекономії.

13 жовтня – 170 років від дня народження Павла Олександровича

Адріанова (1855–1929), освітнього діяча, перекладача, фахівця із антикозnavства, викладача латинської мови НІФІ кн. Безбородька.

Народився у Західному Сибіру в родині дрібного чиновника з кантоністів. Середню освіту здобував у Томську. Закінчив класичне відділення Історико-філологічного інституту в Санкт-Петербурзі (1876). Два роки стажувався в Німеччині.

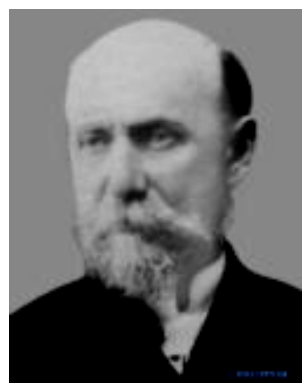
У Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька з 1878 до 1890 року: з 1 серпня 1878 р. – викладач латинської мови, з вересня 1880 р., додатково – наставник студентів. З 1882 р. – у чині надвірного радника, а з 1886 р. – колезького радника. В 1885 р. йому надали перший орден – Св. Станіслава 3-го ступеня.

З 1890 р. служив окружним інспектором Оренбурзької шкільної округи. Нагороджено орденом св. Володимира III ст. (1903), св. Станіслава I ст (1906). З 1909 р. в. о. директора Вінницької чоловічої гімназії, з 1911 р. очолював педагогічну раду Вінницької міської 2-ї жіночої гімназії.

За радянської влади очолював міські трудові школи. Паралельно викладав латину у фармацевтичному технікумі, акушерських курсах, медичних курсах, курси іноземних мов (1921–1923). Був членом РОБОСу, профспілки наукових співробітників, де входив до складу біографічної комісії, яка з 1924 р. співпрацювала з біографічною комісією ВУАН.

Автор 5 наукових праць.

13 жовтня (1 жовтня за ст. ст.) – 170 років від дня народження Петра

Андрійовича Буштедта (1855–?), лікаря-невропатолога, організатора медичної освіти в Україні.

Народився с. Макошині Сосницького повіту Чернігівської губ. (нині Корюківський р-н Чернігівської обл.). Навчався у Ніжинській гімназії. Закінчив Санкт-Петербурзьку військово-медичну академію у 1881 р. Після закінчення навчання повернувся на Чернігівщину, працював земським лікарем у Сосницькому повіті; завідувачем психіатричної лікарні в Ніжині (1899–1923). Відкрив у Ніжині приватну жіночу фельдшерсько-акушерську школу (1907), де й викладав. Колезький радник. Після 1917 р. – завідувач та викладач медичного технікуму та акушерської школи. Працював лікарем робітничої поліклініки в Ніжині (з 1923).

У 1923–1929 рр. – викладач та лікар Ніжинського Інституту народної освіти. Досліджував питання невропатології та психіатрії.

13 жовтня (1 жовтня за ст. ст.) – 140 років від дня народження **Романа**

Михайловича Волкова (1885–1959), українського фольклориста і літературознавця, професора. Випускник НІФІ кн. Безбородька (1912).

Народився в м. Новгороді-Сіверському Чернігівської губернії в сім'ї народних вчителів. Закінчив словесне відділення Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька (1912). Під керівництвом В. Резанова вивчав фольклорні пам'ятки. Його студентська праця «Народна драма «Царь Максиміліан» (1912) дістала високу оцінку фахівців і була видана окремою книжкою у Варшаві. Надалі наукові праці вченого були пов'язані переважно з українським фольклором. Досліджував народну драму, казки, билини, вивчав українсько-російсько-польські літературні зв'язки.

В 1920–1923 рр. працював ректором Одеського інституту народної освіти. Згодом викладав в Одеському педагогічному інституті.

Стояв у витоків створення філологічного факультету Одеського державного університету, який очолив у 1937 р. В цей же час завідував кафедрою російської літератури. У 1940 р. взяв участь у створенні підручника та хрестоматії з української літератури для 8-го класу середньої школи. Є автором 152 наукових публікацій.

В 1945–1950 рр. обіймав посади проректора з наукової роботи та завідувача кафедри російської літератури Львівського державного університету. З 1950 р. на таких же посадах працював у Чернівецькому державному університеті.

Літературознавці України проводять Волковські читання, присвячені дослідженням у галузі літературознавства та фольклористики. Нагороджений Орденом Леніна, медалями «За трудову доблесть», «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

14 жовтня – 95 років від дня народження **Якова Григоровича**

Опилата (1930), кандидата психологічних наук (1969), доцента (1970) кафедри педагогіки і психології, проректора із заочного навчання.

Народився в с. Юшки Ржищівського р-ну Київської обл. Закінчив природничий факультет Черкаського державного педагогічного інституту (1958), аспірантуру при Науково-дослідному інституті психології УРСР (1965). Захистив дисертацію у 1969 р.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1965 до 1976 року старшим викладачем кафедри психології (1965–1970), проректором по заочному навчанню (з 1970), доцент кафедри педагогіки і психології (1970–1976). Автор наукових праць.

15 жовтня – 115 років від дня народження **Володимира Юлійовича**

Нечай-Гумена (1910–1970), педагога. Випускник НПП ім. М.В. Гоголя (1941).

Народився в м. Ніжині. Закінчив Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1941). Учасник підпільної організації Якова Батюка, що діяла у Ніжині під час окупації. Виконував обов'язків начальника Ніжинського управління охорони здоров'я (серпень – грудень 1943 р.)

У Ніжинській вищій школі працював з 1943 до 1969 року на посадах викладача російської літератури кафедри російської та зарубіжної літератури (1943–1969), декана заочного відділення (1948–1949).

Викладач літератури Ніжинського культосвітнього училища (1956–1969).

18 жовтня – 60 років від дня народження **Вадима Петровича**

Пісоцького (1965), кандидата філософських наук (1999), доцента кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту.

Народився с. Комсомольське Лозівського р-ну Харківської обл. Закінчив Київський державний педагогічний інститут ім. О. М. Горького (Український державний університет імені Михайла Драгоманова) (1991), аспірантуру Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України (1998). Отримав науковий ступінь кандидата філософських наук (1999).

Працює в Ніжинській вищій школі з 1991 року на посадах викладача-стажиста кафедри психології (1991–1993), асистента кафедри психології (1993–1999), в. о. доцента кафедри психології (1999–2001), доцента кафедри психології (2001–2006), доцента кафедри психології (2006–2021), доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту (2002–тепер. час).

Коло наукових інтересів: психологія особистості, саморозвитку та самореалізації, психологія і філософія толерантності. Науковий доробок: має понад 70 публікацій.

Член Дивізіону «Психологія освіти» Національної Психологічної Асоціації.

18 жовтня – 115 років від дня народження **Миколи Григоровича**

Глінки (1910–1994), кандидата філософських наук (1955), доцента (1968). Випускник НІНО (1930).

Народився у с. Мрині Носівського (нині Ніжинського р-ну) Чернігівської обл. Закінчив Ніжинський інститут народної освіти (1930), біологічний факультет Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка (1940). В 1955 р. захистив кандидатську дисертацію.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1946 до 1977 року. Обіймав посади старшого викладача кафедри марксизму-ленінізму (1946–1968), доцента та завідувача кафедри філософії та політекономії (1968–1977). Заступник директора Учительського інституту при НДПІ (1949–1950). Автор понад 10 наукових праць.

Активний учасник Другої світової війни. Нагороджений орденом та медалями за бойові заслуги.

18 жовтня (6 жовтня за ст. ст.) – 155 років від дня народження

Володимира Васильовича Різниченка (1870–1932), геолога, поета і художника.

Народився на хуторі Валентієвому (нині село Ніжинського р-ну) Чернігівської обл. Дійсний член ВУАН (1929). Навчався в Ніжинській гімназії, яку закінчив 1891 р. та на природничому відділі фізико-математичного факультету Харківського університету з 1891 до 1896 року. Як художник співпрацював у газеті «Искра» (1901–1903), тижневику «Шершень» (1906), «Киевской газете», «Киевском вестнике» (1905–1907), газеті «Рада» (1909–1912), де вміщував свої сатиричні малюнки на злободенні політичні, соціальні і громадянські теми під псевдонімами Гайд

(скорочено від Гайдамака) та Велентій.

Найвидатнішим мистецьким здобутком був сатиричний малюнок «Націоналістична «Калка» (1911–1912), де зображено дошки, під якими конають, придушені російськими шовіністами, українці, білоруси, поляки, євреї, грузини, фіни та ін.

=====

20 жовтня – 85 років від дня народження **Галини Яківни Томіліної**

(1940), кандидата філологічних наук, доцента кафедри російської мови.

Народилася в м. Дніпропетровську. Закінчила філологічний факультет Дніпропетровського державного університету (1962), аспірантуру при Ленінградському університеті імені А. А. Жданова (1965). Дисертацію захистила у Київському педагогічному інституті імені О. Г. Горького у 1972 р.

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1967 до 1974 року на посадах асистента, викладача, старшого викладача кафедри російської мови.

З 1974 р. – доцент кафедри російської мови Запорізького педагогічного інституту.

=====

25 жовтня (13 жовтня за ст.ст.) – 165 років від дня народження

Миколи Семеновича Самокиша (1860–1944), видатного українського художника-баталіста, майстра анімалістичного жанру, графіка та педагога, академіка (1890).

Народився у м. Ніжині в сім'ї поштаря Ніжинської поштової станції. Початкову художню освіту отримав у класичній гімназії при Ніжинському юридичному ліцеї кн. Безбородька. Навчався у Петербурзькій Імператорській Академії мистецтв (1879–1885).

В 1885–1889 рр. Микола Самокиш отримав право на поїздку й навчання в Париж. Заслужений діяч мистецтв, професор, лауреат Державної премії. Викладав у Петербурзькій академії мистецтв (1912–1917), у Харківському художньому інституті (1936–1941).

=====

28 жовтня (16 жовтня за ст. ст.) – 150 років від дня народження

Вітольда Павловича Клінгера (1875–1962), польського історика, етнографа і мовознавця.

Народився в с. Варівці, нині Городоцького р-ну Хмельницької обл. Закінчив гімназію в Немирові (нині Вінницька обл.). Навчався в 1895–1897 рр. на історико-філологічному факультеті Санкт-Петербурзького університету, в 1897–1899 рр. – в Ягеллонському університеті в Кракові, згодом студіював стародавню історію та класичну філологію в Університеті св. Володимира у Києві, 1904–1906 рр. – в Університеті Людвіга-Максиміліана у Мюнхені, де й працював. Від 1908 р. – завідувач кафедри класичної філології Університету св. Володимира.

Протягом 1915–1917 рр. продовжив викладацьку діяльність у Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька як екстраординарний професор грецької словесності, бібліотекар інститутської книгозбірні (?–1916). У бібліотеці Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя зберігається книжкове зібрання професора В. П. Клінгера, що налічує 263 томи.

У 1918–1920 рр. голова фольклорної комісії ВУАН і етнографічної комісії Українського Наукового Товариства у Києві. Від 1920 р. (з перервою) – завідувач кафедри грецької літератури і фольклору Познанського університету. Через відмову ввійти до складу новоствореної Польської АН був звільнений, на початку 1950-х рр. завдяки клопотанням міністра освіти Польщі С. Жулкевського, який високо цінував праці В. П. Клінгера, відновлений на посаді. Член Польської АН.

Наукові дослідження: грецький фольклор, зокрема мандрівні міфологічні мотиви, слов'янський культ русалок, етнологія, латинська література, історіографія. Перекладав з грецької і латинської мови, зокрема твори Гіппократа, Ксенофонта, Юліана Апостата. Помер 05.05.1962 у м. Познань Великопольського воєводства, Польща.

=====
30 жовтня (18 жовтня за ст. ст.) – 200 років від дня народження

Дмитра Івановича Безперчого (1825–1913), українського художника і педагога.

Народився в с. Борисовці Курської губ. Російської імперії (нині смт. Борисовського р-ну Белгородської обл. РФ). Закінчив Академію мистецтв (1841–1846) із званням «вільного художника». Учень Карла Брюллова; у його майстерні з 1843 р. міг зустрічатися з Тарасом Шевченком. Формувався під впливом академічного мистецтва.

Працював над ілюстраціями до «Мертвих душ» Миколи Гоголя та ін. Викладав малювання у Ніжинському ліцеї (1846–1850), в реальному училищі і середніх школах Харкова (1850–1900). Вчитель О. М. Бекетова, В. О. Беклемішева, С. І. Васильківського, Г. І. Семирадського, П. О. Левченка, М. С. Ткаченка, О. В. Шевченка, К. К. Первухіна, В. Є. Татліна, М. Ф. Сумцова.

Листопад

1 листопада – 70 років від дня народження **Любов Іванівни**

Драчук (1955), кандидата педагогічних наук (2000), доцента кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1978).

Народилася в с. Кучинівці Щорського (нині Сновського р-ну) Чернігівської обл. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1978), аспірантуру при Інституті педагогіки НАПН України у (1999). У 2000 р. захистила дисертацію.

У Ніжинській вищій школі працювала з 1989 до 2019 року на посадах лаборанта (1989–1990), асистента (1990–1996, 1999–2000) кафедри методики викладання української мови і літератури. Керувала Прилуцьким навчально-методичним центром НДУ імені Миколи Гоголя (2003–2005). Завідувала кафедрою методики викладання української мови і літератури (2003–2008). З 2008 до 2012 року – доцент кафедри світової літератури та історії культури, доцент кафедри російської і зарубіжної літератури та історії культури (2012–2016), доцент кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу (2018–2019). Коло наукових інтересів – регіональні особливості розвитку культури Полісся. Має понад 50 статей та методичних розробок.

Нагороджена нагрудним знаком «Відмінник освіти України» (2005).

2 листопада – 120 років від дня народження **Андрія Григоровича**

Приходька (1905–?), кандидата економічних наук (1951), доцента кафедри політекономії.

Народився в м. Городні Чернігівської обл. Закінчив Катеринославський інститут народної освіти (нині Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара) (1930), аспірантуру Дніпропетровського державного університету (1935).

Працював у Дніпропетровському (нині Дніпровському) Горному інституті на посадах викладача, доцента, завідувача кафедри політекономії. Потім перейшов на партійну роботу. Працював у Дніпропетровському обкомі партії. Секретар Вінницького та Тернопільського обкомів партії. Учасник Великої Вітчизняної війни.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1950 до 1954 року на посаді директора Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя читав лекції по політичній економіці (погодинно). Автор низки наукових праць.

Нагороди та відзнаки: орден Вітчизняної війни II ст., орден «Знак Пошани», медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1945–1945».

2 листопада – 120 років від дня народження **Михайла Андрійовича**

Мишастого (1890–1978), педагога, фольклориста, краєзнавця. Заслужений вчитель УРСР (1954). Випускник НПІ (1938).

Народився у с. Блистова Менського р-ну Чернігівської обл. Закінчив агробіологічне відділення Чернігівського інституту народної освіти (1930), фізико-математичний факультет Ніжинського педагогічного інституту (1938). Працював у Блистовецькій школі вчителем біології, хімії та математики. Під час війни в евакуації продовжував вчителювати. За що його відзначили медаллю «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Після повернення додому організував художню самодіяльність. На громадських засадах керував хором та музичним гуртком у школі. Автор навчального посібника «Методика викладання співів у I-IV класів 8-річної школи» (1966) та багато інших праць і публікацій. Крім співочої, музичної, фольклорної діяльності займався також краєзнавчою роботою.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора та іншими відзнаками. Вулиця в с. Блистова названа його іменем.

6 листопада – 120 років від дня народження **Михайла**

Степановича Чубача (1905–1964), кандидата філологічних наук, доцента.

Народився в с. Старі Ушинці Камянець-Подільського р-ну Чернігівської обл. Закінчив Одеський Інститут профосвіти (1932). У Київському державному університеті з 1936 р.: (1936–1941) – аспірант і викладач; (в липні 1941 р. був мобілізований на службу в Радянську Армію). Почав роботу в КДУ в 1944 р., а 1946 р. захистив кандидатську дисертацію. Брав участь в організації роботи відділення журналістики протягом 1947–1948 рр. В 1944–1946 рр. – старший викладач; в 1946–1947 рр. – доцент, завідувач відділу західних мов та літератури, заступник декана філологічного факультету по західному

відділу. Викладав курс античної літератури, досліджував проблеми американського роману ХХ ст.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1948 до 1957 року на посаді доцента кафедри загальної літератури, викладав курси зарубіжної та дитячої літератур.

11 листопада – 175 років від дня народження **Михайла**

Миколайовича Березкова (1850–1935), історика, архівознавця, краєзнавця, професора Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька.

Народився в с. Мостці Володимирської губ. в сім'ї сільського священика. Навчався у Володимирському духовному училищі, згодом у духовній семінарії, Санкт-Петербурзькому університеті на історико-філологічному факультеті (1871–1875).

Професор історії Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька (1882–1904; 1919–1922). Один з фундаторів і керівників (1901–1904) Ніжинського історико-

філологічного товариства. Очолював інститутську бібліотеку (1919–1925). Член історичної секції Науково-дослідної кафедри історії культури та мови (1922). Керівник секції української та російської історії (1924).

На кафедрі загальної історії вивчав археологічні пам'ятки та архівні джерела з історії Криму, Південної України, Чернігівщини. Основні праці опублікував у 1890–1900 рр.: «Блаженный Игорь Ольгович князь Новгородский и великий князь Киевский» (1893); «Крымские дела в старом царском архиве XVI века на основании современной архивной описи» (1894); «Город Нежин в начале XIX века по описанию московских путешественников (Заметки к истории города)» (1895); «А. Ф. Шафонский и его труд: Черниговского наместничества топографическое описание» (1910).

14 листопада – 105 років від дня народження **Катерини Михайлівни Создаєвої** (1920–?), старшого викладача кафедри педагогіки.

Народилася в с. В.-Осинці Ладського р-ну Мордовської АР (РФ). Закінчила Саранське педагогічне училище (1940), мовно-літературний факультет Мордовського державного педагогічного інституту (1947). Працювала старшим лаборантом в кабінеті педагогіки Мордовського державного педінституту (1947–1950).

У Ніжинській вищій школі з 1952 до 1976 року займала посади викладача кафедри педагогіки (1952–1954), асистента (1954–1964), викладача (1965–1974) кафедри педагогіки, старшого викладача кафедри педагогіки і психології (1974–1976).

15 листопада – 110 років від дня народження **Йосипа Михайловича Дудки** (1915–1990), педагога, письменника. Випускник НПІ (1938).

Народився на хуторі поблизу урочища Широкий Яр с. Воцелизи Роменського пов. (нині Сумська обл.). Закінчивши Вовківську семирічку працював у сушарні Недригайлівського овочевого заводу. Навчався на робітфаці, а також у школі колгоспної молоді при Роменському сільськогосподарському технікумі.

Навчався на філологічному факультеті Ніжинського педагогічного інституту (1934–1938). Була надана кваліфікація вчителя російської мови та літератури в старших класах середньої школи. Працював до 30 серпня 1940 р. на вечірньому відділенні бібліотечного технікуму у Ніжині, а з 1946 р. у Вовківській школі.

Вийшли збірки творів «Собори душі» (1993), «Дерево правди народу» (2010), «Поклик дороги» (2013) та інші.

16 листопада – 135 років від дня народження **Михайла (Мойсея) Семеновича Кармінського** (1890–1969), доцента (1931), завідувача кафедри вищої математики.

Народився в м. Носівці Чернігівської губ. в родині службовця. Закінчив із срібною медаллю чоловічу класичну гімназію при НІФІ кн. Безбородька (1909), Київський університет Св. Володимира (1915). Після навчання впродовж всього життя викладач – математики і механіки. З 1917 р. викладав математику в школах Ніжина.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1923 до 1941 рр. та з 1944 до 1967 рр. : викладав математику на робітфаці (1923–1926), на факультеті соціального виховання (1926–1930), вищу математику на фізико-математичному факультеті, доцент кафедри математики (1931–1936), завідував кафедрою вищої математики та в. о. професора математики (з 1932). З 1941 р. був у евакуації в Самарканді. В 1944 р. повернувся до Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя.

Автор декількох підручників для студентів з математики, тригонометрії. Зокрема, «Прямолинейная тригонометрия. Лабораторно-индуктивный метод изложения» (М., Л., 1925).

Відмінник народної освіти України (1946). Нагороджений медаллю «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

16 листопада – 60 років від дня народження Бориса Юрійовича

Кедрова (1965), провідного фахівця музейного комплексу НДУ імені Миколи Гоголя.

Народився у місті Кокшетау (Казахстан). Закінчив Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка за спеціальністю «Зоологія і ботаніка» (1990). З 1993 до 1997 року навчався в аспірантурі при Інституті зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України.

Працює у Ніжинській вищій школі з 1990 р. на посадах асистента (1990–2016), старшого викладача кафедри біології (2017–2022). З 2022 р. і до тепер. час – провідний фахівець музейного комплексу НДУ.

З 2014 р. за сумісництвом – вчитель біології у Ніжинському ліцеї Ніжинської міської ради при НДУ імені Миколи Гоголя. У 2016 р. присвоєна кваліфікаційна категорія «спеціаліст першої категорії», у 2021 р. – «спеціаліст вищої категорії». У 1999–2003 рр. та з 2017 р. до тепер. час за сумісництвом – викладач у Ніжинському фаховому медичному коледжі.

Основний напрям наукових досліджень – порівняльна анатомія хребетних тварин, дослідження та охорона хребетних тварин на території Чернігівщини (зокрема рукокрилих та комахоїдних). Має понад 55 публікацій, серед яких наукові статті у фахових виданнях, навчальні та навчально-методичні посібники, методичні рекомендації тощо.

Нагороди: Подяка Народного депутата України О. Кодоли (2018); Подяка Фондації соціальних інновацій «З країни в Україну» та Освітнього проекту «Відкривай Україну» (2019 р.), Подяка міського голови Ніжина (2020), Подяка Управління освіти і науки Чернігівської облдержадміністрації (2022), Подяка МОН України (2022), Подяка Виконавчого комітету Ніжинської міськради (2023), Диплом переможця загальноміського конкурсу «Талант року» (2016) та ін.

Голова Поліського осередку Українського центру хорони кажанів (УЦОК) та робочої групи АВС з уніфікації українських назв ссавців.

17 листопада – 115 років від дня народження Леоніда Васильовича

Олійника (1910–?), дослідника історії України середніх віків, історика-краєзнавця.

Народився в с. Савинцях (нині Корюковського р-ну) Чернігівської обл. У 1930–1933 рр. навчався в Чернігівському інституті народної освіти (не закінчив). В 1933 р. поступив до аспірантури Харківського інституту української культури, але в зв'язку з його ліквідацією в 1934 р. був звільнений від навчання. У

1934–1954 рр. викладав історію в педагогічному училищі та педагогічних інститутах (у 1941–1944 рр. в евакуації). У 1940–1941 і 1945–1947 рр., без відриву від виробництва, був аспірантом Інституту історії АН УРСР. У 1947 р. захистив кандидатську дисертацію, проте у 1959 р. на підставі того, що не мав документу про закінчену вищу освіту, був позбавлений наукового ступеня кандидата історичних наук.

У Ніжинській вищій школі з 1948 до 1956 року обіймав посаду завідувача кафедри історії України.

У 1960 р. закінчив історичний факультет Луганського педагогічного інституту. У 1964 р. ВАК СРСР на основі рішення Об'єднаної ради суспільних наук АН УРСР надав науковий ступінь кандидата історичних наук.

Редактор-організатор УІЖу (1960–1964), науковий співробітник відділу історії міст і сіл Української РСР (1964–1973, 1973–1974) – науковий співробітник відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР. Опублікував близько 50 праць.

=====

17 листопада – 65 років від дня народження Тетяни Миколаївни

Ковальчук (1960), вчителька української мови та літератури, заступника директора з навчально-виховної роботи. Випускниця НДПІ імені М. В. Гоголя

Закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя. З 2003 року працює вчителем української мови та літератури Новгород-Сіверської державної гімназії ім. К. Д. Ушинського.

Створила власну систему організації навчання дітей на уроках української мови у відповідності з вимогами сучасної педагогіки. Широко використовує дидактичний матеріал у вигляді опорних схем і таблиць, що дає широкі можливості для організації групової роботи учнів, розвитку загальнонавчальних умінь і навичок, вміння аналізувати, узагальнювати, робити висновки.

Відмінник освіти України. Заслужений вчитель України (2001). Нагороджена Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України, Почесною грамотою управління освіти Чернігівської облдержадміністрації.

=====

18 листопада – 105 років від дня народження Олени Миколаївни

Євстаф'євої (1920–2000), кандидата філологічних наук (1955), доцента (з 1970).

Народилася в м. Смоленську (РФ). Закінчила філологічний факультет Московського інституту історії, філософії та літератури ім. М. Г. Чернишевського (1941), Московський університет ім. М. В. Ломоносова (1947) та аспірантуру названого закладу (1950).

Працювала в Кімирському учительському інституті в Калінінській обл. (1950–1955), Тобольському педінституті (1956–1961), Калузькому педінституті (1961–1967), замісником декана кафедри російської мови і літератури при Калузькому педінституті (1967–1970).

У Ніжинській вищій школі працювала з 1970 до 1995 року на посадах доцента кафедри російської та зарубіжної літератури (1970–1994), доцента кафедри культури історії, культури, літератури і народознавства (1994–1995). Автор численних наукових робіт.

Основний напрям наукових досліджень – російська література кінця XIX та XX століття.

Учасник бойових дій у Другій світовій війні.

=====

18 листопада – 60 років від дня народження Тетяни Василівни

Зінченко (1965), старшого викладача кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1988).

Народилася в смт. Варві нині Прилуцького р-ну Чернігівської обл. Закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1988), аспірантуру при кафедрі педагогіки НДУ імені Миколи Гоголя (2005).

У Ніжинській вищій школі працює з 1991 року на посадах старшого лаборанта кафедри української мови (1991–1999), диспетчера історико-правознавчого факультету (1999–2001); асистента кафедри педагогіки та педагогічної майстерності (2001–2002); асистента кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (2005–2021), старшого викладача кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (2021– до тепер. час). У 2010–2016 рр. виконувала обов'язки заступник декана з навчальної роботи факультету психології та соціальної роботи.

Основний напрям наукових пошуків – практична підготовка студентів спеціальностей 231 Соціальна робота та 011 Освітні, педагогічні науки; соціальна робота у сфері зайнятості населення; теорія і практика профорієнтаційної роботи; позашкільна та соціально-виховна діяльність. У своєму науковому доробку має більше 80 публікацій.

Нагороди: Подяки та грамоти, Дошка пошани НДУ ім. М. Гоголя (2013 р.), Подяка від Ніжинської міської організації Товариства Червоного Хреста України (2018).

=====

22 листопада – 120 років від дня народження Григорія Петровича

Васильківського (1905–1986), українського літературознавця, педагога, краєзнавця.

Народився в с. Царичанка на Дніпропетровщині в селянській родині. Закінчив педагогічний технікум (1928), Пермський педагогічний інститут (1935). Навчався в аспірантурі Московського педагогічного інституту (1935–1938), потім очолював кафедру педінституту в Тюмені.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1948 до 1975 року, завідував кафедрою російської та зарубіжної літератури. З його ініціативи протягом 1952–1959 рр. в інституті було проведено дві Всесоюзні Гоголівські конференції.

Багато уваги приділяв краєзнавчій роботі, чудово знав історію Чернігівщини й Ніжина. Велику кількість статей присвятив історичним подіям краю, діячам літератури та мистецтва. Автор книги-путівника «Ніжин» (1981).

Один із засновників у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя Музею рідкісної книги (1985), який названо його ім'ям, а також краєзнавчого музею міста.

=====

30 листопада – 60 років від дня народження Оксани Петрівни

Щотки (1965), кандидата психологічних наук (2003), доцента кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1988).

Народилася в м. Ніжині. Закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (з відзнакою) (1988), Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (1990),

(отримала кваліфікацію практичного психолога), аспірантуру Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України (1999). Спеціальна освіта: консультування, психотерапія та супервізія на основі гешталь-підходу, травмофокусована когнітивно-поведінкова психотерапія та арт-терапія, арт-терапія тривожних розладів та фобій, кризова психологічна допомога, терапія горя та втрати.

Працювала з 1988 до 1992 року вчителем, практичним психологом у ЗОШ №55 м. Миколаєва, консультантом Миколаївського центру професійної орієнтації молоді. Після завершення аспірантури – старшим науковим співробітником Інституту психології Г. С. Костюка НАПН України (1999–2002).

Працює у Ніжинській вищій школі з 1992 року на посадах викладача психології (1992–1996), завідувача кафедри психології, доцента кафедри психології (2002–2022), доцента кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту (з 2022 – до цього часу). Наукові інтереси: психологія розвитку дорослої людини; самовизначення, інтеграція та трансформація особистості, соціальна психологія організацій; гендерна психологія; психологічне консультування, психотерапія та соціально-психологічні тренінги. Опубліковано 42 навчальних та навчально-методичних посібників (2 з грифом МОН), 3 монографії у співавторстві, 70 статей (зокрема у фахових виданнях України, зарубіжних виданнях), 77 тез доповідей на конференціях. Учасниця трьох міжнародних проєктів за напрямом вдосконалення вищої освіти (Еразмус+ 2020-2023; 2016-2019; UASP-США 2008-2009) та міжнародної викладацької мобільності («Educhance», Німеччина, 2023).

З 2008 року психолог-консультант психологічної служби університету; керівник університетського психологічного центру. Задіяна як практичний психолог та психотерапевт у багатьох проєктах з супроводу психологічного добробуту жителів громади, які підтримані Програмою розвитку ООН та Українським жіночим фондом. На рівні територіальної громади визнана «Жінка-науковець року» (2018).

Співзасновниця Української Асоціації Організаційних психологів та психологів праці (УАОППП), голова Ніжинського її осередку. Членкиня Української спілки психотерапевтів України (УСП).

Професійні нагороди: Відзнаки МОН України «Відмінник освіти» (2005), «За наукові та освітні досягнення» (2020).

Грудень

1 грудня – 105 років від дня народження **Григорія Кліментійовича Кравця** (1920–2001), кандидата біологічних наук (1955), доцента кафедри антомії і зоології.

Народився в с. Новій Розонівці Ново-Бугського р-ну Миколаївської обл. Закінчив Харківський індустріальний робітничий факультет (1939), Харківський електротехнічний інститут (1940), природознавчий факультет Херсонського педагогічного університету ім. Н. К. Крупської (1948).

Працював в Київському університеті з 1952 до 1987 року на посадах асистента (1952–1955), старшого викладача (1955–

1956), доцента кафедри дарвінізму та генетики біологічного факультету (1957–1987). Виконував обов'язки заступника декана Київського університету ім. Т. Г. Шевченка (1957–1959, 1966–1972). Вчений секретар ради біологічного факультету (1957–1972).

У Ніжинській вищій школі працював з 1988 до 1991 року на посаді доцента кафедри антомії і зоології.

Розробив програми курсів з дарвінізму та тваринництву. Вивчав вплив мінеральної підкормки тутового шовкопряда, сезонні зміни чутливості передньої частки аденогіпофіза птахів до впливу гормонів гіпоталамуса. Автор 65 наукових і навчально-методичних праць, серед них 1 підручник, 5 навчальних і 5 методичних посібників.

3 грудня – 200 років від дня народження **Миколи Олексійовича**

Лавровського (1825–1899), українського історика, філолога, педагога, сановника, дійсного члена Імператорської АН.

Народився в с. Видропузьке Тверської губ. (нині село Спіровського р-ну Тверської обл., РФ) в сім'ї сільського священника.

13 січня 1875 р. став директором-облаштувальником Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька, створив там науковий друкований орган «Известия Нежинского историко-филологического института князя Безбородко», організував придбання для інституту бібліотеки професора С. Шевирьова.

Паралельно, до середини 1876 р., завідував тамтешнім юридичним ліцеєм, який підлягав ліквідації. У наступні роки надрукував праці «Заметка о тексте русских былин», «Памятники старинного русского воспитания», «Гимназия высших наук кн. Безбородко в Нежине: 1820–1832», написав кілька персоналій професорів для впорядкованої М. Гербелем книги «Гимназия высших наук и лицей князя Безбородко». Викладав російську словесність, виголошував актові промови (тексти 1877–1880 рр. публікувалися в «Известиях Историко-филологического института князя Безбородко»). 16 (4) вересня 1881 р. мав слово на відкритті в Ніжині пам'ятника М. Гоголю.

В 1883 р. виконував обов'язки ректора Варшавського університету, читав лекції з історії давньоруської писемності. Попечитель Дерптського навчального округу (1890). Пішов у відставку в 1899 р.

3 грудня – 65 років від дня народження **Алли Георгіївни**

Мартиненко (1960), асистента кафедри географії.

Закінчила Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка (1989). Після закінчення працювала інженером-картографом (1989–1990).

У Ніжинській вищій школі працювала з 1990 до 1998 року на посаді асистента кафедри географії.

5 грудня – 135 років від дня народження Митрофана Васильовича

Левченка (1890–1955), історика-візантиніста, професора (1938), доктора історичних наук (1941). Випускник НІФІ кн. Безбородька (1915).

Народився в м. Суджі Курської обл. (РФ). Закінчив у Ніжинський історико-філологічний інститут кн. Безбородька (1915). Опісля вчився в Петрограді (нині м. Санкт-Петербург). В 1939 р. започаткував у Ленінградському відділенні Інституту історії АН СРСР діяльність групи візантиністів, в 1940–1944 рр. очолював це відділення. Організував кафедру візантиністики в Ленінградському університеті (нині Петербурзький університет) й завідував нею протягом 1944–1950 рр.

Йому належить перший радянський підручник «Історія Візантії: Короткий нарис». Наукові інтереси М. В. Левченка були зосереджені переважно в площині соціально-економічної історії Візантії перших століть її існування. Особливу увагу приділяв дослідженню відносин Візантійської імперії з Київською Руссю, результати цих студій узагальнив у праці «Нариси з історії русько-візантійських відносин» (1956).

=====

5 грудня – 75 років від дня народження Надії Миколаївни

Поліщук (1950), кандидата філологічних наук (1988), доцента кафедри німецької філології.

Народилася в м. Добропіллі Покровського р-ну Донецької обл. Закінчила Київський державний педагогічний інститут іноземних мов (нині Київський національний лінгвістичний університет) (1973), Лейпцігський університет ім. К. Маркса (Німеччина) (1977), аспірантуру Київського державного інституту іноземних мов (1985). Викладач Горлівського педагогічного інституту іноземних мов (1978–1982).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1985 до 1988 року на посадах викладача (1985–1986), старшого викладача (1986–1987), завідувача кафедри німецької мови (1987–1988).

Наразі працює у Черкаському національному університеті ім. Б. Хмельницького на кафедрі німецької філології. Член Вченої ради Навчально-наукового інституту іноземних мов.

=====

7 грудня – 70 років від дня народження Василя Івановича Бурноса

(1955), вчителя музики Носівського НВК «Гімназія – школа І–ІІІ ступенів». Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1981).

Народився в с. Вишневе Ріпкинського р-ну Чернігівської обл. Закінчив Ніжинське культпросвітнє училище (1974), Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя за спеціальністю «Вчитель музики і співів» (1981). Обіймав посади інструктора-методиста при Ріпкинському районному будинку культури, художнього керівника на заводі «Кристал» у м. Борзна. З 1986 до 1989 року працював завідуючим відділом культури Носівського райвиконкому. 3 роки очолював Носівський районний будинок культури. З 1992 р. працює вчителем музики Носівського НВК «Гімназія–школа І–ІІІ ступенів». З 2000 р. – вчитель музики та музичний керівник народного художнього хору «Васильки» Носівської районної гімназії.

В 1995 р. хору «Васильки» присвоєне почесне звання «Зразковий художній колектив», з 1998 р. – звання «Народний художній хор». Учасники хору є лауреатами Всеукраїнського огляду народної творчості (м. Чернігів, 2001), дипломантами другої хорової асамблеї (м. Чернігів, 2001), лауреатами I Всеукраїнського фестивалю «Співає юність України» (м. Київ, 2004), отримали гран-прі на обласному конкурсі «Юні таланти Чернігівщини» (2006).

8 грудня – 145 років від дня народження Йоганнеса Аавіка (1880–

1973), естонського мовознавця, реформатора і стандартизатора сучасної естонської мови. Випускник НІФІ кн. Безбородько (1905).

Народився в м. Рандвері волость Лаймяла, острів Сааремаа, Езельського уїзду, Ліфляндська губернія. В 1902 р. закінчив німецькомовну гімназію в Курессаарі. У 1902–1903 рр. навчався в Юрїївському (Тартуському) університеті, у 1903–1905 рр. – у Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька. В 1910 р. вступив до докторантури університету Гельсінкі. Був членом організації «Молода Естонія». Після здобуття незалежності Естонії викладав у Тартуському університеті в період з 1926 до 1933 року. 1934 р. був призначений інспектором народних училищ.

Автор унікального експерименту з радикального оновлення естонської мови, який торкнувся навіть його граматичної основи. Розробив спрощену структуру речень в естонській мові, а також запропонував низку нових коренів слів, які запозичив з естонських та фінських діалектів, виходячи з асоціативності звуків та смислових значень. Разом із поетом та перекладачем Віллемом Рідалою зумів впровадити у сучасну естонську мову понад 300 нових слів. 1944 р., після включення Естонії до складу СРСР, емігрував до Швеції, де продовжив роботу з реорганізації естонської мови та видав атлас діалектів, концептуальний словник, етимологічний словник та інші праці з цієї мови.

Після відновлення незалежності Естонії, на острові Сааремаа у місті Курессаарі відкрито меморіальний музей Йоганнеса Аавіка. Увійшов до складеного в 1999 р. за результатами письмового та онлайн-голосування списку 100 великих діячів Естонії ХХ ст.

9 грудня (27 листопада за ст. ст.) – 215 років від дня народження

Миколи Яковича Прокоповича (1810–1857), письменника, педагога, перекладача. Випускник Ніжинської Гімназії вищих наук (1829).

Народився в м. Оренбурзі у сім'ї начальника прикордонної митниці. Навчався у Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1822–1829). У гімназійні часи писав вірші, прозу, п'єси для гімназійного театру, брав участь у випуску рукописних журналів та альманахів. Однокласник та близький друг Миколи Гоголя. Редактор та перший видавець творів М. Гоголя, зокрема першого 4-х-томного «Зібрання творів». У Петербурзі пробував себе на театральній сцені. З 1836 р. працював учителем російської мови та словесності у Першому кадетському корпусі.

Посмертно вийшла збірка віршів М. Я. Прокоповича, яку видав М. Гербель 1858 р.

12 грудня (1 грудня за ст. ст.) – 235 років від дня народження **Карла-**

Генріха Купфера (1790 (1789?)–1838), доктора філософії, професора чистої математики Ніжинського фізико-математичного ліцею кн. Безбородька.

Народився в Курляндькому герцогстві (нині Латвія) в сім'ї мітавського купця. Навчався в Мітавській гімназії та на богословському факультеті Дерптського університету (1806–1809). В 1813 р. отримав ступінь доктора філософії, а 1820 р. став приват-доцентом Дерптського університету. З грудня 1820 р. Купфер викладав математику в Ревельській гімназії (1823–1835 рр. – старший викладач). В 1829 р. отримав чин надвірного, а 1833 р. – колезького радника.

У вересні 1835 р. був призначений професором чистої математики в НФМЛ кн. Безбородька, де йому довелося викладати російською мовою (у Ревельській гімназії викладав німецькою). Крім лекцій з вищої математики, викладав, за дорученням керівництва, мінералогію, елементарну математику, географію. Був одним із найбільш кваліфікованих викладачів Ліцею.

У травні 1837 р. був призначений на посаду бібліотекаря. Ліцейське керівництво доручило Купферу привести в порядок основну бібліотеку, яка постраждала від пожежі, що сталася в лютому 1836 р. Щодня по декілька годин працював у бібліотеці. Приміщення книгозбірні не опалювалося, і взимку 1837 р. він застудився, а 11 січня 1838 р. у віці 48 років помер. Похований у Ніжині на Лютеранському кладовищі.

=====
14 грудня – 135 років від дня народження **Миколи Григоровича**

Куїса (1890–1937), радянського державного і партійного діяча, педагога.

Народився с. Гошеві Слоніmsького повіту Гродненської губ. (Білорусь) в сім'ї бідного селянина-поліщука. За походженням українець. Закінчив учительську семінарію (1909), Смоленський учительський інститут (1916). Учителював. В 1919 р. вступив до Червоної армії.

У 1924–1930 рр. – ректор і політичний комісар Ніжинського інституту народної освіти, де під його керівництвом посилено матеріальну базу й налагоджено навчальний процес (також викладав соціально-економічні дисципліни).

Відтоді був проректором Інституту ім. Артема (Харків) й Одеського університету, ректором Харківського і Дніпропетровського університетів. Досліджував історію революційного руху й партійного будівництва на українських землях. В 1934 р. звільнений з роботи й виключений із партії за звинуваченнями у лібералізмі та потуранні націоналістичним елементам.

В 1937 р. заарештований за звинуваченнями у приналежності до контрреволюційної троцькістської підпільної організації. Засуджений до розстрілу. Реабілітований 1957 р.

14 грудня – 90 років від дня народження **Лідії Іванівни Калачової**

(1935), кандидата біологічних наук (1971), доцента кафедри ботаніки.

Народилася на х. Будионівський Ново-Аннинського р-ну Волгоградської обл. (РФ). Закінчила суспільно-географічний факультет Воронежського державного педагогічного інституту (1960), аспірантуру при Московському університеті ім. М. В. Ломоносова (1970). Працювала на кафедрі ботаніки Воронежського педінституту на посаді асистента (1962–1967, 1970–1973).

В 1973–1978 рр. працювала завідувачем кафедри ботаніки Південно-Сахалінського педінституту, доцентом кафедри ботаніки в Черкаському педінституті (1982–1985). В 1985–1989 рр. – молодший науковий співробітник відділу рослин інституту ботаніки ім. Н. Т. Холодного.

У Ніжинській вищій школі з 1989 до 1993 року працювала на посаді доцента кафедри ботаніки.

17 грудня – 60 років від дня народження **Лариси Миколаївни Мицик**

(1965), кандидата історичних наук (1993), доцента кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин.

Народилася у м. Червонограді Львівської обл. Закінчила з відзнакою історичний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка (1988). З 1988 до 1990 року працювала вчителем історії та суспільствознавства Ватутінської ЗОШ №1 Черкаської обл.

З 1990 року і до теперішнього часу працює у Ніжинській вищій школі на посадах асистента (1990–1994), старшого викладача (1994–1997), доцента кафедри історії (1997–1999), доцента кафедри всесвітньої історії (з 1999). В 2005–2015 рр. – декан історико-юридичного факультету. З 2015 р. – доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин. У 1993 р. захистила кандидатську дисертацію. У 1999 р. стажувалася в Центрі вивчення демократії університету Квінз (Канада), 2000 р. – в Центрально-Європейському університеті (Угорщина), 2001–2002 рр. – в університеті штату Айова та Американській Федерації Викладачів (США), 2008 р. – в університеті штату Небраска (США).

Сфера наукових інтересів – історія міжнародних відносин та сучасна світова політика; новітня історія зарубіжних країн; педагогіка та адміністрування вищої школи. Має близько 100 наукових та науково-методичних праць, у тому числі 4 навчальні посібники з грифом МОН України. Є гарантом освітньої програми «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», експертом з акредитації освітніх програм Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Відзначена Грамотою Верховної Ради України «За заслуги перед Українським народом» (2015), нагрудним знаком «Петро Могила» МОН України (2005), Почесними грамотами МОН України (2008) та Управління освіти і науки Чернігівської ОДА (2009). Переможець конкурсу «Науковець року Університету».

19 грудня – 90 років від дня народження Віталія Михайловича

Пригоровського (1935–2017), педагога, журналіста, краєзнавця, літературознавця. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1956)

Народився в с. Сальному. Ніжинського р-ну Чернігівської обл. Закінчив Ніжинський державний педагогічний інституту М. Гоголя (1956). В інституті навчався на відділенні української мови та літератури історико-філологічного факультету. Два роки очолював літературну студію. З 1956 р. перебував на педагогічній роботі у Волинській та Чернігівській областях.

У жовтні 1974 р. переїхав до Ніжина. Працював у редакції газети «Під прапором Леніна» (тепер «Ніжинський вісник»). Спочатку обіймав посаду заступника редактора, а з 1985 р. – редактор цього видання.

З 1980 р. – член Співки журналістів України. У січні 1996 р. Указом Президента України йому присвоєно звання «Заслужений журналіст України». У пресі виступав під псевдонімами В. Білокрил, В. Остерський, П. Сокорина та ін.

=====
19 грудня – 75 років від дня народження Олександра Степановича

Самійленка (1950–1977), поета, журналіста. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1973).

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. в сім'ї вчителів. Закінчив школу у 1968 р. у м. Чернігові. Навчався на філологічному факультеті Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя у 1968–1972 рр. У 1972 р., за день до державних екзаменів, його виключили з інституту за розповсюдження «крамольної» літератури, яку привозив з Києва та за його вірші. Особливо ніжинські працівники КДБ прискіпувалися за поезії «Недописаний лист Тараса Шевченка» та «Смерть Василя Чумака». Отож, диплом він одержав через рік.

Працював у редакції обласної газети «Деснянська правда». Автор посмертної збірки «Земні імена», численних публікацій у часописах «Дніпро», «Літературна Україна», «Молодь України» та ін.

1 липня 1977 р. трагічно загинув за нез'ясованих обставин.

=====
19 грудня – 70 років від дня народження Надії Олександрівни

Бондар (1955), кандидата філологічних наук (1990), доцента (1992) кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1977).

Народилася в м. Ніжині. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту (1977), аспірантуру Київського державного педагогічного інституту ім. М. Горького (1987). З 1977 до 1980 року працювала вчителем російської мови та літератури в Дніпропетровській обл. (1977–1980).

У Ніжинській вищій школі працювала з 1980 до 2021 року на посадах лаборанта кафедри української літератури (1980–1981), асистента (1981–1987), старшого викладача (1987–1993), в.о. доцента (1993–1995), доцента кафедри російської мови та перекладу (1995–2008), заступника декана філологічного факультету із заочної освіти (2003–2007), в.о. завкафедри російської мови та перекладу (2008–2016). Доцента,

заступника завкафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу (2016–2021). Викладач української мови на підготовчому відділенні (1999–2004). Член Вченої ради університету (2011–2019), Секретар Вченої ради філологічного факультету (2018–2021). З 2024 р. працює провідним бібліографом Гоголезнавчого центру.

Коло наукових інтересів: інтерпретація та переклад художніх текстів; порівняльна граматики російської й української мови; удосконалення викладання російської мови в школі та вузі. Автор біля 100 наукових друкованих праць.

Увійшла до переліку провідних мовознавців Чернігівщини, відомості про яких вміщені у виданні «Мовознавча Ніжинщина: довідник» (Ніжин, 2017). Учасник Міжнародного проекту «Ніжинський Санкт-Петербург: люди та долі» під егідою Всеукраїнського Бюро «Освіта дорослих України» Міжнародного Інституту ціложиттєвого навчання ЮНЕСКО (2010–2020 рр.).

Відзнаки: Подяка МОН України, Почесна Грамота Чернігівської облради (з нагрудним знаком), Подяка Голови Чернігівської ОДА, Почесна грамота Управління освіти і науки Чернігівської ОДА, Грамота Всеукраїнського Бюро «Освіта дорослих України» Міжнародного Інституту ціложиттєвого навчання ЮНЕСКО, Нагрудний знак «Заслужений працівник НДУ імені Миколи Гоголя».

=====

22 грудня (10 грудня за ст. ст.) – 125 років від дня народження **Олена**

Олександрівна Левковцева (1900–1988), педагога, першої дівчини-студентки НІФІ кн. Безбородька. Випускниця НІНО (1923).

Народилася в с. Свидовці Козелецького повіту (нині Ніжинський р-н Чернігівської обл.). З 1909 р. навчалася в жіночій гімназії Г. Ф. Крестинської, яку закінчила із золотою медаллю. В 1919 р. вступила на словесне відділення НІФІ кн. Безбородька (раніше вступ жінок до ніжинського інституту був заборонений). Закінчила у 1923 р. (склала державні іспити і захистила дипломну роботу).

Після закінчення інституту працювала в ніжинській школі №4 викладала українську мову і літературу Все своє життя віддала педагогічній роботі й вихованню дітей. Після оформлення пенсії у грудні 1955 р. продовжувала проживати в м. Ніжині. Пішла із життя 4. 05. 1988 р.

=====

25 грудня – 140 років від дня народження **Миколи Павловича**

Автономова (1885–1976), викладача російської мови. Випускник НІФІ кн. Безбородька (1912).

Закінчив Ніжинський історико-філологічний інститут у 1912 році і відбув в Маньчжурію. Поступив викладачем російської мови і літератури до Харбінського комерційного училища. З 1926 р. викладав в російських середніх навчальних закладах, на підготовчих курсах при Харбінському політехнічному інституті, читав лекції в Японсько-Російському інституті і Харбінському педагогічному інституті. Був членом маньчжурського педагогічного товариства, товариства російських орієнталістів, товариства вивчення маньчжурського краю.

Автор близько 300 наукових робіт, в основному присвячених викладанню російської мови іноземцям та питань освіти в Маньчжурії та на Далекому Сході. Член Російської академічної групи в США.

26 грудня (14 грудня за ст. ст.) – 120 років від дня народження

Миколи Петровича Івченка (1905–?), кандидата біологічних наук (1949), доцента (1951) кафедри хімії.

Народився в с. Гудовці Погарського р-ну Брянської обл. (РФ). Закінчив Молочний інститут при Тимірязєвській академії тваринництва (1932), річне агропедагогічне відділення названого інституту (1934); аспірантуру при Московському науково-дослідному інституті тваринництва (1949). Кандидат біологічних наук (1949).

Працював у Ніжинській вищій школі 1966 до 1967 року на посаді доцента кафедри хімії. Основний напрям наукових досліджень – біологічна хімія. Автор понад 10 наукових праць.

Учасник Другої світової війни. Має три бойові медалі.

29 грудня – 70 років від дня народження **Ігоря Миколайовича**

Рудика (1955–2009), педагога, журналіста. Випускник НДУ ім. М. В. Гоголя.

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчив філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя та історичний Чернігівського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка. Викладав у школах Ніжина та району.

З 1994 р. – на журналістській роботі. Був кореспондентом, корегував матеріали, підготовлені до друку, працював заступником редактора газети «Вісті», певний час виконував обов'язки редактора. Водночас працював на міському радіо і телебаченні – вів передачі, був диктором. Близько року працював науковим співробітником Ніжинського краєзнавчого музею. Писав вірші. Друкувався у періодичних виданнях та колективних збірниках.

Відмінник народної освіти України.

31 грудня – 105 років від дня народження **Марії Герасимівни**

Кишенько-Сокальської (1920–1996), доцента кафедри української мови. Кандидат філологічних наук (1963). Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1945).

Закінчила літературно-мовний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1945).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1945 до 1977 року на посадах асистента, старшого викладача, доцента (з 1970) кафедри української мови. Вела практичні заняття з курсу сучасної української мови на першому курсі та заочному відділенні.

Основний напрям наукових досліджень – українська літературна мова. Автор понад 10 наукових праць.

Цього року виповнюється

255 років від дня народження **Павла Івановича Волинського** (1770–1840), протоієрея, законовчителя Ніжинської гімназії вищих наук кн. Безбородька.

Народився в с. Оленівка Борзнянського повіту Чернігівської губ. Закінчив Чернігівську духовну семінарію та Київську духовну академію, де слухав курс філософії. Працював викладачем історії, географії, арифметики та граматики у Чернігівській семінарії. Викладав Закон Божий та моральні основи філософії у Гімназії вищих наук кн. Безбородька, затверджений у чині законоучителя (1821–1829). Протоієрей ніжинської Преображенської церкви (1829–1839). Помер 21.12.1839 р. Похоронений на грецькому кладовищі м. Ніжина.

=====
240 років від дня народження **Антоня Лук'яновича**

Андржійовського (серпень 1785–1868) (псевдонім – Старий Детюк), українського природознавця польського походження, ботаніка, зоолога, професора, письменника.

Народився у збідній шляхетській родині Волинської губ. (тепер Дубенського р-ну Рівненської обл.). Закінчив Віленський університет. Завідував кафедрою зоології та ботаніки у Вищій Волинській гімназії. З 1834 р. – ад'юнкт кафедри зоології Київського університету. Професор Ніжинського фізико-математичного ліцею кн. Безбородька (1839–1841), викладав природничі науки.

В 1848–1868 рр. проживав у Ставищах на Київщині. Заклав у селищі парк, який зберігся до нашого часу, хоч і не в початковому стані. Парк включено до енциклопедичного видання «Зводу пам'яток історії та культури України», як пам'ятку садово-паркової архітектури. Склав гербарій 10000 видів рослин, з них 1366 передано Київському національному університету імені Тараса Шевченка. Описав біля 100 видів і різновидностей української флори, з них біля 30 пріоритетних видів та форм. Результати вивчення родини Хрестоцвіті увійшли у «Prodromus» Декандоля.

Член-кореспондент Одеського товариства сільського господарства Південної Росії, член Французького зоологічного товариства. Автор 10 наукових праць.

Помер 24 грудня 1868 р. у Ставищах. Похований на місцевому кладовищі.

=====
240 років від дня народження **Григорія Прокоповича**

Македонського (1785–?), інспектора та викладача російської словесності Фізико-математичного ліцею кн. Безбородька.

Навчався у Харківському духовному колегіумі (1799), закінчив Харківський університет (1809). Працював учителем філософії, права, політичної економії Харківської, Новгород-Сіверської та Житомирської гімназій. 1812 р. одержав звання кандидата філософії. У 1837–1840 рр. – викладач російської словесності та інспектор Ніжинського фізико-математичного ліцею кн. Безбородька. Впродовж трьохрічної служби в Ліцеї за відсутності директора виконував його обов'язки. У вересні 1840 р. звільнився з посади та переїхав до Н.-Сіверського.

235 років від дня народження **Христофора Миколайовича Герописа** (1790–?), професора грецької словесності Гімназії вищих наук кн. Безбородька.

Народився в м. Трикала. Фессалійський грек за походженням, закінчив Смирненську гімназію зі спеціальності еліно-грецької мови. В 1821 р. за запрошенням Олександрівського грецького училища приїхав до Ніжина. В 1822 р. затверджений учителем грецької мови в Гімназії, у 1824–1833 рр. – молодший професор грецької мови і словесності. В зв'язку з перейменуванням Гімназії в Ніжинський фізико-математичний лицей кн. Безбородька кафедра грецької мови була ліквідована. Звільнений з посади в 1833 р. та залишився учителювати в Олександрівському Грецькому училищі. З 1841 до 1851 року – учитель 2-ї Київської гімназії.

235 років від дня народження **Кирила Абрамовича Мойсеева** (1790–1953), професора історії та статистики Гімназії вищих наук кн. Безбородька.

Народився в одному із сіл, що розташовані недалеко від Чернігова в козацькій сім'ї. Закінчив Київську духовну академію та Харківський університет (1815). Працював учителем французької мови Новгород-Сіверської гімназії (1815–1819). Згодом – учитель історії, географії, статистики Київської гімназії. З 1820 р. – молодший професор історії, географії та статистики Гімназії вищих наук кн. Безбородька, з 1826 р. – старший професор. У 1822–1826 рр. – інспектор гімназійного пансіону, з 1826 р. – інспектор Гімназії. В 1837 р. залишив службу та виїхав до Москви.

220 років від дня народження **Осипа Фаддійовича Паєвського** (1805–?), викладача історії та статистики в Юридичному Лицеї кн. Безбородька.

Закінчив Віленський університет та Педагогічний інститут при Петербурзькому університеті. Працював учителем в училищах та гімназіях, зокрема і в Чернігівській гімназії. 1840 р. призначений викладачем російської і всесвітньої історії та статистики в Лицеї кн. Безбородька. Радник Правління Лицею, у 1849–1953 рр. – інспектор Лицею та Ніжинської гімназії.

215 років від дня народження **Микити Федоровича Соловйова** (1810–1837), професора природничих наук.

Закінчив С.-Петербурзький університет, фізико-математичний факультет. Молодший професор природничих наук Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1825–1832). Викладав ботаніку, мінералогію, зоологію, технологію і фізику. У 1831–1833 рр. виконував обов'язки бібліотекаря. Належав до групи прогресивно налаштованих викладачів. Однак в справі про «вільнодумство» він не фігурував. У 1832–1837 рр. викладав у фізико-математичному Лицеї кн. Безбородька. Був членом Ради Лицею.

215 років від дня народження **Івана Дмитровича Халчинського** (1810–1856), чиновника Міністерства іноземних справ Росії, перекладача.

Народився в м. Кременчуці Полтавської губ. в сім'ї поштмейстера. Навчався в Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1820–1829), яку закінчив зі ступенем кандидата. З 1829 р. у Міністерстві іноземних справ. У 1832–1850 рр. – радник російського Посольства в Константинополі, згодом – генеральний консул Молдавії і Валахії. Автор біографічного

нарису про К. М. Базілі, товариша по Ніжинській гімназії, російського уповноваженого посла у Дунайських князівствах. Помер в 1956 р. на 46-у році життя у Петербурзі.

215 років від дня народження **Фердинанта-Еміля Карловича Айдерсона** (1845–?), учителя грецької мови Юридичного Ліцею кн. Безбородька (1874–1875).

Лектор німецької мови в Університеті Св. Володимира, учитель давніх мов та наставник Київської 2-ї гімназії. Учитель грецької мови в Чернігівській гімназії. Надворний радник, нагороджений орденом Св. Станіслава 3-го ступеню (1879).

215 років від дня народження **Миколи Григоровича Жокпаса** (1845–?), учителя французької літератури Юридичного Ліцею кн. Безбородька (1870–1872).

В 1868 р. при Київському університеті склав екзамен на звання учителя гімназії та був направлений учителем французької мови в Київську гімназію. В 1870 р. переведений до Ніжинського юридичного ліцею кн. Безбородька лектором французької літератури. Працював до 1872 р. Переведений до Білоцерківської гімназії учителем французької мови.

175 років від дня народження **Миколи Стратониковича Кирилова** (1850–1908), викладача грецької мови НІФІ кн. Безбородька (1875–1900).

Народився в м. Красноярську. Закінчив Петербурзький історико-філологічний інститут (1868–1872). Викладач давніх мов Петербурзької гімназії (1872). Стажувався за кордоном (1873–1875). Працював у Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька (1875–1900) на посадах викладача грецької мови та наставника студентів. У 1875–1876 рр. виконував обов'язки бібліотекаря.

140 років від дня народження **Івана Опанасовича Очинського** (1885–?), доцента кафедри педагогіки і психології НІНО.

Закінчив Московський учительський інститут (1910), Вищі педагогічні курси в Москві (1928). Працював у Ніжинському інституті народної освіти (1928–1930) на посадах викладача, доцента кафедри педагогіки і психології, керівника педагогічної практики студентів.

135 років від дня народження **Євгенії Семенівни Щербакової** (1890–1980?), вчительки, інспектора-методиста.

Заслужений учитель УРСР (1954). Здобувши педагогічну освіту в Ніжинському інституті, вона більше 40 років працювала учителем. З 1944 до 1949 рр. – вчитель біології в школі №12. Одночасно вона працювала інспектором-методистом при Ніжинському райвно. З 1948 по 1957 рр. – у Ніжинській школі № 4. Нагороджена знаком, «Відмінник народної освіти УРСР», орденом Леніна (1949), медаллю «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні». Обиралась депутатом міської Ради.

135 років від дня народження **Олександра Євдокимовича Яненка** (1890–?), доцента кафедри української літератури НІП.

Закінчив історико-філологічний факультет, відділ слов'янорусської філології Київського державного університету (1913). Працював у Ніжинському педагогічному

інституті (1934–1935) на посадах доцента кафедри української літератури, завідувача кафедри мови та літератури. Зазнав політичних переслідувань та репресій (1935). Автор низки наукових праць та підручників трудшкіл.

=====
130 років від дня народження **Іллі Федоровича Худобця** (1895–?), викладача анатомії та фізіології людини НІІ.

Закінчив медичний факультет Московського університету (1920). Працював у Ніжинському педагогічному інституті (1935). Займав посаду викладача анатомії та фізіології людини. Основний напрям наукової діяльності – медицина. За час роботи в інституті написав 3 наукові статті.

=====
120 років від дня народження **Володимира Митрофановича Бутка** (1905–?), доцента кафедри діалектичного матеріалізму НІНО.

Закінчив соціально-економічний відділ Ніжинського інституту народної освіти (1930). Працював у Ніжинському інституті народної освіти на посадах викладача і доцента кафедри діалектичного матеріалізму, завідувача цієї ж кафедри (1933). Співредактор «Наукових записок Ніжинського інституту народної освіти». Зазнав політичних переслідувань та репресій (1934).

=====
120 років від дня народження **Йосипа Максимовича Куриленка** (1905(1909)?–1988), українського літературознавця.

Літературознавець, театрознавець, етнограф. Закінчив Ніжинський інститут народної освіти. Кандидат філологічних наук, доцент. Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1943–1944) на посаді завідувача кафедри російської літератури.

=====
110 років від дня народження **Степана Павловича Назарова** (1915–?), кандидата біологічних наук (1954), доцента кафедри ботаніки.

Закінчив природничий факультет Пензенського педагогічного інституту (1947). Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1953–1957) на посаді доцента кафедри ботаніки. Кандидат біологічних наук (1954). Автор понад 10 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – вегетативна гібридизація рослин.

=====
100 років від дня народження **Надії Іванівни Федотової-Гузик** (1925–?), доцента кафедри педагогіки і психології.

Закінчила Брестський учительський інститут (1952) та філологічний факультет Брестського педагогічного інституту (1961). Стажувалась у Харківському інституті удосконалення лікарів (1962). Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1961–1967) на посаді асистента, старшого викладача та доцента кафедри педагогіки і психології. Кандидат психологічних наук (1968). Основний напрям наукових досліджень – дефектологія.

Хроніка подій

- **220 років – 1805 р., 19 липня.** Граф І. А. Безбородько, за порадою князя В. П. Кочубея звернувся до царя, щоб отримати дозвіл на відкриття в Ніжині «училища вищих наук», яке прирівнювалося б до університету. Для його будівництва, крім своїх, він також використав кошти, які заповідав для «богоугодных заведений» його брат князь О. А. Безбородько.
- **220 років – 1805 р., 25 липня.** Царський сенат прийняв постанову про заснування і будівництво в Ніжині Гімназії вищих наук князя Безбородька.
- **210 років – 1815 р.** Помер граф І. А. Безбородько, справа будівництва Гімназії переходить до його онука Олександра Кушелева-Безбородька.
- **210 років – 1815.** Граф О. Г. Кушелев-Безбородько подарував Гімназії книгозбірню, близько 1900 томів, що лягла в основу майбутньої наукової бібліотеки.
- **205 років – 1820 р., 4 вересня** (за ст. ст.). Відкрито Гімназію вищих наук кн. Безбородька, що відзначалася особливими правами і привілеями. Її першим директором став відомий вчений Василь Григорович Кукольник, доктор права, філософії і вільних мистецтв (1765–1821), а 19 квітня – попечителем князь Олександр Кушелев-Безбородько.
- **195 років – 1830 р., лютий.** Відкрито в Гімназії «справу про вільнодумство».
- **190 років – 1835 р.** Директором ліцею став відомий вчений, медик, філософ, психолог Християн Адольфович Екеблад (1800–1877).
- **185 років – 1840 р., 24 квітня.** Видано офіційний указ про реорганізацію Ніжинського фізико-математичного ліцею в Ніжинський юридичний ліцей князя Безбородька.
- **185 років – 1840 р., 24 квітня.** Засновано Ніжинську класичну чоловічу гімназію при Юридичному ліцеї князя Безбородька.
- **180 років – 1845 р.** Князь О. Г. Кушелев-Безбородько подарував ліцеєві колекцію картин художників різних шкіл Італії, Франції, Німеччини та інших країн XIV–XIX ст. (усього 175 картин у позолочених рамах), яка лягла в основу картинної галереї, що збереглася донині.
- **165 років – 1860 р.** Відкрито при Юридичному ліцеї князя Безбородька недільну школу для ліквідації неписьменності серед населення м. Ніжина.

- **150 років – 1875 р., 14 вересня.** Ніжинський юридичний ліцей князя Безбородька було реорганізовано в Історико-філологічний інститут кн. Безбородька за ініціативою міністра освіти графа Д. А. Толстого.
- **150 років – 1875 р., 1 січня.** Директором Історико-філологічного інституту кн. Безбородька призначено відомого вченого, доктора філології, професора Миколу Олександровича Лавровського (1825–1899).
- **125 років – 1900 р.** Під головуванням професора А. В. Добіаша утворено археологічну комісію, діяльність якої спрямовувалася на вивчення місцевих історичних пам'яток. Ставилося питання і про вивчення в інституті української мови.
- **115 років – 1910 р.** родичі проф. К. Ф. Радченка передали у спадок інститутіві бібліотеку вченого (515 книг).
- **105 років – 1920 р., червень – 1921 р., вересень.** Вища школа в Ніжині працювала під назвою «Науково-педагогічний Інститут» (створеного на базі Ніжинського Історико-філологічного інститут кн. Безбородька).
- **100 років – 1925 р., січень.** З ініціативи проф. М. Н. Петровського, М. М. Бережкова, А. Г. Єршова, В. І. Резанова, Є. А. Рихлика засновано Ніжинське наукове краєзнавче товариство.
- **90 років – 1935 р.** При інституті створено зоологічний музей.
- **65 років – 1960 р.** На фасаді педінституту відкрито меморіальні дошки Євгенові Гребінці, Леоніду Глібову, Францішеку Богушевичу, у церемонії відкриття взяли участь українські і білоруські письменники.
- **55 років – 1970 р.** З нагоди 150-ї річниці відкриття Ніжинської вищої школи побудовано новий навчальний корпус, гуртожиток № 3, будинок для викладачів.
- **55 років – 1970 р., 18 серпня.** Указом Президії Верховної Ради СРСР інститут нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.
- **55 років – 1970 р.** Створено спортивно-оздоровчий табір «Лісове озеро».
- **40 років – 1985 р.** Створено Музей рідкісної книги ім. Григорія Васильківського, який діє на базі Бібліотеки ім. академіка М. О. Лавровського НДУ імені Миколи Гоголя.
- **35 років – 1990 р.** За ініціативою колишнього ректора НДПІ ім. М. В. Гоголя, академіка Ф. С. Арвата, на території університету споруджено першу в Україні композицію «Вчителька».
- **35 років – 1990 р.** Почав виходити науковий збірник «Література та культура Полісся», започаткований проф. Г. В. Самойленком.
- **35 років – 1990 р., 31 жовтня.** На території НДПІ ім. М. В. Гоголя відкрито пам'ятник графу Іллі Андрійовичу Безбородьку.
- **30 років – 1995 р.** Ректором педінституту обрано доктора фізико-математичних наук, професора Василя Павловича Яковця.

- **30 років – 1995 р., 4 вересня.** Відзначення на державному рівні 175-річчя з моменту відкриття Ніжинської вищої школи. В урочистостях приурочених ювілею ЗВО брали участь Віце-прем'єр-міністр України І. Ф. Курас, перший заступник Міністра освіти і науки України В. О. Зайчук та інші офіційні особи. Інститут привітав Президент України Л. Д. Кучма.
- **30 років – 1995 р., 10 вересня.** Створено Гоголівський науково-методичний центр, з 1997 р. він видає збірник «Гоголезнавчі студії».
- **25 років – 2000 р.** Запровадження загально університетського фестивалю студентської самодіяльності «Студентська весна».
- **25 років – 2000 р.** Відзначення 125-ї річниці філологічного факультету.
- **20 років – 2005 р., 18 березня.** Зустріч колективу університету з народним депутатом Верховної Ради V скликання, головою Комітету з питань прав людини Г. Й. Удовенком.
- **20 років – 2005 р., 25 травня.** Приїзд до університету Голови Верховної Ради В. М. Литвина.
- **20 років – 2005 р., 25 жовтня.** Зустріч викладачів і студентів університету з творчою групою програми «Історія в іменах».
- **20 років – 2005 р., 28 жовтня.** Святкування 200-річчя від дня заснування Ніжинської вищої школи. Вітальні телеграми надійшли від Президента України В. А. Ющенко, Голови Верховної Ради України В. М. Литвина, Міністра освіти і науки України С. М. Ніколаєнка.
- **15 років – 2010 р., квітень.** Відкрито меморіальну дошку на будинку № 19 по вул. Овдіївській, якою вшановують пам'ять академіка АПН України, ректора НДПІ ім. М. В. Гоголя (1978–1995) професора Ф. С. Арвата.
- **15 років – 2010 р., 21 травня.** За результатами опитування державних установ і громадських організацій НДУ імені Миколи Гоголя став лауреатом Всеукраїнської громадської акції «Флагмани освіти і науки України».
- **15 років – 2010 р., 15 жовня.** Ніжинська вища школа відзначила 205-ту річницю з часу заснування.
- **15 років – 2010 р., 190 років** від дня заснування бібліотеки НДУ імені Миколи Гоголя.

Іменний покажчик

- А**
Аавік Й. 89
Автономов М. П. 93
Абаєва Т. В. 4
Адріанов П. О. 75
Айдерсон Ф.-Е. К. 97
Андржійовський А. Л. 95
Анішук А. М. 21
Аржанова Г. І. 10
Ахрієв Ч. Е. 44
- Б**
Баранков О. Г. 14
Барило Н. А. 58
Бассак Є. А. 46
Безперчий Д. І. 79
Бережков М. М. 81
Белорусов І. М. 48
Благінін М. Т. 64
Бобир О. В. 11
Богушевич Ф. К. 25
Бондар Н. О. 92
Бондарь І. П. 44
Бондаренко А. І. 69
Бородін А. Є. 40
Бровко І. В. 8
Будяков В. В. 62
Букарева О. М. 42
Буравський М. О. 51
Буравченков А. О. 22
Бурнос В. І. 88
Бутко В. М. 98
Бучин О. П. 33
Буштедт П. А. 75
Бялковський Г. Д. 38
- В**
Вакуленко Л. П. 75
Варущин Н. П. 60
Васильківський Г. П. 85
Вдовиченко А. І. 68
Вобленко О. С. 18
Волинський М. К. 31
Волинський П. І. 95
Волков Р. М. 76
- Воропаєва Т. С. 56
- Г**
Гадзінський О. Є. 47
Галенковський А. Й. 31
Гладилін В. М. 59
Глінка М. Г. 77
Гомін Лесь (Королевич О. Д.) 29
Горностаї П. П. 15
Грищинський А. О. 43
Гроза Г. Д. 21
Гуревич Р. Л. 7
- Д**
Давиденко Л. Б. 55
Даденков М. Ф. 33
Даневський П. Н. 43
Дерев'янка Л. А. 28
Дикий І. Д. 18
Домбровський В. Ф. 7
Дорошенко (Дрочинський) В. О. 23
Драчук Л. І. 80
Дубровська Л. О. 52
Дудка Й. М. 82
Дудка Р. А. 67
- Е**
Екеблад Х. А. 45
- Є**
Євстаф'єва О. М. 84
- Ж**
Жданов С. М. 62
Жокпас М. Г. 97
- З**
Завальнюк А. І. 57
Зеленько А. С. 48
Зінченко Т. В. 85
- І**
Івченко М. П. 94
Ієропис Х. М. 96
- К**
Кавунник О. А. 36
Калачова Л. І. 91
Калібаба Д. П. 49
Каневець В. М. 9
Канівець В. О. 54

Кармінський М. С. 82
Кедров Б. Ю. 83
Кирилов М. С. 97
Кишенько-Сокальська М. Г. 94
Кірієнко М. М. 73
Клепак Л. В. 54
Клінгер В. П. 79
Кобзар Л. Г. (*Бережна*) 71
Коваленко Є. І. 23
Ковалюк Т. В. 25
Коваль Т. В. 5
Ковальчук Т. М. 84
Козакова О. Г. 34
Козловський І. П. 6
Колеснікова Н. О. 56
Коновальчук І. С. 70
Конончук А. І. 20
Копил Г. І. 35
Корда Г. С. 45
Корнєєва Л. Л. 55
Королевич О. Д. (*Лесь Гомін*) 29
Кравець Г. К. 86
Красильник М. В. 58
Криловець М. Г. 37
Кричковська Т. Д. 65
Куїс М. Г. 90
Кукольник В. Г. 11
Купфер К.-Г. 90
Куриленко Й. М. 98
Курниш А. В. 7
Кусов М. В. 61
Кучерук О. Д. 73
Кушелєв-Безбородько О. Г. 66

Л
Лавровський М. О. 87
Лазарєв О. В. 43
Левковцева О. О. 93
Левченко М. В. 88
Лепеха Л. В. 72
Леціус Й.-Е. А. 68
Лещенко А. Ф. 61
Лисенко Г. М. 28
Ліпський П. Ю. 5
Лобачевський О. В. 63
Любич-Романович В. Г. 42
Ляскоронський В. Г. 5

М
Македонський Г. П. 95

Максимович І. А. 73
Малєванський Г. В. 10
Малинка О. Н. 64
Малюга В. Є. 47
Мартиненко А. Г. 87
Матвєєв В. О. 8
Матюшко І. С. 50
Мельник А. І. 70
Мельник О. М. 60
Мизнікова Л. І. 4
Миронець І. Д. 67
Мисник П. Д. 26
Мицик Л. М. 91
Мишастий М. А. 81
Мойсєєв К. А. 96
Мокрицький А. М. 60
Моціяка О. М. 27
Музиченко О. Ф. 62
Мусін-Пушкін О. О. 22
Мухіна З. І. 69
Мхітарян Л. С. 35

Н
Назаров С. П. 98
Назарова Л. С. 40
Нагач М. В. 17
Неділько Г. Я. 15
Нечай-Гумен В. Ю. 77
Нещерет О. І. 51
Никоненко О. П. 72

О
Одарич Н. Т. 17
Однодворець Б. А. 55
Олійник Л. В. 83
Опанасенко В. Г. 13
Опилат Я. Г. 76
Осипов А. О. 3
Остапчук В. В. 74
Очинський І. О. 97

П
Павловський І. Я. 53
Паєвський О. Ф. 96
Панфьоров О. І. 24
Папуча І. В. 58
Первов П. Д. 3
Перковська І. Д. 16
Петренко М. І. 59
Петрюк С. Є. 19
Пінчук І. М. 19

- Пінчук С. П. 41
 Пісоцький В. П. 77
 Плашевська О. В. 20
 Повод М. І. 36
 Поліщук Н. М. 88
 Пономаренко Л. П. 45
 Пригоровський В. М. 92
 Приходько А. Г. 80
 Прокопович М. Я. 89
 Пугач В. М. 57
- Р**
 Рихман Е. Ю. 64
 Ричка В. М. 74
 Різниченко В. В. 78
 Руденко Л. М. 67
 Рудик І. М. 94
- С**
 Савва В. І. 16
 Савченко Ю. А. 33
 Сазоненко Г. С. 24
 Самійленко О. С. 92
 Самойленко Г. В. 39
 Самойленко О. Г. 34
 Самокиш М. С. 78
 Самородницький П. К. 6
 Сватенков І. Д. 65
 Свистович С. М. 30
 Семеніхін В. І. 56
 Семенов І. І. 71
 Сенчук І. В. 36
 Серяков В. М. 73
 Сидоренко О. І. 11
 Сливка В. П. 41
 Смолій В. А. 4
 Создаєва К. М. 82
 Соловійов М. Ф. 96
 Соломаха А. М. 12
 Солошенко Л. П. 18
 Солтан С. Г. 12
 Сотник В. В. 17
 Сребницький І. П. 53
 Стеблін-Камінський Є. П. 38
 Стельмах А. К. 32
- Страшко Є. М. 37
 Стрелкова Н. М. 14
 Стрельчук С. І. 61
- Т**
 Тарновський В. В. 52
 Тезікова С. В. 26
 Титова В. В. 49
 Томіліна М. Я. 78
 Турчин Т. М. 24
- У**
 Удовиченко О. Ф. 29
- Ф**
 Федотова-Гузик Н. І. 98
 Фрейнд К. С. 31
- Х**
 Халчинський І. Д. 96
 Харлан Ф. С. 39
 Хоменко З. В. 50
 Худобець І. Ф. 98
- Ц**
 Царевський К. О. 30
 Циндрик Л. М. 22
- Ч**
 Чекан Ю. І. 13
 Чирва Г. М. 70
 Чубач М. С. 81
- Ш**
 Шевченко М. І. 72
 Шеляг (*Тертична*) Н. А. 41
 Шкуліпа А. Г. 66
 Шмаровоз (*Одарич*) О. М. 71
 Шовкун Т. М. 47
 Шумський М. О. 27
- Щ**
 Щепкін Є. М. 46
 Щербакова Є. С. 97
 Щотка О. П. 85
- Ю**
 Юрченко (*Генералова*) Т. П. 9
- Я**
 Яковлева С. С. 32
 Яненко О. Є. 97

При складанні Календаря була використана наступна література:

- 1. Викладачі Ніжинської вищої школи** : бібліографічний покажчик. Ч. 2. 1920–1940 ; Ч. 3. 1940–1970 / укладачі: Л. В. Гранатович, Т. П. Скатерна. – Ніжин : НДПУ ім. М. В. Гоголя, 2000. – 246 с.
- 2. Викладачі Ніжинської вищої школи** : біобібліографічний покажчик / упоряд.: Л. П. Косовських, В. І. Манжай, С. М. Морейченко та ін.; НДУ імені Миколи Гоголя. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2005.
Ч. 4 : 1970–2005, Кн. 1 : Загальноуніверситетські кафедри. Факультет іноземних мов. Факультет культури і мистецтв. Історико-юридичний факультет. Природничо-географічний факультет. – 2005. – 236 с.
Ч. 4 : 1970–2005, Кн. 2 : Фізико-метематичний факультет. Філологічний факультет. Факультет психології та соціальної роботи. Бібліотека. – 2005. – 170 с.
- 3. Гранатович Л. В. Викладачі Ніжинської вищої школи** : бібліографічний покажчик. Ч. 1. 1820–1920 / Л. В. Гранатович. – 2-е вид., переробл., доп. – Ніжин : НДПУ ім. М. В. Гоголя, 2001. – 244 с.
- 4. Енциклопедія сучасної України** / НАН України, Наук. т-во ім. Шевченка, Ін-т енциклопедичних досліджень НАН України. – Київ, 2001–2022. – Т. 1–24.
- 5. Євреї в Ніжині** : наук. зб. / Чернігівська обласна єврейська організація, Іудейська релігійна громада міста Ніжина, Ніжинське міське товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта». – Ніжин : Просвіта, 2001. – 179 с. : фото. – (Ніжинська старовина ; вип. III).
- 6. І дорогий, і незабутній**: спогади випускників університету / ред. Т. Д. Пінчук ; НДУ імені Миколи Гоголя. – Ніжин, 2005. – 236 с.
- 7. Календар знаменних і пам'ятних дат міста Ніжина на 2020 рік** / уклад. : Л. Г. Гусева, В. М. Фінкельштерн ; Ніжинська центральна міська бібліотека ім. М. В. Гоголя. – Ніжин : Вид. ПП Лисенко М. М., 2020. – 112 с.: іл.
- 8. Моціяка П. П.** Ніжинський історико-філологічний інститут князя Безбородька у портретах його директорів : монографія / П. П. Моціяка. – Ніжин : ПП Лисенко М. М., 2011. – 310 с. : іл.
- 9. Кавунник О. А.** Музиканти Ніжина : музично-краєзнавчий довідник / О. А. Кавунник ; Національна Всеукраїнська музична спілка, Ніжинська міська рада, Управління культури, Благодійний фонд «Ніжен». – Ніжин : Міланік, 2008. – 188 с. : портр. – (200-річчю Миколи Гоголя присвячується).
- 10. Ніжин: древній і завжди юний** : добірка матеріалів досліджень з історії, краєзнавства та топоніміки Ніжина за останні роки ХХ століття / упоряд. Л. Б. Петренко. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2004. – 384 с. : карти, портр, іл.

- 11. Ніжинська вища школа у спогадах студентів і викладачів:** мемуари : у 2 т. / уклад. Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко ; передмова авторів. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2015. – Т. 1 : 1820–1919. – 507 с. : іл., фот.
- 12. Ніжинська вища школа у спогадах студентів і викладачів:** мемуари : у 2 т. / уклад. Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко ; передмова авторів. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2015. – Т. 2 : 1920–2010. – 530 с. : іл., фот.
- 13. Пінчук Т. Д. Зірки залишають слід...** [Кн. 1] / Т. Д. Пінчук. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2005. – 115 с. : фотоіл., портр. – (До 200-ліття Ніжинської вищої школи).
- 14. Пінчук Т. Д. Зірки залишають слід...** Кн. 2 / Т. Д. Пінчук. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2006. – 130 с. : фотоіл., портр. – (До 200-ліття Ніжинської вищої школи).
- 15. Полковник К. С. Фрейд** / В. О. Аніщенко, О. В. Аніщенко, М. І. Супруненко, І. В. Супруненко // Фізико-математичні записки: зб. наук. праць / МОН України, Ніжинський держ. ун-т імені Миколи Гоголя. – Ніжин, 2006. – С. 14–18.
- 16. Самойленко Г. В. Нежинская филологическая школа. 1820–1990** / Г. В. Самойленко. – Нежин : НГПИ, 1993. – 170 с.
- 17. Самойленко Г. В. Ніжинська вища школа: сторінки історії** / Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя ; Ніжин : Аспект-Поліграф, 2005. – 420 с.
- 18. Самойленко Г. В. Ніжинська вища школа в життєвих та творчих долях її випускників:** [у 2 т.]. Т. 1. 1820–1920 / Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко ; передмова авторів. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. – 370 с. : іл., фот.
- 19. Самойленко Г. В. Ніжинська вища школа в життєвих та творчих долях її випускників:** [у 2 т.]. Т. 2. 1920–2020 / Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко ; Ніжинський держ. ун-т імені Миколи Гоголя. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. – 465 с.

Список скорочень

АН України – Академія наук України

АН УРСР – Академія наук Української Радянської Соціалістичної Республіки

АН СРСР – Академія наук Союзу Радянських Соціалістичних Республік

ВАК – Вища атестаційна комісія

ВР України – Верховна Рада України

ВУАН – Всеукраїнська академія наук

ВЦСПС – Всесоюзна центральна рада професійних спілок

ЗВО – заклад вищої освіти

ЗЗСО – заклад загальної середньої освіти

ЗОШ – загальноосвітня школа

СВ АН СРСР – Сибірське відділення Академії наук Союзу Радянських Соціалістичних Республік

КДУ ім. Т. Г. Шевченка – Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка

КДП ім. О. С. Пушкіна – Кіровоградський державний педагогічний інститут імені О. С. Пушкіна

КДП ім. О. М. Горького – Київський державний педагогічний інститут ім. О. М. Горького

МАН – Мала академія наук

МАУП – Міжрегіональна Академія управління персоналом

МЗС УРСР – Міністерство закордонних справ Української Радянської Соціалістичної Республіки

МОН України – Міністерство освіти і науки України

НАН України – Національна академія наук України

НАПН України – Національна академія педагогічних наук України

НБУВ – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

НВК – навчально-виховний комплекс

НДП ім. М. В. Гоголя – Ніжинський державний педагогічний інститут
ім. М. В. Гоголя

НДУ ім. М. Гоголя – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

НІНО – Ніжинський інститут народної освіти

НІФІ кн. Безбородька – Ніжинський історико-філологічний інститут
кн. Безбородька

НПІ – Ніжинський педагогічний інститут

НФМЛ кн. Безбородька – Ніжинський фізико-математичний лицей
кн. Безбородька

НДІ педагогіки України – Науково-дослідний інститут педагогіки України

НПУ ім. М. П. Драгоманова – Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

НМАУ ім. П. І. Чайковського – Національна музична академія України
імені П. І. Чайковського

НАМН України – Національна академія медичних наук України

ННЦ – навчально-науковий центр

УДУ ім. Михайла Драгоманова – Український державний університет імені
Михайла Драгоманова

УІЖ – Український історичний журнал

УПЦ – Українська Православна Церква

Української РСР – Українська Радянська Соціалістична Республіка

ЧДП ім. Т. Г. Шевченка – Чернігівський державний педагогічний університет
ім. Т. Г. Шевченка

Чернігівської ОДА – Чернігівська обласна державна адміністрація

Науково-бібліографічне видання

Упорядники:

Косовських Л. П., Мухомодєєва Н. В.

Ніжинська вища школа: викладачі і випускники:
календар знаменних і пам'ятних дат на 2025 рік

Відповідальний за випуск:

Морозов О. С. – директор бібліотеки

Макет обкладинки:

Мухомодєєва Н. В.